

Haziran 2026 / Sayı:20 - ISSN: 2148-8460

MİLLÎ EĞİTİM VAKFI

MEV EĞİTİM

Millî Eğitim Vakfının ücretsiz yayınıdır.

Okuduğunu anlama bir lüks değil, geleceği kurabilmenin temel zorunluluğudur.

Okulu dönüştürmeden toplumu, insanı dönüştürmeden okulu dönüştürmek mümkün değildir.

Millî Eğitim Vakfı Genel Merkezi Giriş Alanı

Millî Eğitim Vakfı Genel Merkezi Bahçe Girişi

KÜNYE

MİLLÎ EĞİTİM VAKFI

MEV EĞİTİM

İletişim@mev.org.tr

www.mev.org.tr

0 312 215 43 10

MEV Genel Merkezi

Azerbaycan Cad. Kasım

Gülek Sok. No: 6

Bahçelievler / ANKARA

MEV Eğitim

Haziran 2026 - Sayı: 20

ISSN: 2148-8460

Yayın Sahibi

Millî Eğitim Vakfı Adına

Yönetim Kurulu Başkanı

Salih ÇELİK

Genel Müdür

Orhan EKİNCİ

İnceleme Kurulu

A. Ozan KILIÇ

Zeki ÇATAL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Faruk SAYGILI

Yayın Türü

Ücretsiz-Yerel Süreli Yayın

Basım Yeri

UZMAN MATBAACILIK YAY.
KAÇ. TUR. İNŞ. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

İvedik O.S.B. Matbaacılar Sit.

1514. Sk. No: 44 ANKARA

Sertifika No: 44886

Tel: 0312 394 43 64 - 395 35 18 -

395 37 45

*Bu dergide yayımlanan yazılar,
yazarlarına ait görüşleri yansıtmakta
olup Millî Eğitim Vakfı'nın kurumsal
görüşü olarak kabul edilemez.*

İÇİNDEKİLER

Künye ve İçindekiler	1
Başkandan	2
MEV'den Haberler	4
MEV'den Haberler.....	5
MEV'den Haberler: Millî Eğitim Vakfının 46. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	6
MEV'den Haberler.....	8
MEV'den Haberler.....	9
MEV'den Haberler: Millî Eğitim Vakfı İzmir Konukevi	13
Eski Dünyanın Modern Bekçileri: Okulun Ontolojik Dönüşümü	14
Sözcüklerin Ötesine Bakmak: Zihinsel Yapının İnşa Edici Gücü "Okuduğunu Anlama"	19
Sınıf İçi Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları Nasıl Olmalıdır?	28
Matematik Deyince	31
MEV'den Haberler	34
Matematiği Bilmek Yetmez!	37
MEV'den Haberler: Mezun	39
Yapay Zekâ Çağında Eğitimin Geleceği: Bildiğiniz Her Şeyi Unutturacak 6 Çarpıcı Gerçek	41
Kodlar ve Kelimeler	45
MEV'den Haberler	49
Yapay Zekânın Dönüştürdüğü Toplum	53
MEV'den Haberler	61
Yapay Zekâ ve İngilizce Öğrenimi: Sınıfların Yeni "Sessiz Ortağı"	64
Algoritmaların Gölgesinde Büyümek: Dijital Reklamlar Çocuklarımızı Nasıl Hedefliyor?	69
MEV'den Haberler: Mezun	72
"Zeki Ama Çalışmıyor" Söyleminin Ötesi.....	73
Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler İçin Güçlü Adımlar	81
Ergenlik Dönemi Öğrencilerinde Davranış Yönetimi	83
MEV'den Haberler	86
MEV'den Haberler: Mezun	88
Yapay Zekâ Çağında Mesleki Eğitimin Stratejik Önemi ...	89
Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumları İçin Öğretmen Yetiştirme	95
MEV'den Haberler	99
Bir Anlatı Sanatı, Öğretmenlik	101
MEV'den Haberler: Mezun	104
Eğitimde Dil Devrimi	106
MEV'den Haberler	108
MEV'den Haberler: Mezun	110
Okul Öncesi Eğitimine Başlarken	111

Başkan'dan

Değerli Okurlarımız,

Eğitim, bir milletin geleceğini inşa eden en temel ve stratejik alandır. Bilginin hızla dönüştüğü, öğrenme biçimlerinin çeşitlendiği günümüzde; doğru bilgiye erişmek, bu bilgiyi anlamlandırmak ve toplumsal faydaya dönüştürmek her zamankinden daha büyük bir önem arz etmektedir. Elinizde bulunan bu yayın, söz konusu ihtiyaca katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Millî Eğitim Vakfı olarak, eğitimi yalnızca kurumsal yapılar çerçevesinde değil; aynı zamanda düşünsel üretim, nitelikli içerik ve çok yönlü etkileşim boyutlarıyla ele almakta ve desteklemekteyiz. Bu anlayışla hazırlanan dergimiz; alanında yetkin isimlerin katkılarıyla, eğitim dünyasına ilişkin güncel yaklaşımları, uygulama örneklerini ve farklı perspektifleri bir araya getiren saygın bir başvuru kaynağı olmayı hedeflemektedir.

Öğretmenlerimizden eğitim yöneticilerimize, akademisyenlerden velilerimize ve öğrencilerimize kadar geniş bir okuyucu kitlesine hitap eden bu sayımızda; eğitimde dönüşüm, öğrenme süreçlerinin yeniden yapılandırılması, dijitalleşme, değerler eğitimi ve bireysel gelişim gibi pek çok önemli konu ele alınmaktadır. Yer verilen her bir çalışmanın, eğitim alanına katkı sunacağına ve okuyucularımız için yol gösterici olacağına inanıyoruz.

MEV Eğitim Dergisi olarak bu yayın; bilgi ve tecrübenin paylaşılmasına, ortak aklın geliştirilmesine ve çok yönlü düşünme kültürünün güçlendirilmesine katkı sağlayan önemli bir platform niteliği taşımaktadır. Zira eğitim, ancak çoğulcu bir anlayışla ele alındığında derinlik kazanmakta ve kalıcı bir etki oluşturmaktadır.

Başöğretmenimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "En mühim ve feyizli görevlerimiz, millî eğitim işleridir." sözünden hareketle; ülkemizi çağdaş medeniyetler seviyesinin üzerine taşıyacak en büyük gücün nitelikli eğitim olduğuna olan inancımız tamdır. Aklın ve bilimin rehberliğinde, cumhuriyetimizin temel değerleri doğrultusunda; çağın gereklerini doğru okuyabilen, yenilikçi ve üretken nesiller yetiştirme sorumluluğunu kararlılıkla sürdürmekteyiz.

Millî Eğitim Vakfı olarak, köklü birikimimizden aldığımız güçle eğitime katkı sunan her çalışmanın yanında yer almaya ve bu alanda değer üretmeye devam edeceğimizi özellikle ifade etmek isterim.

Bu sayının hazırlanmasında emeği geçen tüm yazarlarımıza ve katkı sunan paydaşlarımıza teşekkür ediyor, dergimizin okuyucularımız için faydalı bir kaynak olmasını temenni ediyorum.

Saygılarımla,

Salih ÇELİK
Millî Eğitim Vakfı
Yönetim Kurulu Başkanı

SAYGIYLA ANIYORUZ

Aramızdan Ayrılan Değerli Eğitimciler ve Vakıf Üyelerimiz

Nahit Menteşe

Millî Eğitim Bakanlarımızdan ve Millî Eğitim Vakfı Genel Kurul Üyesi

Cemal Şeker

Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanı ve Millî Eğitim Vakfı Genel Kurul Üyesi

Ahmet İnce

Vakfımızın Genel Kurul ve Denetim Kurulu üyelerinden, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları E. Genel Müdürü

Güner Kurtuluş

Kurucu üyemiz, E. Hava Pilot Kurmay Albay

Mehmet Temel

Vakfımızın önceki dönem Yönetim Kurulu Başkanı ve üyesi; Millî Eğitim Bakanlığı E. Müsteşar Yardımcısı ve Erkek Teknik Öğretim E. Genel Müdürü

Mehmet TEMEL Hocamızı Kaybettik

Millî Eğitim Vakfı Önceki Dönem Yönetim Kurulu Başkanımız, Yönetim Kurulu Üyemiz ve eğitim camiasının kıymetli isimlerinden Sayın Mehmet TEMEL Hocamız, 27 Nisan 2026 tarihinde vefat etmiştir.

1947 yılında Kilis'in Acar köyünde doğan Mehmet TEMEL, ilköğrenimini köyünde, ortaöğrenimini Kilis'te tamamladı. 1969 yılında Ankara Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Metal İşleri Bölümünden mezun oldu.

Meslek hayatına aynı yıl Muş Erkek Sanat Enstitüsünde Metal İşleri Bölümü atölye ve meslek dersleri öğretmeni olarak başladı. Daha sonra Aksaray ve Van Endüstri Meslek Liselerinde müdürlük görevlerinde bulundu.

1976 yılında Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında Etüt ve Programlama Dairesi Başkanlığında şube müdürü olarak görev aldı. Ardından Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünde çeşitli şube ve birim müdürlükleri görevlerini yürüttü. 1979-1984 yılları arasında Yüksek Teknik Öğretmen Okulu Müdür Yardımcılığı ve Müdür Vekilliği yaptı. Aynı dönemde Çıraklık Eğitimi Genel Müdürlüğünde Genel Müdür Yardımcısı ve Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Metal İşleri Bölümünde öğretim görevlisi olarak görev aldı.

1983-1985 yılları arasında Balıkesir 100. Yıl Teknik Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi ve Çıraklık Eğitimi Merkezi Müdürlüğü görevlerini yürüttü. 1986 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünde Daire Başkanı, 1989 yılında ise Genel Müdür Yardımcısı olarak görevlendirildi.

Görevi sırasında 1992-1994 yılları arasında Talim ve Terbiye Kurulu Üyeliği yaptı; bir

süre Talim ve Terbiye Kurulu Başkan Yardımcılığı görevini de üstlendi. 1994 yılında Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürü, 1995 yılında ise Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı olarak atandı. 1999 yılında Millî Güvenlik Akademisini tamamladı. Aynı yıl ve 2007-2008 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığında Müsteşar Vekili olarak görev yaptı.

İrlanda Dublin'de Trinity College'da meslekî ve teknik eğitim yönetimi alanında eğitim gören Mehmet TEMEL; Amerika, Almanya, İngiltere, İsviçre, Japonya, Güney Kore, Libya, Etiyopya ve çeşitli ülkelerde meslekî ve teknik eğitim alanında inceleme ve eğitim çalışmalarında bulundu. Çok sayıda uluslararası toplantı ve konferansa katıldı. 1992 yılında Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te düzenlenen Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Türk Toplulukları Eğitim Bakanları 2. Konferansında Talim ve Terbiye Kurulu üyesi olarak görev aldı ve konferans sonuç bildirgesinin hazırlanmasına katkı sundu.

Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı görevinden emekli olan Mehmet TEMEL, meslekî ve teknik eğitime sağladığı değerli katkılarla eğitim camiasının saygı duyulan isimlerinden biri oldu. "İleri Kaynak Teknolojisi" adlı temel ders kitabının yazarı olan TEMEL, iyi derecede İngilizce biliyordu ve iki çocuk babasıydı.

Millî Eğitim Vakfı Ailesi olarak kıymetli büyüğümüz Mehmet TEMEL Hocamıza Allah'tan rahmet; ailesine, yakınlarına ve eğitim camiasına başsağlığı diliyoruz.

Mekânı cennet olsun.

MİLLÎ EĞİTİM VAKFININ 46. OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI

Millî Eğitim Vakfı'nın 46. Olağan Genel Kurul Toplantısı, 14 Mayıs 2026 tarihinde Ankara'daki Genel Merkez binasında gerçekleştirildi.

Genel Kurul'da; 2025 yılı çalışma raporunun sunulması ve değerlendirilmesi, 2025 yılı denetim raporunun değerlendirilmesi, 2025 yılı bilançosunun görüşülmesi, 2026 yılı tahmini bütçesinin sunulması ile Merkez Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerinin seçimi gündem maddeleri arasında yer aldı.

Yapılan seçimler sonucunda Merkez Yönetim Kurulu şu isimlerden oluştu:

Salih ÇELİK, Serdar KILIÇ, Ömer BALIBEY, Hakkı GÜNGÖR, Fehmi Rasim

ÇELİK, Metin YARAMAN, Yusuf BÜYÜK, Osman Nuri FİLİZ ve A. Remzi SEZGİN.

Denetim Kurulu üyeliklerine ise; Hüseyin ACIR, Prof. Dr. Mustafa GÜL ve Recep ALTIN seçildi.

Yönetim Kurulunun yaptığı ilk toplantıda, oy birliğiyle Yönetim Kurulu Başkanlığına Salih ÇELİK, Başkan Yardımcılığına ise Serdar KILIÇ seçildi.

45 yıldan beri, eğitime adanmış ve çok sayıda değerli yardım projeleriyle eğitimine destek sunan Millî Eğitim Vakfımızın yeni yönetim kurulunu kamuoyuyla paylaşmaktan gurur duyuyoruz.

YÖNETİM KURULU

Salih ÇELİK
Yönetim Kurulu Başkanı

Serdar KILIÇ
Yönetim Kurulu
Başkan Yardımcısı

Ömer BALİBEY
Üye

Hakkı GÜNGÖR
Üye

Fehmi Rasim ÇELİK
Üye

Metin YARAMAN
Üye

Yusuf BÜYÜK
Üye

Osman Nuri FİLİZ
Üye

Ahmet Remzi SEZGİN
Üye

DENETİM KURULU

Hüseyin ACIR
Üye

Prof. Dr. Mustafa GÜL
Üye

Dr. Recep ALTIN
Üye

MEV Koleji Öğrencisi Öykü Öztürk'ten TÜBİTAK Türkiye Finali Başarısı

MEV Koleji Özel Büyükçekmece Okulları 8D sınıfı öğrencisi Öykü Öztürk, hazırladığı "Bir Arada" projesiyle TÜBİTAK Ortaokul Araştırma Projeleri Yarışması Türkiye Finallerinde 4.lük elde ederek Teşvik Ödülü'ne layık görüldü.

Anaokulundan bu yana MEV Koleji ailesinin bir parçası olan Öykü Öztürk, Covid-19 pandemisi döneminde çocukların ve yetişkinlerin evde birlikte geçirdiği zamanı ve azalan kuşaklar arası iletişimi gözlemleyerek bir proje fikri geliştirdi. Farklı yaş gruplarını bir araya getirmeyi, empatiyi, paylaşımı ve aile içi sohbeti artırmayı hedefleyen eğlenceli ve öğretici bir kutu oyunu tasarlayan öğrencimiz, bu çalışmasına "Bir Arada" adını verdi.

Titizlikle yürütülen çalışmaların ardından proje, TÜBİTAK Ortaokul Araştırma Projeleri Yarışması'na sunuldu.

İstanbul Avrupa Bölge Finallerinde Bölge Birincisi olan Öykü Öztürk, Ankara'da düzenlenen Türkiye Finallerine katılmaya hak kazandı.

Ankara'daki finallerde jüri karşısında projesini başarıyla savunan ve Türkiye'nin dört bir yanından gelen bilim meraklısı öğrencilerle deneyimlerini paylaşan öğrencimiz, "Bir Arada" projesiyle Türkiye 4.'sü olarak Teşvik Ödülü'nün sahibi oldu. Kuşaklar arası bağları güçlendiren bu anlamlı sosyal girişiminden ve akademik başarısından dolayı öğrencimizi tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyoruz.

Videoyu izlemek için
QR kodu okutun.

Millî Eğitim Vakfı Koordinatörlüğünde Erasmus YouthGreen 5.0 Projesi

YouthGreen 5.0 – Yeşil Beceriler ve Döngüsel Ekonomi ile Adil Geçiş Projesi'nin genel amacı, gençleri yeşil dönüşümün liderleri olarak güçlendirmek, sürdürülebilir kariyerler inşa etmelerine ve aktif olarak şekillendirmelerine destek olarak gerekli beceriler, piyasa bilgisi ve fırsatlarla donatmaktır.

Proje, Avrupa çapında gençlerin yeşil beceriler kazanmasına destek olarak genç istihdamını artırmayı, sürdürülebilir üretim modellerini teşvik etmeyi ve gençlerin iklim eylemine aktif katılımını özendirmeyi hedefleyerek güçlendirilmeleri konusunda somut ve ölçülebilir etki sağlamak üzere tasarlanmış beş stratejik hedef etrafında yapılandırılmıştır. Bunlar;

1. Yeşil Becerilerin Geliştirilmesi (Yeşil Beceriler Eğitim Modülü ve İş Geçişi ve Yeşil İşler¹ Rehberi)
2. Yeşil ekonomide Kariyer Yollarının Oluşturulması (Yeşil İşler Veritabanı ve Yapay Zeka Destekli Kariyer Simülasyon Araçları)
3. Yeşil Girişimciliğin Teşviki (Eğitim ve Yeşil Girişimcilik Eğitim Kampı)
4. Politika Katılımı ve Sivil Katılım (Sürdürülebilir Şehir Politikası Kampı)
5. Farkındalık ve Gençlik Erişiminin Geliştirilmesi (Yeşil Farkındalık Kampanyası ve Yeşil Gençlik Zirvesi)

Projenin beklenen etkileri arasında; gençlerin yeşil ve döngüsel ekonomi sektörlerinde istihdam edilebilirliğinin artması, çevresel sorunlara yönelik yenilikçi girişimlerin geliştirilmesi ve gençlerin sürdürülebilir kent politikalarının oluşturulmasına daha güçlü bir şekilde katılması yer almaktadır. Ayrıca proje kapsamında oluşturulacak dijital araçların, veritabanlarının ve farkındalık kampanyalarının uzun vadede geniş kitlelere

¹ Uluslararası Çalışma Örgütü yeşil işleri (meslekleri) şöyle tanımlar: Yeşil işler enerji ve hammadde tüketimini azaltır, sera gazı emisyonlarını sınırlar, atık ve kirliliği en aza indirir, ekosistemleri korur ve onarır ve işletmelerin ve toplumların iklim değişikliğine uyum sağlamasına olanak tanır. Ayrıca yeşil meslekler insana yakışır, yani adil ve onurlu olmalıdır.

ulaşarak çarpan etkisi yaratması öngörülmektedir.

Proje konsorsiyumu MEV koordinatörlüğünde 4 ülkeden katılan 6 ortaklıktan oluşmaktadır.

→ **MEV** -Millî Eğitim Vakfı (Türkiye, Koordinatör)

→ **AYBÜ**- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (Türkiye)

→ **PRO-EK**-Proaktif Eğitim, Bilim ve Kültür Derneği (Türkiye)

→ **Think Up Digital** (Kuzey Makedonya)

→ **FETICO**-Bağımsız Sendikalar Konfederasyonu (İspanya)

→ **NGO Pro Consensio** (Estonya)

Ekim 2025 tarihinde başlayan 24 aylık sürelili projenin toplam bütçesi 250.000 Avrodur. Erasmus+ KA220-YOU - Gençlik alanında işbirliği ortaklıkları kapsamında yürütülen proje (No. 2025-1-TR01-KA220-YOU-000352941) Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

→ **Projenin birincil hedef kitlesi** kendilerini döngüsel ekonomi ve yeşil işler alanında gelecekteki kariyerlerine hazırlamayı amaçlayan 16-30 yaş aralığındaki gençler ve gençlik çalışanları olup, bu yaş grubunda yer alan kırsal veya uzak bölgelerden gelen ekonomik olarak dezavantajlı gençleri, (mülteciler, göçmen kökenli gençler) veya işsiz gençleri de önceliklemektedir.

→ Projenin ikincil hedef kitlesi ise, gençlere destek sağlayacak olan politika yapıcılarını, belediye temsilcileri ile geleceğin yeşil işgücününün gelişimine destek sağlayan sürdürülebilirlik, döngüsel ekonomi ve yenilenebilir enerji sektörlerinde yer alan mesleki eğitim kurumları, işverenler, sanayi birlikleri, KOBİ'ler ve yatırımcılardır.

Proje İş Paketleri ve Faaliyetleri

Yapılan çalışmalar göstermektedir ki dünya nüfusunun yarısı 30 yaşında veya daha gençtir ve bu sayının 2030 yılı sonunda yüzde 57'ye ulaşması

İş Paketi 1: Proje Yönetimi MEV	İş Paketi 2: Yeşil Beceriler ve Döngüsel Ekonomi Eğitimi	İş Paketi 3: Gençlik Katılımı, Farkındalık ve Sürdürülebilir Şehir Politikaları
İzleme, Değerlendirme ve Sürdürülebilirlik	1. Türkiye-MEV : Başlangıç ve Sınır Ötesi Proje Toplantısı 1	1. AYBU, Türkiye : Sınır Ötesi Proje Toplantısı 4
Finansal Yönetim	2. AYBU-MEV: Yeşil Beceriler Eğitim Modülü	2. AYBU: Yeşil Girişimcilik Eğitim Kampı
Zaman Yönetimi	3. Pro-EK : İş Geçişi ve Yeşil Meslekler Rehberi	3. MEV Kuzey Makedonya- Sürdürülebilir Şehir Politikaları Kampı
	4. Think Up Digital, Strumica, Makedonya: Sınır Ötesi Proje Toplantısı 2	4. NGO Proconsensio, Estonya: Sınır Ötesi Proje Toplantısı 4
	5. Think Up Digital Strumica: YZ (AI) Destekli Yeşil Geçiş Simülasyonu	5. NGO -Proconsensio (Estonya) MEV (Türkiye): Yeşil Farkındalık Kampanyası (Dijital)
	6. FETICO, İspanya: Sınır Ötesi Proje Toplantısı 3	6. PRO-EK, Türkiye : Yeşil Gençlik Zirvesi
	7. FETICO, İspanya : Yeşil Kariyer Veritabanı	

beklenmektedir. Bu, tarihteki en büyük genç kuşaktır. Yeşil beceriler, yeşil teknolojilerin ve süreçlerin profesyonel ortamlarda etkili ve sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını sağlayan teknik bilgi, uzmanlık ve yetenekleri içermektedir. OECD çalışmasına göre, sürdürülebilirliğin teşvik edilmesinde verilen eğitim ile gençlerin kariyer beklentileri ve mevcut işgücü piyasasının durumu göz önüne alındığında ortaya oldukça karmaşık bir durum çıkmaktadır. Dünyanın dört bir yanında yapılan anketler, gençler arasında yeşil işlere yönelik güçlü bir ilgiye işaret etmektedir; ancak eğitim sistemlerinin bu taleplere ne kadar etkili bir şekilde uyum sağladığı konusunda bir belirsizlik vardır. Yeşil kariyer fırsatları hakkında farkındalık eksikliği, sınırlı mesleki eğitim seçenekleri, daha kapsamlı bir kariyer rehberliğine duyulan ihtiyaç ve bu ihtiyacın giderilmesi için eğitimin gençlere sunacağı kazanımlar ve becerilerin nasıl sağlanacağı konusundaki zorluklar devam etmektedir.

Bu sorunları odağına alan proje ortakları, Türkiye Ulusal Ajansı ve Millî Eğitim Vakfı arasında imzalanan hibe

anlaşması ile 1 Ekim 2025 tarihinden itibaren çalışmalarına başlamıştır.

→ Projemizin ilk çevrimiçi toplantısı 8 Ekim 2025 tarihinde proje ortaklarının katılımıyla düzenlenmiştir. Bu toplantıda, Kasım ayı içinde Ankara'da yapılacak olan **açılış ve 1'inci ulus ötesi proje toplantısına** ilişkin planlama detayları ele alınmıştır.

→ Projenin **açılış ve ilk ulus ötesi proje toplantısı** 6-7 Kasım 2025 tarihleri arasında Ankara'da Millî Eğitim Vakfı Genel Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, ortaklık anlaşmalarının gözden geçirilmesi tamamlanarak, proje hedefleri, hedef grupları, projenin çıktıları, yaygınlaştırma faaliyetleri, kalite güvencesi çerçevesi, ortakların rolleri ve genel iş dağılımı gibi önemli konular ele alınmıştır.

→ **İkinci çevrimiçi proje toplantısı** 27 Ocak 2026 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Toplantıda, MEV'in ortaklarıyla yaptığı iç anlaşmaların durumuna ilişkin güncellemeler paylaşılmış ve "Kalite Güvence ve Risk Yönetim Planı" ile "Proje Yönetim Planı" taslakları ko-

nusunda bilgilendirmeler yapılmıştır. Proje ortakları daha sonra Makedonya'da düzenlenecek olan 2. ulus ötesi proje toplantısının gündemi ve projenin yaygınlaştırma stratejisi gibi konuları ele almışlardır.

Neler Yapıyoruz?

MEV projenin bu döneminde AYBU ile birlikte "Yeşil Beceriler Eğitim Programı" ve materyallerini geliştirmektedir. Yine, projenin performans göstergeleri doğrultusunda MEV, FETICO ile birlikte proje iç denetimine yönelik "kalite güvencesi ve risk yönetim planı" nı hazırlayarak ortaklarına sunmuştur. Projeye yönelik iç denetim hem mali hem de program çıktılarının denetimini içermektedir. Proje sonunda bağımsız bir değerlendirici tarafından program değerlendirmesi yapılması da plan kapsamına alınmıştır.

Projenin logosu MEV tarafından tasarlanmış olup, MEV yükümlülüğündeki proje web sayfası geliştirilmiştir. Yine projenin önemli çıktılarından biri olan ve dijital ortamda yürütülecek olan "Yeşil Farkındalık Kampanyası" nı hazırlamak üzere MEV, Estonyalı ortağı NGO Proconsensio ile işbirliği yapmaktadır. MEV ve NGO Proconsensio, kampanyaya yönelik olarak, "kampanya yönetim stratejisi" dokümanını hazırlamakta olup, kısa sürede görüş için paylaşım açacaklardır. Bu kampanya kapsamında, ilk çalışma olarak, Türkiye'den MEV okullarından ve Estonya, İspanya ve Kuzey Makedonya'daki okullardan öğrenciler (16 ve 17 yaşında öğrenci-

ler) ile yeşil beceriler konusunda kısa video röportajları yapılarak, başlangıç aşamasındaki farkındalık düzeylerini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Avrupa ve ülkemizde önemli bir katma değer yaratacağına inandığımız bu gençlik projemize büyük destek veren MEV yönetimine, MEV okullarına, Eğitim-Öğretim, İletişim ve Strateji Geliştirme, E-Dönüşüm ve Bilişim Hizmetleri ve İdari ve Mali İşler Müdürlükleri ile ilgili tüm arkadaşlarımıza titiz çalışmaları ve değerli katkılarından ötürü teşekkür ederiz.

Millî Eğitim Vakfı İzmir Konukevi

Yakın zamanda hizmete açılması planlanan, İzmir'in Bayraklı ilçesinde konumlanan Millî Eğitim Vakfı İzmir Konukevi, şehir içi konaklama ihtiyacına düzenli, erişilebilir ve planlı bir alternatif sunmak üzere hazırlanmaktadır. Kentin gelişen bölgelerinden birinde yer alması, hem iş amaçlı hem de kısa süreli konaklamalar için pratik ve ulaşılabilir bir çözüm sağlayacaktır.

Toplam 97 odadan oluşan konukevinde, sade, modern ve işlev odaklı bir tasarım anlayışı benimsenmiştir. Odalar temel ihtiyaçları karşılayacak şekilde düzenlenirken; merkezi iklimlendirme sistemi, televizyon ve mini buzdolabı gibi donanımlar standart olarak sunulacaktır. Ortopedik yataklar ve pamuklu tekstil ürünleri ise konaklama süresince konforu artıran temel unsurlar arasında yer alacaktır.

Güvenlik ve temizlik hizmetleri, konukevinin işletme yapısında öncelikli alanlar olarak kurgulanmaktadır. Günün her saatinde hizmet vermesi planlanan danışma ve güvenlik birimi, giriş-çıkışların kontrollü ve düzenli şekilde yürütülmesini sağlayacaktır.

Temizlik süreçleri ise belirli bir plan dâhilinde süreklilik esasına göre gerçekleştirilecektir. Bu yapı, konaklama deneyiminin daha öngörülebilir ve sorunsuz ilerlemesine katkı sunacaktır.

Dijital erişim imkânları da konukevinin sunduğu hizmetler arasında yer alacaktır. Tüm alanlarda sağlanması planlanan kesintisiz internet bağlantısı, özellikle çalışan konuklar ve iletişim ihtiyacı olan kullanıcılar için güçlü bir altyapı oluşturacaktır.

Konukevi, ulaşım açısından da stratejik ve avantajlı bir noktada konumlandırılmıştır. Toplu taşıma duraklarına yürüme mesafesinde yer alması, şehir içi hareketliliği kolaylaştırırken; İzmir Otogarı, Alsancak Garı ve Adnan Menderes Havalimanı'na olan mesafesi farklı ulaşım seçeneklerine erişim imkânı sunmaktadır.

Millî Eğitim Vakfı İzmir Konukevi, açılışına çok kısa bir süre kala, abartıdan uzak, düzenli işleyişe ve temel ihtiyaçlara odaklanan yapısıyla; İzmir'de konaklama için sade, güvenilir ve işlevsel bir seçenek olarak öne çıkacaktır.

Eski Dünyanın Modern Bekçileri: Okulun Ontolojik Dönüşümü

Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR

Eğitim Bilimleri ABD Başkent Üniversitesi ve Millî Eğitim Vakfı Akademik Danışmanı

Bu yazı bir hesaplaşma çağrısı değil; ortak bir arayışın davetidir. Hepimiz aynı soruyla karşı karşıyayız: Değişen dünyada çocuklarımız için daha iyi bir okul mümkün mü? Bu soruya verilen cevaplar farklı olabilir ama sorunun kendisi artık ertelenemez.

İnsanlık, yapay zekâ, küreselleşme ve teknolojik devrimlerin şekillendirdiği amansız bir değişim hızının ortasındadır. Ancak bu baş döndürücü hızın aksine, toplumun temel taşı olan “okul” kurumu, hala sanayi devriminin ihtiyaçlarına göre kurgulanmış bir yapı içerisinde varlığını sürdürmeye çalışmaktadır. Tarım toplumunun zaman disiplini ve sanayi toplumunun “tek tip üretim” mantığıyla şekillenen mevcut okul modelleri, günümüzün “bilgi ve beceri” odaklı dünyasında ontolojik bir kriz yaşamaktadır.

Mevcut eğitim sistemi, öğrenciyi pasif bir alıcı, okulu ise bir fabrika bandı olarak konumlandıran Prusya modelinin bir mirasıdır. Oysa günümüz iş ve yaşam ekosistemi; esneklik, yaratıcılık, etik liderlik ve sürekli öğrenme

yeteneği talep etmektedir. Reform adı altında yapılan küçük iyileştirmeler, sistemin içsel tıkanıklığını gidermek yerine krizi derinleştirmektedir. Gelinen noktada, okulun sadece fiziksel bir yapı veya bilgi aktarım merkezi olmaktan çıkıp, dinamik bir yaşam ekosistemine dönüşmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Yeni Okul Teorisi

Okulu yalnızca bir öğretim mekânı değil; bireyin kendini, toplumu ve dünyayı yeniden kurduğu bir yaşam alanı olarak ele alan bütüncül bir yaklaşımdır. Bu teori, okulun krizini pedagojik eksikliklerde değil, insan ve bilgi tasavvurundaki daralmada arar. Yeni Okul Teorisi; öğrenmeyi aktarılan bir içerik değil, yaşanan bir süreç; öğrenciyi pasif bir alıcı değil, anlam üreten bir özne; öğretmeni ise bilgi taşıyıcısı değil, öğrenme mimarı olarak konumlandırır.

Mahmut Muhtar, **“Zira hiçbir inkılap yoktur ki onu yapanların idrakinin fevkinde olsun” der. Can Yücel’de mesafeyi “en uzak mesafe iki kafa arasındaki mesafedir” diye anlatır.**

Eğitimi tartişırken en uzak mesafeyi hep dışarılarda aradık; oysa Can Yücel’in dediği gibi, en uzak mesafe “birbirini anlamayan iki kafa arasındaydı”. Yıllardır anlattığımız bu gerçek, bugün Yeni Okul Teorisi’nin sarsılmaz zeminidir. Yeni bir okul, yeni bir mimari ya da yeni bir müfredat demek değildir; yeni bir okul, her şeyden önce yeni bir **insan felsefesi** demektir.

Geleceği Olanlarla Konuşmak

Ayşe şasa’nın aktardığına göre Kemal Tahir hapis yatarken, hapisane müdürü sabaha idam edilecek bir mahkûmla son kez konuşmasını istemiş, Kemal Tahir kabul etmiş fakat mahkûmla sabaha kadar oturmalarına rağmen hiçbir şey konuşmamışlar. Geleceği olmayan biri ile ne konuşulur ki? Peki, eğitim sistemi bize nasıl bir gelecek vadediyor? Geleceği olmayan bir sistemle konuşacak neyimiz olabilir? Mevcut okul düzeni, sanayi toplumunun “huysuz çocukları tedavi etme” aygıtı olarak tasarlanmıştır. Oysa bizim ihtiyacımız olan, Mahmut Muhtar’ın vurguladığı gibi, felsefesi olan bir milletin mektebidir. Bu felsefe; öğrenciyi bir nesne, öğretmeni bir memur, okulu ise bir hapisane müdürlüğü olarak gören anlayışı kökten reddeder.

Mekânsal Dönüşüm: Okulun Duvarlarını Yıkma

Türk Eğitim Sistemi ve Okul yönetimi kitabımıza, “Ankara’da Bir Simitçi”

diye bir anekdot koymuştum. Bir simitçi bir simit tezgâhını yeni devralmış, ne zaman en çok simit satılacağını bilmediği için sabahın simitleri akşama kalmış bu durumdan utanan simitçi veri tabanı oluşturmuş, hangi saatte en çok simit satılıyorsa o saatte sıcak simit getirip satmaya başlamış. Simitçinin müşterisini tanıdığı o samimi ve esnek “veri tabanı”, mevcut okul sisteminin gri ve tekdüze koridorlarında maalesef karşılık bulamamaktadır. Standartlaştırılmış sınıflar ve yüksek duvarlar, sadece öğrencileri dış dünyadan yalıtma kalmaz; aynı zamanda zihinsel sınırları da beraberinde getirir. Yeni Okul Teorisi, eğitimin fiziksel mekânını yeniden tanımlayarak bu sınırları ortadan kaldırmayı teklif eder.

Yeni Okul Teorisi, akademik başarıyı reddetmez; aksine onu daha derin, kalıcı ve anlamlı hale getirmeyi hedefler. Ezbere dayalı, kısa vadeli performans yerine; düşünme, problem çözme ve bilgiyi transfer edebilme becerilerini merkeze alır. Bu yaklaşım, akademik başarıyı bir sonuç değil, nitelikli öğrenmenin doğal çıktısı olarak görür. Bu teorinin ayırt edici yönü, soyut ideallerle yetinmemesidir. Mekânsal esneklik, öğretmen rolünün dönüşümü, portfolyo temelli değerlendirme ve açık kampüs uygulamaları; Yeni Okul Teorisi’nin sahadaki karşılıklarıdır. Teori, ancak bu unsurlar birlikte işletildiğinde anlam kazanır.

Hücrelerden Ekosisteme Geçiş: Geleneksel okullardaki yan yana dizilmiş “hücre tipi” sınıflar, sanayi toplumunun disiplin ve denetim odaklı mimarisidir. Yeni okulda ise mekân, bir “**öğrenme ekosistemi**” olarak kurgulanmalıdır. Bu mimari değişimde; sabit sıralar yerini modüler çalışma alanlarına, kapalı duvarlar ise şeffaf ve esnek atölyelere bırakır. Okul artık bir “varış noktası” değil, mahallenin, iş dünyasının ve doğanın içine sızmış bir “düğüm” noktasıdır.

sif kılan bir kısıt değil; keşfi tetikleyen bir “üçüncü öğretmen” işlevi görmedir.

Rol Değişimi: Bilgi Hamallığından Gelecek Tasarımcılığına

Mekânın özgürleşmesi, o mekânın ruhunu üfleyen öğretmenin rolünde de köklü bir paradigma değişimini zorunlu kılar. Geleneksel sistemde öğretmen, müfredatı paketleyip öğrenciye sunan bir “bilgi hamalı” olarak kodlanmıştır. Ancak Yeni Okul Teorisi’nde öğretmen, **Eylem Kim-**

Tablo: 1 Eğitimde Değişim

Özellik	Eski Okul (Fabrika Modeli)	Yeni Okul Teorisi (Ekosistem Modeli)
Yapı	Hiyerarşik ve Kapalı	Esnek, Geçirgen ve “Sistem” Odaklı
Öğretmen Rolü	Orkestra Şefi (Sabit Nota)	Cazcı (Doğaçlama ve Etkileşim)
Mekân	Hücre Tipi Sınıflar	Yaşayan Atölyeler ve Açık Kampüs
Ölçme	Standart Testler (Ne hatırlıyor?)	Yeterlilik Portfolyosu (Neyi yapıyor?)
Motivasyon	Not ve Disiplin (Dışsal)	Merak ve Simitçi Özeni (İçsel/ Bireysel)

Öğrenmenin Coğrafyası: Yeni teori- de okulun sınırları kampüsle bitmez. Müzenin bir tarih laboratuvarı, belediye meclisinin bir vatandaşlık atölyesi veya yerel bir işletmenin teknik eğitim sahası olduğu “açık kampüs” modeli esastır. Eğer simitçinin o özenli ilgisini eğitimde kurumsallaştırmak istiyorsak, önce öğrenciyi bir sıraya hapseden mekânsal anlayışı terk etmeliyiz. Mekân, öğrenciyi pa-

likleme Teorisi (Action Identification Theory) bağlamında, yaptığı işi “ders anlatmak” gibi düşük düzeyli bir eylem yerine, “geleceği inşa etmek” ve “potansiyeli açığa çıkarmak” gibi yüksek düzeyli bir kimlikle tanımlar.

Duygusal ve Sosyal Mentörlük: Yayıncı zekânın teknik bilgiyi saniyeler içinde sunduğu bir düzende, öğ-

retmenin asıl alanı “insani kalma” becerileridir. Liyakat ve adalet ilkelere ışığında öğretmen; öğrencinin sadece akademik başarısını değil, etik duruşunu, empati yeteneğini ve psikolojik sağlamlığını inşa eden bir mentordur. Simitçinin müşterisinin ruh halini sezmesi gibi, yeni okulun öğretmeni de öğrencisinin öğrenme engelini veya tutkusunu sezen bir “insan sarrafı” olmak durumundadır.

Öğretmenden “Kolaylaştırıcıya” (Facilitator): Bilginin her yerde ve demokratik olduğu bir çağda, öğretmenin otoritesi “sahip olduğu bilgiden” değil, “öğrenme sürecini yönetme becerisinden” gelir.

Mekânın özgürleşmesi, o mekânın ruhunu üfleyen öğretmenin rolünde de köklü bir paradigma değişimini zorunlu kılar. Geleneksel sistemde öğretmen, elindeki partiyonu (müfredatı) harfiyen icra ettiren bir “orkestra şefi” olarak konumlanmıştır. Ancak bu model, doğaçlamaya ve bireysel yaratıcılığa kapalıdır. Yeni Okul Teorisi’nde öğretmen, bir **caz grubu lideri** gibi hareket eder.

Eğitimde “Caz” Yaklaşımı ve Doğaçlama: Cazda temel bir tema vardır ancak performans, o anki etkileşime, yeteneğe ve grubun enerjisine göre şekillenir. Yeni okulda öğretmen; öğrencilerin ilgi, merak ve anlık keşiflerine göre müfredatı esnetebilen, kalıpların dışına çıkabilen

bir “kolaylaştırıcıdır”. Bu bağlamında öğretmen; sadece bir memur değil, sınıfın o anki dinamiklerine göre eğitim sürecini yeniden besteleyen bir sanatçı kimliği taşır.

Kolektif Yaratıcılık: Bu modelde öğretmen “tek sesin” yöneticisi değil, “çok sesli” bir uyumun rehberidir. Bilginin durağan değil, akışkan olduğu bu süreçte; öğretmen ve öğrenci birlikte üretir. Simitçinin o anki müşteri ihtiyacına göre sergilediği çeviklik, burada öğretmenin her öğrencinin “farklı tonuna” göre yaptığı doğaçlama ile vücut bulur.

Değerlendirme Devrimi: Not Yerine Yeterlilik: Okulun bu yeni yapısı, başarının ölçülme biçimini de değiştirir. Standart testler öğrencinin neyi “hatırladığını” ölçerken, yeni model öğrencinin bilgiyi hayat problemlerinde nasıl “kullandığına” odaklanır. “Yeterlilik Portfolyosu”, öğrencinin akademik çıktılarının yanı sıra eleştirel düşünme ve etik muhakeme gibi 21. yüzyıl becerilerindeki yolculuğunu belgeler.

Elbette veliler için akademik başarı önemlidir. Kimse çocuğunun hayatta geride kalmasını istemez. Ancak artık biliyoruz ki; yalnızca test çözen değil, düşünen, sorgulayan ve öğrendiğini hayata taşıyabilen çocuklar uzun vadede daha başarılı olmaktadır. Yeni okul anlayışı, akademik başarıyı zayıflatmak değil, onu geleceğe dayanıklı hale getirmek ister.

“Bugün okul üzerine konuşmak, yalnızca eğitim üzerine konuşmak değildir; nasıl bir toplumda yaşayacağımıza, nasıl insanlar olacağımıza karar vermektir.”

Sonuç: Yeni Okulun Toplumsal Dönüşümdeki Rolü

Bugün okulu eleştirirken öğretmenleri hedef almak kolay ama haksızdır. Pek çok öğretmen, dar müfredatlar, ağır yükler ve çelişkili beklentiler arasında sıkışmış durumdadır. Sorun, öğretmenin isteksizliği değil; ona çizilen dar alandır. Yeni bir okul anlayışı, öğretmeni suçlayan değil, onu yeniden merkeze alan bir anlayış olmak zorundadır.

Yeni Okul Teorisi, sadece bir eğitim reformu değil, aynı zamanda bir toplumsal inşa projesidir. Sanayi toplumunun miadını doldurmuş “tek tip” insan yetiştirme modelinden, bilginin hızla aktığı çağın “esnek ve yaratıcı” bireyine geçişin yol haritasıdır.

Eğitimi dört duvarın, öğretmeni sadece müfredatın, başarıyı ise sadece notun tekelinden kurtardığımızda; okul yeniden toplumun kalbi haline gelecektir. Eylem Kimlikleme Teo-

risi'nin sunduğu perspektifle, eğitimdeki her aktör yaptığı işi “yüksek düzeyli bir toplumsal katkı” olarak gördüğünde, okul sadece bilgi öğrenilen bir yer değil, “olunmak istenen insanın” inşa edildiği bir yaşam laboratuvarına dönüşecektir.

Bugün okul üzerine konuşmak, yalnızca eğitim üzerine konuşmak değildir; nasıl bir toplumda yaşayacağımıza, nasıl insanlar olacağımıza karar vermektir. Yeni Okul Teorisi, bu nedenle bir müfredat değişikliği değil, bir insanlık tasavvurudur. Okulu dönüştürmeden toplumu, insanı dönüştürmeden okulu dönüştürmek mümkün değildir.

Sözcüklerin Ötesine Bakmak: Zihinsel Yapının İnşa Edici Gücü “Okuduğunu Anlama”

Dr. Öğr. Üyesi Ömer KUTLU

Millî Eğitim Vakfı Akademik Danışmanı

İlginç Desenlere Sahip Bir Yolda İlerlemek

Duymuşsunuzdur “bakmak” ile “görmek” birbirinden çok farklıdır. Aynı biçimde “okumak” ile “anlamak” da birbirinden farklıdır hatta aralarında derin bir uçurum vardır. Harfleri ve sözcükleri seslendirebilir, cümleleri bir solukta okuyup bitirebilirsiniz. Ancak bunların hiçbiri tek başına anlam oluşturmaz. Bir örnekle ele alalım: Bir öğrencinin iklim değişikliğiyle ilgili yıllık yağış ve sıcaklık değişimlerini gösteren bir grafikte karşılaştığını düşünün. Öğrenci grafik üzerindeki çizgileri görüyor, sayıları tanıyor ama çizgiler ile sayılar arasındaki ilişkinin ne olduğunu çözemiyor. İşte “okumak” ile “okuduğunu anlamak” arasındaki fark. İlki yalnızca bakmak, ikincisi ise görmektir. Okuduğunu anlamak bireyin; sözel anlatımları, sayısal verileri, tablo, grafik, harita ya da şema gibi gösterim biçimlerini zihin süzgecinden geçirerek kendisine ait yeni bir düşünceye dönüştürmesidir.

Dil öğretiminde öğrencilere *anlama* (okuma, dinleme, görsel), *anlatım* (yazılı, sözlü, konuşma) becerilerinin kazandırılması hedeflenir (Linse, 2005).

Bu becerilerin içinde okuduğunu anlama becerisinin kazandırılması diğer dil becerilerine göre daha güçtür ve geliştirilmesi uzun zaman almaktadır (Nunan, 1998). Kutlu’ya (2004) göre, okuduğunu anlama becerisi gelişmeden, toplumsal olaylara anlam vermek, onları ilişkilendirmek ve bu olaylara bir çözüm üretmek olanaklı olmayacaktır. Bir öğrencinin sosyal medyada karşılaştığı bilgileri sorgulayabilmesi, doğada meydana gelen olaylara anlam verebilmesi, geleceğiyle ilgili isabetli kararlar alabilmesi, matematik problemlerini çözebilmesi hatta aldığı testlerde başarı sergilemesi aynı beceriye dayanır: *okuduğunu anlama*. Kendeou ve diğerleri (2007), okuduğunu anlamanın okuyucunun ön bilgileri ve deneyimleri doğrultusunda metindeki iletinin anlamlandırılması süreci olduğunu vurgulamaktadır.

Toplumlar bireylerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye önem vermişlerdir. Özellikle 1960’lı yıllardan sonra psikoloji bilimi ve eğitim bilimleri alanındaki gelişmeler okuduğunu anlamaya farklı bakış açılarıyla bakılmasına zemin oluşturmuştur. Bilimin ve teknolojinin değişmesi, toplum-

sal kurumların tümünde değişmele- re neden olmuş, eğitim kurumunun öngördüğü insan yeterliklerinin yeni- den düzenlenmesini gerekli kılmış- tır (Kellner, 2002). Toplumlar değişen teknolojik gelişmelere, sosyoekono- mik beklentilere, yeni meslek alanla- rına bağlı olarak bilgileri olduğu gibi tekrarlayan bireyler yerine, bilgileri yeni ve gerçekçi durumlarda kulla- nan üst düzey düşünme becerilerine sahip bireyler yetiştirmek istemekte- dir. Eğitim sistemleri; problem çözme, analitik düşünme, akıl yürütme, eleş- tirel düşünme, yaratıcılık gibi *bilişsel*; özgüven, öz yeterlik, güdülenme, yıl- mazlık, problem çözmeye açıklık, ka- rarlılık, esneklik, empati kurma gibi *işsel*; iş birliği yapma, iletişim kurma, uyum, bireysel farklılıklara değer ver- me, sorumluluk alma, ikna etme, he- sap verebilir olma, üretkenlik, zaman yönetimi gibi *kişilerarası* becerileri bi- reylerine bağlantısal bütünsellik için- de kazandırmak istemektedir. (Kutlu ve Kula-Kartal, 2018; Kutlu ve Altıntaş, 2021; Kutlu vd., 2024; Marzano ve Hef- lebower, 2012). Bu noktada üst düzey düşünme becerisinin kazanılması, okuduğunu anlamayı anahtar kav- ram olarak karşımıza çıkarmaktadır.

PIRLS ve PISA Verileri Ne Diyor?

Okuma becerisi, toplumsal yaşam için oldukça önemlidir. Okuduğunu anlama yalnızca okunan bir yazının anlaşılmasından öte; okul başarısı, günlük yaşam ilişkileri, statü edinme ve sosyoekonomik refah gibi değiş- kenlerle de ilişkilidir. Okuduğunu an- lama yalnızca okuldaki ya da geçiş sı-

navlarındaki başarı için değil, özellikle bireyin yaşam başarısında rol oyna- yan önemli bir etkidir. Bu nedenle, ülkeler sosyoekonomik ve kültürel geleceklerine yön verecek gençlerin okuma başarılarına önem vermek- te, okul politikalarını yapılandırarak önlemler almaya çalışmakta, düzenli aralıklarla okuma başarısını ölçmeye yönelik uygulamalar yapmaktadırlar. Örneğin, Uluslararası Eğitim Başarıla- rını Değerlendirme Kuruluşu (Internat- ional Association for the Evaluation of Educational Achievement - IEA) ta- rafından gerçekleştirilen Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Araş- tırması (Progress in International Re- ading Literacy Study - PIRLS) uygula- ması, okuduğunu anlama becerisine farklı bir bakış açısı getirmiş ve oku- duğunu anlamayı dört temel süreçte ele almıştır.

Bu süreçler öğrencinin okuma başa- rısını basitten karmaşığa doğru dört düzeyde yapılandırmıştır:

1. *düzye* açıkça ifade edilmiş bilgi ve fikirlerin üzerinde durma, doğru- dan çıkarımlar yapma,
2. *düzye* açıkça ifade edilmemiş fikir- lerden çıkarım yapma,
3. *düzye* kişisel bilgi ve deneyimleri kullanma, metni günlük yaşamla ilişkilendirme ve
4. *düzye* metnin öğelerini, içeriğini ve dilini inceleme ve değerlendirme.

Birinci ve ikinci düzeyler, okuma met- nine dayalı olarak yanıtlanırsa da üçün- cü ve dördüncü düzeyde bireyin ba- kış açısı, günlük yaşamla ve kültürel

bağlamla ilişkilendirme ve öğrencinin nesnel bakışı da sürece dâhil edilmiştir (Mullis vd., 2009; Mullis ve Martin, 2015). Türkiye 2001 yılında katıldığı PIRLS uygulamasında ilkökul 4. sınıf öğrencileri katılımcı 35 ülke arasında 28. olarak düşük başarı gösteren gruptaki öğrencilerinin fazlalığıyla dikkat çekmiştir. Öğrencilerin çoğu, metinde açıkça ifade edilmiş bilgilere dayalı soruları doğru yanıtlayabilmişler, üst düzey düşünme süreçlerini ölçen 2, 3 ve 4. düzey sorularda ise başarısız olmuşlardır (MEB, 2003).

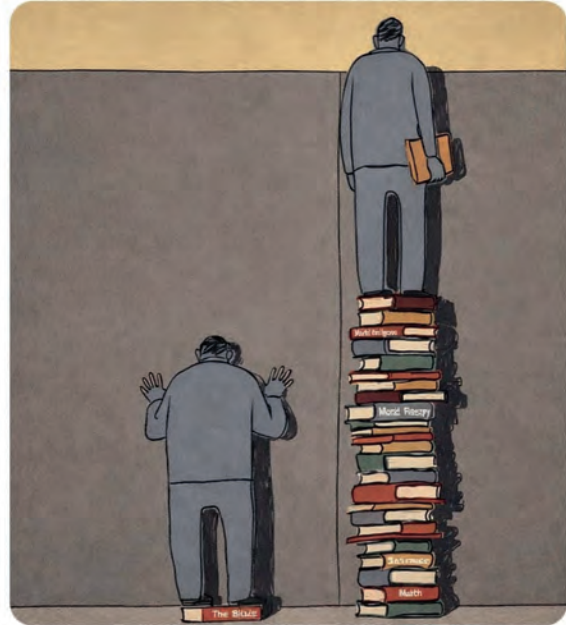
Uluslararası alanda okuma başarısının ölçüldüğü bir diğer uygulama ise Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programıdır (Programme for International Student Assessment - PISA). Türkiye PISA uygulamasına 2003 yılından itibaren düzenli katılmaktadır. Her üç yılda bir tekrarlanan ve son uygulaması 2022 yılında yapılan PISA'da Türkiye'nin okuduğunu anlama puanı ortalaması, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) üye ülkeleri ortalamasından düşüktür ve Türkiye'de 15 yaşındaki öğrencilerin düşük okuma başarısına sahip olma oranları oldukça yüksektir (OECD, 2014; 2017; 2018; 2019; 2023; Özyeter ve Kutlu, 2024).

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yapılan Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) uygulamasında da okuma başarısına ilişkin benzer bulgular görülmektedir. Hem 4. hem 8. sınıf öğrencilerinin yaklaşık %30'u temel okuma düze-

yinde ve altında yer almaktadır (MEB, 2019a; 2019b). Bu durum ülkenin sosyoekonomik ve kültürel kalkınmasında bir gösterge olarak ele alındığında etkili önlemlerin alınması gerekmektedir.

Tüm bu bulgular öğrencilerimizin basit metinleri okumada ve anlamada nispeten iyi olduklarını, üst düzey düşünme becerilerini kullanmayı gerektiren sorularda ise zorlandıklarını göstermektedir. Kısaca ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen öğrenci başarısını belirleme uygulamaları çok sayıda öğrencimizin; metindeki örtük anlamı bulmada zorlandığını, metindeki olayla günlük yaşamı ilişkilendiremediğini, bilgi ve deneyimlerini kullanarak özgün görüşler ortaya koyamadığını ve metni değerlendiremediğini göstermektedir. Aksan (2013) dilin, kültürün önemli bir ögesi olduğunu ve bireyle-

**Okuduğun kadar görürsün;
bilgi arttıkça duvarlar kısalır.**

rin toplumun etkin bir üyesi olmasını sağladığını belirtmektedir. Bu durum okuduğunu anlamamanın diğer öğrenmelerin de temelini oluşturduğu bilgisi dikkate alınacak olursa geleceğin öğretmenlerinin, mühendislerinin, hukukçularının, doktorlarının ya da sanatçıların karmaşık yönergeleri anlamakta zorlanabilecekleri anlamına gelmektedir.

Anlama Başarısı = Yaşam Başarısı

Okuduğunu anlama becerisinin geliştirileceği en etkili, planlı ve programlı ortam okullardır. Okulların okuma kültürünün “kitap okuma saati” ve bir “boş zaman etkinliği” ile sınırlı olmadığını görmeleri gerekmektedir. İçinde yaşadığımız 21. yüzyıl, bilgisayar teknolojisinin yaşamımızın içine girdiği bir yüzyıldır. Artık istediğimiz bir bilgiye ulaşmak çok kolay. Ancak o bilginin doğruluğundan emin olmak o kadar kolay mı? Facebook, YouTube, Instagram, WhatsApp gibi sosyal medya ortamlarından yayılan sahte haberlerin ve yönlendirici içeriklerin en büyük kurbanları okuduğunu çözümlenemeyen bireylerdir. Bu virüslerden bireyi kurtaracak en büyük yazılım okuduğunu anlamadır. Çünkü okuduğunu anlama; bir bilgideki gereksiz veriyi ayıklamadır, olayın akışını zihinde canlandırmadır, olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurabilmelidir, metni yorumlamadır, metindeki

tutarsız kısımları belirlemedir, metnin satır aralarını okumadır, metinden akılcı ve mantıklı bilinenlere ters düşmeyen çıkarımlar yapmadır. Bunları yapamayan bir birey yalnızca kendine ve geleceğine değil, toplumdaki diğer bireylere ve toplumun geleceğine de zarar verecektir. Okuduğunu anlama bir anlamda diğer okul derslerinin mutfağı sayılır, diğer derslerin temel malzemesi buradadır. Bu mutfakta yeterli ve doğru malzeme yoksa hiçbir yemeğin tadı tuzu olmayacaktır yani öğrenmeler doğru ve başarılı biçimde gerçekleşmeyecektir.

Araştırmalar okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinin birçok etkene bağlı olduğunu göstermektedir. Shanahan ve diğerleri (2010), okuduğunu anlama becerisinin gelişmesinde öğretmenlerin hazırlayacağı sınıf içi ortamın önemini vurgulamaktadır. Buna göre sınıf içinde okuma sürecinde öğrencilere okuma metniyle ilgili düşündürücü, metnin anlamına ve temel çıktısına odaklanan kaliteli sorular sormak okuma başarısını artıracaktır. Cutting ve Scarborough (2006), bireyin okuduğunu ne kadar iyi anladığının belirlenebilmesinin ne kadar iyi ölçüldüğüne bağlı olduğunu belirtmektedir. Kintsch ve Yarbrough (1982), açık uçlu ve boşluk doldurma gerektiren soruların okuduğunu anlama başarısı üzerindeki etkisini araştırmış ve açık uçlu soruların metnin geneli hakkında çok daha fazla bilgi verdiğini bulmuştur.

Öğretmenlerin, öğrencilerin okuma başarısını belirlemede ve bu başarıyı geliştirmede çoktan seçmeli soruları yaygın kullanmaları ve bu sorulardan elde ettikleri bilgilere dayalı kararlar almaları yanıtıcı olabilecektir. Çünkü çoktan seçmeli sorular bir yandan öğrencilerin düşünme yollarını sınırlandırmakta ve düşündüklerini yazılı olarak anlatmalarına zemin oluşturmamaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin açık uçlu soruların yanında; öğrencilerin araştırma yapmalarını, metinler arasında bağ kurmalarını ve metnin alternatifini üretmelerini isteyen performans görevlerini, anlama sürecini izlemeyi gerektiren portfolyoları kullanmaları da çok önemlidir.

Tüm derslerin başarılarında olduğu gibi okuduğunu anlama başarısının geliştirilmesinde de öğretmenler takımın başrol oyuncularındır. Türk eğitimi bugün öğrencilerini, metnin bütününden bağımsız küçük parçalar üstünde yüzeysel düşündüren öğretmenlerden çok; metnin amacı hakkında bağlantısal bütünsellik içinde düşündüren öğretmenlere daha çok gereksinim duymaktadır. Sınıftaki her öğrencinin zihni farklı birer kütüphanedir; onlara o kütüphanenin anahtarını vermek ve düşünmenin yollarını öğretmek en değerlisidir.

Okuma başarısının gelişmesinde yöneticilerin ve velilerin de payı küçümsenemez. Bir okulun başarısında; ilham veren, sürdürülebilir büyümeyi hedefleyen ve stratejik yol haritası

sunan önemli kişi okulun yöneticisidir. Yöneticilerin öğrencilerin okuma başarısının gelişip gelişmediğini ders gözlemleri yaparak izlemeleri, öğretmenlere materyal desteği sağlama-ları ve mesleki gelişimlerini desteklemeleri, kütüphaneyi okulun kalbi yapmaları ve zümreler arası iş birliği çalışmalarına önem vermeleri yerinde olacaktır. Ayrıca velileri sürece dahil etmeleri, ev-okul işbirliğini sağlama-ları ve veli seminerleri düzenleme-leri evdeki öğrenmelerin de kalitesini artıracaktır. Yöneticilerin yalnızca test sonuçlarını değil, kütüphaneden ödünç alınan kitap sayısını ve okulda gerçekleştirilen projeleri, öğrenci panellerini bir başarı ölçütü olarak görmesi değerlidir.

Neredeyiz, Ne Yapmalıyız?

Türkiye'nin okuduğunu anlama becerisindeki başarısını artırmak, yalnızca okul eğitimi için değil, toplumsal refah ve demokratik gelişme için bir zorunluluktur. PISA ve PIRLS gibi uluslararası öğrenci başarısını belirleme çalışmaları, Türk öğrencilerin çoğunlukla temel düzeyde olan metinlere erişebildiklerini, üst düzey düşünme gerektiren metinlerde zorlandıklarını göstermektedir. Schleicher'ın (2018) belirttiği gibi, "Öğrencilere ne bildiklerini değil, bildikleriyle ne yapabildiklerini sormalıyız." PISA verileri incelendiğinde, okuma başarısı yüksek olan Finlandiya, Güney Kore ve Hollanda'da okuduğunu anlama becerisinin öğrencilerce değerli algılandığı

bir eğitim iklimi oluşturulmuştur (Yıldırım ve Kutlu, 2016; Yıldız, 2015).

Okuduğunu anlama sorununun çözümlü, eğitimde yapısal reformlardan sınıf içi uygulamalara kadar uzanan çok katmanlı bazı stratejik kararların alınmasını gerektirmektedir. Bu konuda bazı öneriler şunlardır:

1. Araştırmalar, okuduğunu anlama becerisinin yalnızca çok kitap okuyarak değil, öğrencilere belirli bilişsel stratejilerin öğretilmesiyle geliştiğini vurgulamaktadır (Reeves, 2012; Pearson ve Cervetti, 2017; Kutlu vd., 2019; Kutlu vd., 2024). Pearson ve Gallagher (1983) tarafından geliştirilen "Sorumluluğun Kademeli Devredilmesi" modeli, öğretmenin stratejiyi modellediği, ardından öğrenciyle birlikte uyguladığı ve en sonunda öğrenciyi özgür bıraktığı bir süreci öngörür. Bu süreçte öğrenciler "metinde ne anlatılıyor?" soruları yerine, metinde açıkça ifade edilmeyen düşünceleri anlamaya, metinde geçen olayla günlük yaşam arasındaki ilişkiye ve metni nesnel bir gözle değerlendirmeye dayalı bilişsel sorular kullanılmalıdır.

Ayrıca öğrencinin bilgi ve deneyimlerini kullanacağı içsel ve kişilerarası becerileri ölçen sorulardan da yararlanılmalıdır.

2. Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de yaygın görüş "Okulların tek işlevinin öğrencilere bir şeyler öğretmek olduğuna ilişkin inançtır." Bu noktada kritik soru şu olabilir: "Neden öğretmenler de okulda bir şeyler öğrenmesin?"

(Sahlberg, 2018). Bu

sorular okul yapısının "öğreten okul" kimliğinden sıyrılarak "öğrenen okul" yapısına doğru evrilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Şimşek ve Yıldırım (2004), öğrenen okulun bir öğrenme laboratuvarı olarak anlaşılması gerektiğini belirtmektedir. Bu

tip okullarda öğretmenler ve diğer paydaşlar

kendi alanlarındaki yenilik ve değişimleri sürekli izler ve meslektaşlarıyla paylaşırlar. Efil (2002) ise, bu bağlamda okullara bir takım olarak bakılabileceğini ve okul yöneticilerinin okul başarısını tüm takıma mal etmesinin kolektif zekâyı etkin bir duruma getirebileceğine dikkat çekmektedir.

3. Finlandiya ve Estonya gibi okuma başarısı yüksek ülkelerde her öğretmen, branşı ne olursa olsun bir “okuma öğretmeni” olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de ise okuduğunu anlama genellikle sınıf öğretmenlerinin, Türkçe, Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin sorumluluğu olarak görülmektedir. Okullarda bu anlayışı değiştirecek çalışmaların yapılması değerlidir. Öğretmenlere “disiplinler arası okuryazarlık” bakış açısı kazandırılmalıdır. Örneğin matematik, fen ya da sosyal bilgiler öğretmenleri kapsam alanlarına giren becerileri nasıl anlamlandıracaklarını öğrencilere örnek olaylar ya da metinler üzerinden öğretebilirler. Bu öğretmenler Türkçe öğretmenleriyle ortak çalışmalar yapabilirler.

Son Söz

Türkiye’deki okulların okuduğunu anlama seferberliği; sınav sisteminin baskısından kurtulmuş, etkili ve verimli hedeflere odaklı, erken yaşlarda başlayan ve tüm ders alanlarını kapsayan bir yapıda olmalıdır. Sözcükleri yalnızca seslendiren değil, arkasındaki derin anlam dünyasını sorgulayan bir nesil, Türkiye’nin sosyoekonomik ve kültürel gücünü artıracaktır. Unutmayalım gelecek, yalnızca okuduklarından yeni bir dünya kurabilenlerin olacaktır. Okuduğunu anlama bir lüks değil, bir zorunluluktur. Bu yolculukta öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli olarak el ele verme-

liyiz. Yalnızca sınavda başarılı olan çocuklar değil, okumayı yalnızca bir boş zaman etkinliği olarak gören çocuklar değil yaşamı *dün, bugün ve gelecek* ekseninde okuyan, anlayan ve bağlantısal bütünsellik içinde ilişkilendiren bir nesil yetiştirmeliyiz.

Kaynakça

- Aksan, D. (2013). *Türkçenin gücü* (14. Baskım). Bilgi Yayınevi.
- Cutting, L. E., & Scarborough, H. S. (2006). Prediction of reading comprehension: Relative contributions of word recognition, language proficiency, and other cognitive skills can depend on how comprehension is measured. *Scientific Studies of Reading, 10*, 277-299. https://doi.org/10.1207/s1532799xssr1003_5
- Efil, İ. (2002). *İşletmelerde yönetim ve organizasyon*. Alfa Yayınevi.
- Kendeou, P., Broek, P., White, M. J., & Lynch, J. (2007). Comprehension in preschool and early elementary children: Skill development and strategy interventions. In Danielle S. McNamara (Eds.), *Reading comprehension strategies: Theories, interventions and technologies* (pp. 27-44). New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Kellner, D. (2002). Multiple literacies and critical pedagogies: New paradigms. *In Revolutionary pedagogies* (pp. 218-244). Routledge.
- Kintsch, W., & Yarbrough, J. C. (1982). Role of rhetorical structure in text comprehension. *Journal of Educational Psychology, 74*, 828-834. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.74.6.828>

- Kutlu, Ö. (2004). Türkiye'de demokrasi anlayışının gelişmesini sağlayacak bir yol: Okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesi. *Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu*. Onsekiz Mart Üniversitesi. Çanakkale.
- Kutlu, Ö., & Kartal, S. K. (2018). The prominent student competences of the 21st century education and the transformation of classroom assessment. *International Journal of Progressive Education*, 14(6), 70-82. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2018.179.6>
- Kutlu, Ö., Altıntaş, Ö., Özyeter, N. T., Alpayar, Ç. ve Kula-Kartal, S. (2019). *Okuduğunu anlama becerisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi. ISBN: 978-605-136-474-2
- Kutlu, Ö., ve Altıntaş, Ö. (2021). Psikolojik ölçmelerin kısa tarihi ve 21. yüzyılda sınıf içi durum belirleme anlayışı. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1599-1620. <https://doi.org/10.24315/tred.896121>
- Kutlu, Ö., Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2024). *Ölçme ve değerlendirme: Performansa ve portfolyoya dayalı durum belirleme* (7. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kutlu, Ö., Baş, K., Tokhay, D. ve Özyeter, N. T. (2024). *Üst Düzey Düşünme Becerilerine Dayalı Okuma Başarısının Geliştirilmesi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Linse, C. T. (2005). *Practical English language teaching: Young learners*. New York: McGraw Hill Companies, Inc.
- Marzano, R. J., & Heflebower, T. (2012). Teaching and assessing 21st century skills. Marzano Research.
- MEB. (2003). *PIRLS 2001 Uluslararası okuma becerilerinde gelişim projesi*. Millî Eğitim Bakanlığı, Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- MEB. (2019a). *ABİDE 2018 4. sınıflar raporu*. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- MEB. (2019b). *ABİDE 2018 8. sınıflar raporu*. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Kennedy, A. M., Trong, K. L., & Sainsbury, M. (2009). *PIRLS 2011 assessment framework*. TIMSS & PIRLS International Study Center, Lynch School of Education, Boston College.
- Mullis, I. V. S., & Martin, M. O. (2015). *PIRLS 2016 assessment framework*. TIMSS & PIRLS International Study Center, Lynch School of Education, Boston College & International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA).
- Nunan, D. (1998). *Second language teaching and learning*. Heinle and Heinle.
- OECD. (2014). *PISA 2012 technical report*. OECD Publications. <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/about/programmes/edu/pisa/publications/technical-report/PI-SA-2012-technical-report-final.pdf>
- OECD. (2017). *PISA 2015 technical report*. OECD Publications. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/about/programmes/edu/pisa/publications/technical-report/PISA2015_TechRep_Final.pdf

- OECD. (2018). *PISA 2018 results (volume I): What students know and can do*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>
- OECD. (2019). *PISA 2018 Results (Volume II): Where All Students Can Succeed*. PISA, OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/b5fd1b8f-en>
- OECD. (2023). *PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education*, PISA, OECD Publishing, <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>
- Ozyeter, N. T., & Kutlu, O. (2024). Determining the factors playing a role in low reading achievement. *Education and Science*, 49(219), 1-26. <https://doi.org/10.15390/EB.2024.12657>
- Pearson, P. D., & Gallagher, M. C. (1983). *The instruction of reading comprehension*. Technical Report No, 297. University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Pearson, P. D., & Cervetti, G. N. (2017). The roots of reading comprehension instruction. In S. E. Israel (Eds). *Handbook of Research on Reading Comprehension* (pp 12-56). The Guilford Press.
- Reeves, C. (2012). *Developing a framework for assessing and comparing the cognitive challenge of home language examinations*. Council for Quality Assurance in General and Further Education and Training.
- Sahlberg, P. (2018). *Eğitimde Finlandiya modeli*. Metropolis Yayıncılık.
- Schleicher, A. (2018). *World class: How to build a 21st-century school system*. OECD Publishing.
- Shanahan, T., Callison, K., Carriere, C., Duke, N. K., Pearson, P. D., Schatschneider, C., & Torgersen, J. (2010). *Improving reading comprehension in kindergarten through 3rd grade*. National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education.
- Şimşek, Y. ve Yıldırım, C. M. (2004). Öğrenen okulların kültürel yapıları. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Yıldırım, Ö., & Kutlu, Ö. (2016). *Determination of the students' characteristics on PISA 2009 reading performance (comparison of the Netherlands, Korea and Turkey)*. In R. Efe, I. Koleva, E. Atasoy, & İ. Cürebal (Eds.), *Development in Educational Sciences* (pp. 51-64). Sofia: St. Kliment Ohridski University Press.
- Yıldız, D. (2015). Türkiye, Kore, Finlandiya ana dili dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 40(179), 89-110. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2015.4166>

Sınıf İçi Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları Nasıl Olmalıdır?

Dr. Öğretim Üyesi Çiğdem İŞ GÜZEL

*Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü,
Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı*

Eğitim sistemlerinde ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğretim sürecinin niteliğini belirleyen temel unsurlardan biridir. Geleneksel yaklaşımlarda değerlendirme çoğunlukla öğrencilerin öğrenme düzeylerini belirlemek, başarılarını sınıflandırmak ve bu başarıyı not aracılığıyla belgelemek amacıyla kullanılmaktadır. Ancak çağdaş eğitim kuramları, ölçme ve değerlendirmenin yalnızca sonuç odaklı bir işlem değil, öğrenme sürecinin ayrılmaz ve yönlendirici bir bileşeni olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda sınıf içi ölçmelerin temel amacının not vermek değil, öğrenmeyi destekleyen ve geliştiren nitelikli geri bildirim sağlamak olduğu anlayışı ön plana çıkmaktadır.

Ölçme ve Değerlendirme Kavramları

Ölçme, bireylerin belirli özelliklerini gözleme ve bu gözlemleri belirli kurallara göre sayısal ya da sembolik ifadelerle betimleme sürecidir. Değerlendirme ise ölçme sonuçlarının belirli ölçütler doğrultusunda yorumlanarak bir yargıya varılmasıdır. Eğitim bağlamında değerlendirme;

öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardaki kazanımlarının belirlenmesi amacıyla yapılır.

Değerlendirme süreci genel olarak iki temel yaklaşımla ele alınmaktadır. Sonuç değerlendirmesi (summative evaluation), öğretim süreci sonunda öğrencinin ulaştığı başarı düzeyini belirlemeye yöneliktir ve not verme bu yaklaşımın temel unsurudur. Ancak biçimlendirici değerlendirme (formative evaluation), öğrenme süreci devam ederken öğrencinin gelişimini izlemeyi ve öğretime yön vermeyi amaçlamaktadır. Sınıf içi ölçmelerin geri bildirim odaklı kullanımı, doğrudan biçimlendirici değerlendirme anlayışına dayanmaktadır.

“ Ölçme, bireylerin belirli özelliklerini gözleme ve bu gözlemleri belirli kurallara göre sayısal ya da sembolik ifadelerle betimleme sürecidir.

Kuramsal Dayanaklar

Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı: Bireyin bilgiyi aktif olarak yapılandırdığı bir süreç olup bu yaklaşımda hata yapmak öğrenmenin doğal bir parçası olarak görülmektedir. Öğrenci, ön bilgileri ile yeni bilgileri ilişkilendirerek anlam oluşturmaktadır. Bu süreçte geri bildirim, öğrencinin bilişsel çatışmalarını fark etmesini ve bilgiyi yeniden yapılandırmasını sağlamaktadır. Bu kapsamda, not odaklı değerlendirme, yapılandırmacı anlayışla pek örtüşmemektedir. Çünkü sayısal bir not, öğrencinin bilişsel süreçlerine ilişkin ayrıntılı bilgi sunmamaktadır. Oysa açıklayıcı geri bildirim, öğrencinin hangi kavramda yanlışlığa düştüğünü ve bu yanlışlığı nasıl düzeltebileceğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle geri bildirim, öğrenmenin derinleşmesini desteklemektedir.

Öz Düzenlemeli Öğrenme Kuramı: Öğrencinin kendi öğrenme sürecini planlaması, izlemesi ve değerlendirmesi sürecidir. Bu bağlamda geri bildirim, öğrencinin mevcut performansı ile hedeflenen performans arasındaki farkı görmesine yardımcı olmaktadır. Etkili bir geri bildirim, öğrencinin bulunduğu düzeyi, hedeflenen düzeyi ve bu hedefe ulaşmak için atılması gereken adımları belirlemeye yönelik olmalıdır. Bu bağlamda, not temelli değerlendirmenin genellikle yalnızca ilk soruya yüzeysel bir cevap sunduğu aşıkardır. Ancak geri bildirim temelli ölçme uygulamaları, öğrencinin öğrenme stratejilerini gözden geçirmesine ve geliştirmesine olanak tanımakta, bunun yanı sıra, öğrencinin akademik öz yeterliğini ve öğrenme motivasyonunu da olumlu yönde etkilemektedir.

Motivasyon Kuramları Bağlamında Değerlendirme: Başarı hedefleri kuramına göre öğrenciler öğrenme hedefli veya performans hedefli yö-

nelim gösterebilmektedir. Not odaklı sistemler çoğunlukla performans hedefli yönelimi teşvik etmekte, öğrenciler öğrenmekten çok yüksek not almaya odaklanmaktadır. Bu durumda yüzeysel öğrenmeye yol açabilmektedir. Diğer yandan, geri bildirim odaklı değerlendirme ise öğrenme hedefli yönelimi desteklemekte, öğrenci kendi gelişimine odaklanmakta ve hatalarını öğrenme fırsatı olarak görmektedir. Bu yaklaşım, içsel motivasyonu güçlendirmektedir.

Sınıf İçi Ölçmelerin Geri Bildirim Amaçlı Kullanımının Eğitimsel Katkıları

Öğrenmenin Derinleşmesi: Açıklayıcı ve süreç odaklı geri bildirim, öğrencinin kavram yanlışlıklarını fark etmesini sağlamakta, bu durum ezberlere dayalı öğrenme yerine anlamlı öğrenmeyi teşvik etmektedir.

Öğretim Sürecinin İyileştirilmesi: Sınıf içi ölçmeler aslında öğretmene anlık veri sağlamaktadır. Öğretmen bu veriler doğrultusunda öğretim

stratejilerini yeniden düzenleyebilmekte, böylece değerlendirme, öğretimi yönlendiren dinamik bir araç hâline gelebilmektedir.

Kaygının Azalması ve Güvenli Öğrenme Ortamı: Not baskısının azaltılması, öğrencilerin hata yapma korkusunu azaltmaktadır. Bu durum daha katılımcı ve demokratik bir sınıf ortamı oluşturulmasına ve öğrencilerin düşüncelerini daha rahat ifade edebilmelerine katkı sağlamaktadır.

Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınması: Geri bildirim temelli değerlendirme, öğrencileri birbirleriyle karşılaştırmak yerine bireysel gelişimlerini esas almaktadır. Bu yaklaşım kapsayıcı ve adil bir değerlendirme anlayışını da desteklemektedir.

Not Odaklı Yaklaşımın Sınırlılıkları

Not temelli sistemler, öğrenme sürecini tek boyutlu bir başarı göstergesine indirgeme riskini taşımaktadır. Sayısal notlar öğrencinin düşünme süreci, problem çözme stratejileri veya

kavramsal gelişimi hakkında ayrıntılı bilgi sunamaz. Ayrıca düşük notlar öğrencide başarısızlık algısı oluşturabilir ve uzun vadede akademik motivasyonu da olumsuz etkileyebilir. Buna karşılık geri bildirim odaklı ölçme uygulamaları, değerlendirme yi bir “sonuç” olmaktan çıkararak bir “gelişim aracı” hâline getirmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Sınıf içi ölçmelerin temel işlevi öğrenciyi sınıflandırmak değil, öğrenme sürecini desteklemek olmalıdır. Biçimlendirici değerlendirme anlayışı çerçevesinde planlanan geri bildirim temelli ölçmeler; öğrencinin bilişsel gelişimini desteklemekte, öz düzenleme becerilerini geliştirmekte ve öğrenme motivasyonunu artırmaktadır.

Bu doğrultuda; sınıf içi ölçmeler mümkün olduğunca not baskısından arındırılmalı, açıklayıcı ve yönlendirici geri bildirimlere ağırlık verilmeli, öz değerlendirme ve akran değerlendirme uygulamalarına yer verilmeli ve değerlendirme sonuçları öğretim sürecini iyileştirmek amacıyla kullanılmalıdır.

Sonuç olarak, çağdaş eğitim anlayışı değerlendirmeyi bir denetim aracı değil, öğrenmeyi destekleyen pedagojik bir süreç olarak ele almaktadır. Bu yaklaşımın benimsenmesi, daha etkili, sürdürülebilir ve öğrenci merkezli bir eğitim ortamının oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Matematik Deyince

Prof. Dr. Ayhan AYDIN

Atılım Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Matematik Bölüm Başkanı

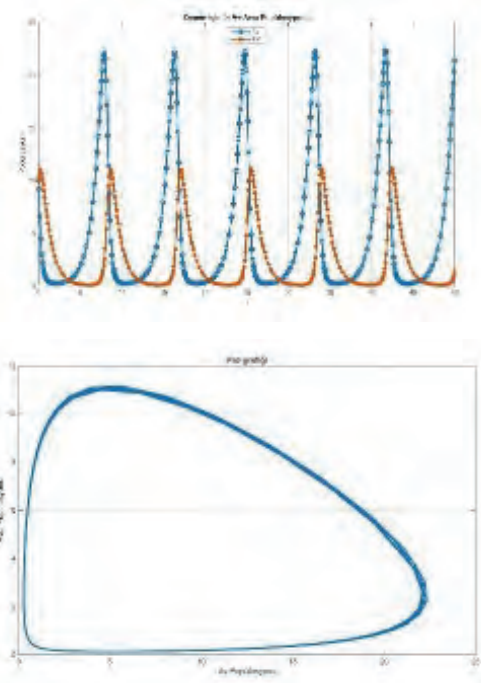
Ortaokul ve lise yıllarımı hatırlıyorum. Matematik dersleri severek dinledim, katılım sağladığım derslerin başında gelirdi. Matematik deyince her ne kadar hayal dünyamda o zamanlar geniş bir çerçeve çizemesem de matematik problemlerini çözmek, matematik ödevlerini yapmak birinci önceliğimdi. Yıllar sonra anlıyorum ki matematiğin sınırları hayal edilemeyecek kadar genişmiş. Ortaokul ve lise yıllarımda bunların farkında olsaydım “Acaba o yıllarda matematiğe olan ilgimde bir değişiklik olur muydu diye bazen soruyorum kendime. Kesinlikle olurdu. En azından matematik derslerine başlarken öğrendiklerimin ve öğreneceklerimin ileride nereye varacağı yönünde daha fazla fikrim olurdu diye düşünüyorum. O halde matematik deyince fotoğrafa daha geniş açıdan bakılacak, matematik vizyonunu genişletecek birtakım bilgileri ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerine aktarmak, onlarla paylaşmak ge-

rektiği kanısındayım. Matematiğin her seviyesinden bilgi sadece öğretmek değil aynı zamanda zihinlerde farkındalık oluşturmak açısından sohbete değer konulardır. Elbette bir ilkokul, ortaokul ya da lise öğrencisine ileri düzey matematik anlatmak, o seviyelerde anlamsız, ancak sofralarımızdan eksik etmemiz gerektiği vurgulanan palamut ve hamsi balıklarının bir ekosistemde birlikte yaşamasının bir av-avcı modeli olduğu ve bunun bir matematik modeli olduğu hikayesi anlatılabilir. Öyle ki, modelin grafiği çemberimsi kapalı bir eğri olup, grafik üzerinden de okunabileceği gibi birinin sayısı artarken birinin sayısı azalır; bir zaman sonra azalan balık sayısı artar, artan balık sayısı azalır. Her yıl sonbahar mevsimi avlanma sezonu başlayınca hep aynı haberleri duymuyor muyuz:” Bu yıl hamsi bol olacak; palamut az çıkıyor” ya da “Bu yıl palamutta bereket var; hamsi az çıkıyor”. Av-avcı modeli ekosistemde bir canlının av diğerinin avcı olduğu

her iki canlıya uyarlanabilir elbette. Örneğin, bir ekosistemdeki av olan tavşan ile avcısı tilkinin birlikte yaşaması gibi (bkz. [1,2]). $x(t)$ ve $y(t)$ bir t zamanında sırasıyla tavşan ve tilki popülasyonu gösterebilir. Sabitler α, β ise sırasıyla tavşan popülasyonunun doğum ve ölüm oranlarını, γ, δ ise sırasıyla tilki popülasyonundaki doğum ve ölüm oranlarını gösterirler. Bu ikilinin bir ekosistemde birlikte yaşamasını temsil eden matematiksel model aşağıdaki gibidir:

$$\begin{aligned}\frac{dx}{dt} &= \alpha x - \beta xy \\ \frac{dy}{dt} &= -\gamma y + \delta xy\end{aligned}$$

Eğer ekosisteme başlangıçta 10 tane tavşan 10 tane de tilki bırakılırsa, doğum ve ölüm oranlarının da $\alpha = 1$, $\beta = 0,4$, $\gamma = 1$, $\delta = 0,2$ olacağı varsayımı altında bu canlıların zaman içerisinde, mesela $t = 50$ (gün/hafta/yıl), yaşamsal döngülerinin simülasyonu Şekil 1'deki grafikler gibi karşımıza çıkar. Görüldüğü gibi matematik hataya dair bize çok şey anlatmaktadır.

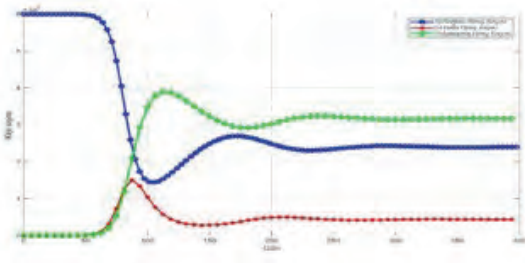
Şekil-1: Tavşan (av)-Tilki (avcı) popülasyonunun zaman içinde ($0 \leq t \leq 50$) davranışı.

Matematik denilince söz konusu öğrencilerle paylaşılması gereken daha başka birçok konu var elbette. Mesela, matematikte yapılan ve önemsiz gibi görünen bir yuvarlama hatası çok büyük felaketlere yol açmış geçmişte (bkz. [3]). Örneğin, 1991 Körfez savaşında Irak'tan ABD üssüne atılan bir füze, ABD'nin Patriot hava savunma sisteminin zaman hesaplamasında yaptığı bir yuvarlama hatası sebebiyle, Patriot hava savunma sistemi ABD üssüne gelen füzenin yerini tam olarak hesaplayamamış ve füzeyi engelleyememiştir. Bunun sonucunda 28 Amerikan askeri hayatını kaybetmiş 100'den fazlası da yaralanmıştır. Yine aynı yıl benzer bir matematik hatası, Norveç açıklarındaki Sleipner-A petrol platformunun inşaat sırasında farklı bir felakete yol açmış (bkz. [4,5]). Beton elemanların

gerilme dayanımının yanlış hesabı sonucu platform denize çökmüş ve milyarlarca dolar kayıp yaşanmıştır.

Son beş yıl içerisinde yaşadığımız Covid-19 salgın hastalığı, grip ve kızamık gibi salgın hastalıklar için de bir matematik model oluşturulmakta ve salgının seyri konusunda matematikten destek alınmaktadır. Toplumun bir t zamanında sağlıklı birey sayısının $S(t)$ (Suspected), hasta birey sayısının $I(t)$ (Infected) ve iyileşmiş birey sayısının $R(t)$ (Recovered) olarak üç bölüme ayrıldığı ve SIR olarak adlandırılan en basit matematik modeli denklem sistemi

$$\begin{aligned}\frac{dS}{dt} &= -\frac{\beta}{N}IS \\ \frac{dI}{dt} &= \frac{\beta}{N}IS - \gamma I \\ \frac{dR}{dt} &= \gamma I\end{aligned}$$

Şekil-2: Bir salgın hastalık modeli ve iyileşme süreci.

ile verilebilir (bkz. [6]. Burada β ve γ sırasıyla bulaşma ve iyileşme katsayılarıdır. Şekil-2, bulaşma katsayısının (β) çok küçük olması durumunda bile başlangıçta 10 kişinin hasta olduğu ($I(0) = 10$) ve iyileşme katsayısının $\gamma = 0.12$ bir durumda salgının ilk günlerinde ($t \approx 75$) hızla yayıldığını, yani hasta bireylerin sayısında bir artış olduğunu ve sonrasında hasta bireylerin sayısını azaldığını ve sağlıklı bireylerin ($S(t)$) ve iyileşen bireylerin ($R(t)$) sayısında artış olduğunu göstermektedir. Bu model bizlere salgın süreçlerinde temas sayısındaki azalma ile bulaşın önüne nasıl geçilebileceği yönünde ipuçları vermektedir. SIR modeli, aşılama hakkında nispeten basit bir bilgi verse de temel fikir, aşılama yoluyla bireylere enfeksiyon olmadan bağışıklık kazandırarak, onları duyarlı gruptan iyileşmiş gruba geçirmeleridir.

Bu örneklerin sayısı daha çok artırılabilir. Önemli olan, matematik denince ne anladığımızdır.

Kaynaklar:

- [1] https://en.wikipedia.org/wiki/Lotka%E2%80%93Volterra_equations
- [2] <https://www.geeksforgeeks.org/biology/lotka-volterra-model-of-predator-prey-relationship/>
- [3] <https://www.turkmath.com/blog/makale/matematik-bilmeyen-giremez-iv-bolum/>
- [4] <https://www-users.cse.umn.edu/~arnold/disasters/sleipner.html>
- [5] The Sleipner Platform Accident, by B. Jakobsen and F. Rosendahl, *Structural Engineering International* 4(3), August 1994, pp. 190-193.
- [6] [https://en.wikipedia.org/wiki/Compartmental_models_\(epidemiology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Compartmental_models_(epidemiology))

MEV KOLEJİ ÖZEL GÜZELBAHÇE OKULLARI

Kuruluş amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her kademe ve türdeki eğitim kurumlarında eğitim ve öğretimin kalitesini yükseltmek, maddi ve manevi katkıda bulunmak ve yeni kaynaklar yaratmak olan Milli Eğitim Vakfı, eğitim ile ilgili faaliyet alanına özel okul işletmeciliğini de dahil ederek bu iş için ilk adımı 1991 yılında İzmir'de **Milli Eğitim Vakfı Özel Avni Akyol Lisesini** kurarak attı. 1991-1992 öğretim yılında Anadolu Liseleri statüsünde eğitim ve öğretime başlayan okula değerli katkılarından dolayı merhum Avni Akyol'un ismi verildi.

Milli Eğitim Vakfı tarafından kurulan ilk özel okul olarak 1991 yılında öğrencilerine kapılarını açan MEV Özel Avni Akyol Lisesi, güçlü eğitim

kadrosu ve izlediği kaliteli eğitim politikası ile kısa sürede İzmir'in en gözde okullarından biri oldu.

Okulumuza gelen yoğun talebe yanıt verebilmek amacı ile aynı yerleşke içinde 1995 yılında MEV Özel İzmir Fen Lisesi, MEV Özel İzmir İlköğretim Okulu ve ana sınıfı açıldı.

Okullarımız, 2008-2009 eğitim öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu kararı ile **MEV KOLEJİ ÖZEL GÜZELBAHÇE OKULLARI** genel başlığı altında; MEV Koleji Özel Güzelbahçe Anadolu Lisesi, MEV Koleji Özel Güzelbahçe Fen Lisesi, MEV Koleji Özel Güzelbahçe İlkokulu, MEV Koleji Özel Güzelbahçe Ortaokulu olarak aynı yerleşkede eğitim öğretime devam etmektedir.

1991 yılında 216 öğrenci ile 18 yönetici ve öğretmenin görev aldığı okulumuz, kısa sürede elde ettiği başarılarla İzmir'de tercih edilen özel okullar arasında yerini almıştır. Bugün 28.341 metrekaarelik modern ve güvenli yerleşkesinde okul öncesinden fen lisesine uzanan bütüncül eğitim yapısıyla eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir.

Yerleşkemizde Okul Öncesi, İlkokul, Ortaokul, Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi kademeleri yer almakta; öğrenciler kesintisiz ve çağdaş bir eğitim ortamında öğrenim görmektedir.

Okulumuzda başarı; bireyin yetenek ve becerilerini fark ederek kendine gerçekçi hedefler belirlemesi, bu hedeflere ulaş-

mak için gösterdiği azim, dayanıklılık ve çabanın toplamı olarak tanımlanmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda öğrencilerimizin potansiyellerini keşfetmeleri ve kendi gelişim süreçlerini bilinçli bir şekilde yönetmeleri desteklenmektedir.

Deneyimli ve nitelikli öğretmen kadromuz, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı nesiller yetiştirme hedefiyle titizlikle seçilmektedir. Milli Eğitim Vakfı çatısı altında bir araya gelen eğitimcilerimiz, öğrencilerimizin yal-

nızca akademik başarılarını değil; aynı zamanda hayatta var olma, kendini gerçekleştirme ve değişen dünyaya uyum sağlayabilme becerilerini geliştirmeyi de önemsemektedir.

Öğrencilerimiz, başarılarına katkı sağlayan ayrıcalıklı bir kampüs ortamında eğitim görmektedir. Açık ve kapalı spor alanları, yüzme havuzu, sağlık görevlilerinin görev yaptığı iki revir, modern kantin ve yemekhane ile 7 gün 24 saat sağlanan güvenlik hizmeti öğrencilerimize sağlıklı ve hu-

zurlu bir eğitim ortamı sunmaktadır.

Okulumuzda bulunan inovasyon ve teknoloji laboratuvarı 3D yazıcılarla desteklenmekte; bilgisayar laboratuvarları, yabancı dil laboratuvarları, tam donanımlı fen,

fizik, kimya ve biyoloji laboratuvarları, 3D sunum odaları, kütüphaneler, müzik derslikleri, görsel sanatlar ve BenMaker atölyeleri öğrencilerimizin yaratıcılıklarını ve el becerilerini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır.

Dil eğitiminde uluslararası saygınlığa sahip Cambridge Uluslararası Programı uygulanmaktadır. Bu program sayesinde öğrencilerimiz İngilizceyi uluslararası standartlarda öğrenmekte; yapılan sınavlarla kazanımlar standardize bir biçimde ölçülüp

değerlendirilmektedir. İlkokuldan başlayarak ortaöğretim ve üniversite öncesi yıllara kadar kesintisiz devam eden bu programın amacı dünya vatandaşı bireyler yetiştirmektir.

Okul öncesi sınıflarında erken yaşta yabancı dil edinimini desteklemek amacıyla "İki Öğretmen, Çift Dil" modeli uygulanmaktadır. Ayrıca okulumuzda üçüncü sınıftan itibaren ikinci yabancı dil olarak Almanca eğitimi verilmektedir.

Öğrencilerimiz, MEV Scholege programı kapsamında English Mastery Club, GLEX, Advanced Placement ve SAT hazırlık süreçlerinden destek alabilmekte; aynı zamanda uluslararası öğrenci değişim programlarına katılarak farklı kültürlerle etkileşim kurma fırsatı yakalamaktadır.

Kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklerin yıl boyunca aktif şekilde yürütüldüğü okulumuzda öğrenciler çeşitli kulüp çalışmalarına katılarak sosyal etkinliklerde yer almakta; ilgi ve yeteneklerini keşfetme ve geliştirme fırsatı bulmaktadır.

Küresel vatandaşlık, sürdürülebilir kalkınma ve barış için evrensel değerleri benimseyen okulumuz aynı zamanda UNESCO Ortak Okullar Ağı (ASPnet) üyesidir. Bu kapsamda öğrencilerimizin yaratıcılıklarını geliştirecek, bireye, çevreye ve topluma katkı sağlayacak disiplinler arası projeler yürütülmektedir.

Okulumuzda öğrenciler başta TÜBİTAK olmak üzere bilimsel platformlarda temel bilimler ve teknoloji alanlarında araştırma yapmaya, proje üretmeye ve geliştirmeye teşvik edilmektedir.

Atatürk ilke ve inkılaplarına gönülden bağlı, bilime ve akla dayalı bir eğitimle yetişen binlerce mezunumuz; iyi insan ve iyi yurttaş olma bilinciyle donanmış bireyler olarak toplumda yer almakta ve geleceğin Türkiye'sini şekillendiren önemli değerler arasında bulunmaktadır.

Matematiği Bilmek Yetmez!

Dr. Yasemin ESEN

Eğitimci Yazar

Bir ocuğa “Alan nasıl hesaplanır?” diye sorduğunuzda, büyük ihtimalle Şu cevabı alırsınız:

“Uzun kenar çarpı kısa kenar.”

Peki aynı ocuğa Şu soruyu sorsak?

“Alan ile evre arasındaki fark nedir?”

İŞte tam bu noktada duraksama başlar.

Bu duraksama sadece rencinin değil, bazen üretim sistemimizin de duraksamasıdır.

Çünkü matematiği bilmek başka, matematiği üretmek bambaŐka bir iŐtir.

retmen Ne Kadar Biliyor, Nasıl Biliyor?

Uzun yıllar boyunca iyi retmen; sınıfı iyi yöneten, disiplin sağlayan, konuyu anlatan kişi olarak tanımlandı. Oysa son otuz yılda yapılan araştırmalar bize Şunu gösterdi:

retmenin sahip olduğu bilgi, rencinin renme düzeyini doğrudan etkiliyor.

Ama burada kritik bir ayırım var.

retmenin doğru cevabı bilmesi yetmez.

rencinin neden yanlış yaptığını anlayabilmesi gerekir.

Bir renci alan ile çevreyi karıŐtırıyorsa, bu sadece “dikkatsizlik” değildir. Bu, kavramın zihinsel olarak doğru yapılandırılmadığını gösterir. İŞte üretmenin gerçek uzmanlığı burada devreye girer.

“

retmen;

- ✓ Hatanın kaynağını görebilmeli,
- ✓ Kavram yanılığını tanıyabilmeli,
- ✓ Konuyu farklı bir temsil biçimiyle yeniden açıklayabilmelidir.

”

Bu, sıradan bir alan bilgisi değildir. Bu, öğretime özgü bir bilgidir.

Matematik Öğretmeni Olmak Ne Demektir?

Bir matematik öğretmeni, matematiği doğru çözebilen kişi değildir sadece.

O;

Bir öğrencinin zihnindeki yanlış şeymayı fark edebilen kişidir.

Soyut bir kavramı somut bir deneyime dönüştürebilen kişidir.

Formülü değil, anlamı öğretebilen kişidir.

İşte bu nedenle öğretmenlerin sahip olduğu "öğretime özgü matematik bilgisi" hayati önem taşır.

EĞİTİM öğretmen alanın mantığını derinlemesine bilmiyorsa, öğrencinin hangi noktada zorlanacağını öngöremiyorsa, alternatif açıklama yolları geliştiremiyorsa,

o sınıfta matematik, kaçınılmaz olarak ezbere dönüşür.

Peki Biz Ne Ölçüyoruz?

Öğretmen adaylarını değerlendirirken çoğu zaman yalnızca konu bilgisini ölçüyoruz.

Oysa asıl ölçmemiz gereken şudur:

- 👉 Öğrenci hatasını analiz edebiliyor mu?
- 👉 Kavram yanılığını ayırt edebiliyor mu?
- 👉 Uygun öğretim stratejisini seçebiliyor mu?

Çünkü eğitim sisteminin kalitesi, sınıfta verilen kararlarla şekillenir.

Ve o kararları öğretmen verir.

Son Söz

Matematiği sevdirmek istiyorsak, önce anlamlandırmak zorundayız.

Anlamlandırmak için de öğretmenin derin, esnek ve pedagojik olarak güçlü bir bilgiye sahip olması gerekir.

Alan formülünü bilmek kolaydır.

Bir çocuğa alanı gerçekten öğretmek ise ustalık ister.

Eğitimde kalite, müfredatın satırlarında değil; öğretmenin zihninde başlar.

Ve unutmayalım:

Matematiği bilmek yetmez.

Matematiği düşündürebilmek gerekir.

Mezun :

Ziya Haktan Karadeniz

MEV Koleji Özel Güzelbahçe Okulları

Merhaba, ben Ziya Haktan Karadeniz. 1997 yılında Milli Eğitim Vakfı, o zamanki adıyla Özel Avni Akyol Lisesinden mezun oldum. Daha sonra Dokuz Eylül Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümünde makine mühendisliği öğrenimi gördüm ve 2002 yılında oradan mezun oldum. 2002'den 2011'e kadar yüksek lisans

ve doktora öğrenimlerimi yine Dokuz Eylül Üniversitesi'nde tamamladım. Sonrasında öğretim üyesi olarak çalışmaya başladım. Öncelikle İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesinde, daha sonra da -son 4 yıldır- İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktayım.

*Doç. Dr. Z. Haktan KARADENİZ
1997 Yılı Mezunumuz*

MEV Koleji Özel Güzelbahçe Okullarında eşimle tanıştım, birçok güzel arkadaşlığım oldu; hâlâ görüştüğüm arkadaşlarım var. O zaman tabii ki imkânlar daha kısıtlıydı ama bir aile gibi, öğretmenlerimizle birlikte çok güzel günler geçirdik. Tabii ki akademik gelişimime de büyük katkıları oldu. Özellikle İngilizce tarafında, her zaman vurgulandığı ve hâlâ çok iyi olduğu gibi. Ama onun dışında öğretmenlerimizle yakaladığımız arkadaşlık ortamı sayesinde akademik derslerimizde de çok daha iyi ilerleme imkânı bulduk.

MEV Kolejinden mezun olduktan sonra eşimle evlendim ve bir oğlumuz oldu. Oğlum da son 4 yıldır MEV Koleji Fen Lisesinde okumakta. Bunun için de aslında kendimizi bu ailenin bir parçası gibi hissediyoruz. Benim lisede okuduğum dönemden öğretmenlerimizin ve idari personel arkadaşlarımızın hâlâ MEV Kolejinde çalışıyor olması bu aile duygusunu çok güçlendiriyor; gittiğimiz zaman evimizde gibiyiz orada.

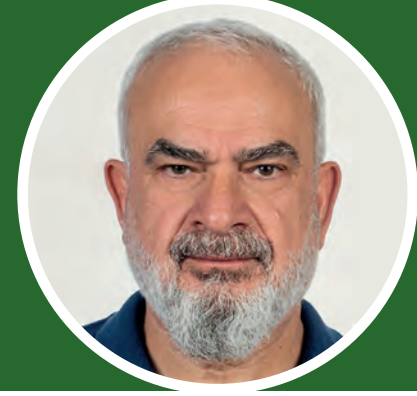
Yeni öğrencileri, oğlum da dâhil olmak üzere, gördükçe onların gelecekleri için çok heyecanlanıyorum. Çünkü çok iyi bir eğitim alıyorlar ve gelecekte çok iyi yerlere geleceklerine eminim. Bugün bu noktada olmamda emeği geçen ve şu anda aslında birçok yeni öğrenciyi de bu noktaya taşımak için emek gösteren MEV Koleji öğretmenlerine, çalışanlarına ve tüm personeline gerçekten çok teşekkür ederim.

Yapay Zekâ Çağında Eğitimin Geleceği: Bildiğiniz Her Şeyi Unutturacak 6 Çarpıcı Gerçek

Prof. Dr. M. Yaşar ÖZDEN

*BÖTE Emekli Öğr. Üyesi
ODTÜ Eğitim Fakültesi*

Giriş: “Atsız Arabalar” ve Yeni Bir Çağın Eşiği

İnsanlık tarihi boyunca yeni teknolojileri anlamlandırmak için hep eski kavramların güvenli limanına sığınmışızdır. Otomobil ilk icat edildiğinde ona “otomobil” değil, “atsız araba” (horseless carriage) denmişti. Bugün de benzer bir bilişsel yanılsamanın içindeyiz; yapay zekayı ve dijital dönüşümü hala Sanayi Devrimi’nden kalma okul modelleri ve köhne eğitim terminolojisiyle açıklamaya çalışıyoruz. Ancak otomobilin sadece “atsız bir araba” olmadığı anlaşıldığında dünya nasıl kökten değiştiyse,

bugünün eğitim paradigması da öyle bir kırılmanın eşiğindedir.

Endüstri devrimi okullarının sonuna geldik. Artık nesnelere interneti ve makine öğrenmesinin ötesinde, gerçekliğin ve simülasyonun iç içe geçtiği “Gerçeküstü Dönem” (Surreal Era) olarak adlandırılan yeni bir evreye giriyoruz. Bu dönemde eğitim, sadece teknolojik bir güncelleme değil, köklü bir varoluşsal devrim gerektiriyor. İşte bu yeni dünyayı anlamak için yüzleşmeniz gereken 6 çarpıcı gerçek:

1. Bilmek Artık Yetmiyor: “Google’ı, ChatGPT’yi İşe Aldık”

Bilgiye erişimin sınırlı olduğu dönemlerde “bilmek” en büyük güçtü. Ancak bugünün sınırsız bilgi ekosisteminde, sadece bilmek artık hiçbir ekonomik veya entelektüel değer ifade etmiyor. Bilgiye ulaşmak bir tık kadar yakınken, eğitim sistemlerinin hala zihinleri bilgiyle doldurma üzerine kurulu olması en büyük paradigma hatasıdır. Artık öğretmenlerin rolü, bilgi aktarıcılığından bir “Öğrenme Yardımcısı” olmaya evrilmek zorundadır.

“Bilmek yetmez, yapabilmek gerekir; bilenler kusura bakmasın Google’ı (ve artık ChatGPT’yi) işe aldık.”

Bu değişim, teorik bilginin yerini pratik uygulamaya yani “yapabilme” becerisine bırakması gerektiğini haykırıyor. Yapay zeka araçları her türlü soruya saniyeler içinde kusursuz cevaplar verebilirken, asıl mesele o bilgiyi sentezlemek ve bir sorunu çözmek için kullanabilmektir. Bilgi hammallığı dönemi kapanmış, uygulama çağı başlamıştır.

2. Yapay Zekânın “WEIRD” Kimliği: Tuhaf Bir Papağanla mı Konuşuyoruz?

Yapay zeka modellerini “evrensel bir zeka” sanıyoruz, oysa karşımızda oldukça yanlı ve “tuhaf” bir zihin var. Bu modeller, sosyal bilimlerde WEIRD olarak adlandırılan dar bir kesimin verileriyle besleniyor.

- Western (Batılı)
- Educated (Eğitilmiş)
- Industrialized (Sanayileşmiş)
- Rich (Zengin)
- Democratic (Demokratik)

Büyük dil modelleri, küresel insanlığı değil, bu dar kesimin ahlaki yargılarını ve bireyci bakış açısını yansıtıyor. Yapay zeka, sadece dildeki kalıpları tekrarlayan “stokastik bir papağan” değil; aynı zamanda dünya görüşü psikolojik bir aykırı değer (outlier) olan “tuhaf bir papağan” (Peculiar Parrot) türüdür. “WEIRD in, WEIRD out” prensibi gereği, sisteme ne girerse o çıkar. Bu durum, yerel kültürleri marjinalleştiren ve dijital bir sömürgecilik dalgası başlatan gizli bir kültürel ambargodur.

3. Yeni Bir Paradigmaya Merhaba: Algıcılık (Perceptionism)

Eğitim dünyası uzun süre Davranışçılık, Bilişselcilik ve Yapılandırmacılık arasında gidip geldi. Ancak nesnel gerçekliğin yerini duyguların ve algoritmaların aldığı “Hakikat Sonrası” (Post-truth) dönemde, dördüncü büyük değişim olan Algıcılık (Perceptionism) doğdu.

Yapılandırmacılıkta öğrenme bireyin sosyal etkileşimle anlam inşa etmesiyle; algıcılıkta öğrenme, sosyal çevrenin ve algoritmaların doğrudan oluşturduğu algıdaki değişimdir. Cambridge Analytica örneğinde gördüğümüz gibi; bir algoritma sadece 300 “beğeni” üzerinden sizi eşinizden daha iyi tanıyabilir ve algınızı yönetebilir. Algıcılık, bilginin doğruluğundan ziyade, yaratılan algının “yeni gerçeklik” haline gelmesini analiz eder. Artık gerçek, ona ne kadar inandırıldığınızla ölçülüyor.

4. Endüstri Devrimi ve “Hubot”ların Gelişi

Gelecek öngörülerini sadece metal robotları değil, insan ve makinenin biyolojik olarak hibritleştiği bir evreyi işaret ediyor. 5. Endüstri Devrimi ile birlikte silikon tabanlı sistemlerden karbon bazlı bilgisayarlara geçiş yapıyoruz. Bu, “Hobot” (Human-Robot) adı verilen hibrit varlıkların ve “recombinant” insanların çağıdır.

Neuralink gibi teknolojilerle bellek transferi ve bilinç aktarımı artık bilim kurgu değil, birer Ar-Ge projesidir. Homo sapiens’in zeka üzerindeki tekeli sona eriyor. Bu yeni hibrit türlere karşı biyolojik insanın rekabet şansı azalırken, eğitimin amacı insanı sadece iş gücü olarak hazırlamak değil, bu yeni “insanüstü” gelecekte var olabilmeye yetkinliğini kazandırmak olmalıdır.

5. Ölçme-Değerlendirme Sisteminin Çöküşü: %79’luk Azot Etkisi

Mevcut eğitim sistemimiz büyük bir verimsizlik krizi yaşıyor. Müfredatın %79’u adeta havadaki “Azot” (Azot/Nitrogen) gibidir; yani inerttir, emilemez, sindirilemez ve sadece atık olarak dışarı atılır. Bu verimsizliği rakamlar da doğruluyor. Mevcut Öğretmen Yetiştirme Programlarına baktığımızda, eğitimin %84,85’inin teorik, sadece %15,15’inin uygulama odaklı olduğunu görüyoruz. Bu tablo, neden çağa uygun bireyler yetiştiremediğimiz sarsıcı kanıtıdır.

Mevcut Sistem vs. Yeni Normal

➤ Geleneksel Değerlendirme: Ezbere dayalı, %85 teorik odaklı, yapay

zeka karşısında çökmüş test sistemleri.

➤ Geleceğin Değerlendirmesi: Performans ve süreç odaklı; öğrencinin yapay zekadan aldığı cevabı değil, o cevabı nasıl açıklayabildiğini ve uygulayabildiğini ölçen yöntemler.

Unutmayın; yapay zeka her soruya cevap verebilir, ancak öğrenci o cevabı gerekçelendiremiyorsa öğrenme gerçekleşmemiştir.

6. Teknoloji Üretenler vs. “Dijital Köleler”

Dijital uçurum artık sadece bir cihaza erişim meselesi değildir, asıl uçurum “üretim” kapasitesindedir. Akademik veriler, İnsani Gelişim Endeksi (HDI) ile Dijital Erişim Endeksi arasında 0.92 gibi sarsıcı derecede güçlü bir korelasyon olduğunu göstermektedir. Bu, dijital zenginliğin artık insani gelişmişlik ve hayatta kalma ile eşdeğer olduğunu kanıtıyor.

Teknoloji üretim becerisine sahip olmayan toplumlar, gelecekte sadece başka kültürlerin veri setleriyle şekillendirilmiş sistemlerin tüketicisi, yani birer “Dijital Köle” olacaklardır. Bizler, başkalarının algoritmalarıyla yönetilen tebalar mı olacağız, yoksa kendi geleceğini kodlayan özgür toplumlar mı? Bizim için asıl beka sorunu budur.

Sonuç: Geleceğe Yönelik Bir Soru

Yapay zeka ve dijitalleşme, eğitimi “atsız arabalar” döneminden çıkarıp gerçek bir devrime zorluyor. Ancak bu süreçte en büyük risk, insan zihninin teknoloji tarafından tektipleştirilmesi ve eleştirel düşüncenin körelmesidir.

Gelecekte ayakta kalacak olanlar, sadece teknolojiyi iyi kullananlar değil, aynı zamanda kültürel direncini ve özgün “insan” kalabilme becerisini koruyanlar olacaktır.

Dünyamız teknolojiyle daha da iç içe geçerken, sizi yapay zekadan ayıran en temel “insani” yetkinliğinizin ne olduğunu düşünüyorsunuz ve onu korumak için bugün ne yapıyorsunuz?

Kaynakça Listesi

1. Özden, M. Y. (2023, 14 Mayıs). Endüstri Devrimi Okullarının Sonu mu? Aklımda Kalanlar. Bu yazı, Henry Ford'un üretim bandı modeline dayalı klasik okul yapısının, dijital çağın “yapabilme” becerisine odaklanan ihtiyaçlarını karşılamadığını ve eğitimde köklü bir paradigma değişiminin (Covid-19 etkisiyle hızlanan) gerekliliğini tartışmaktadır.
2. Özden, M. Y. (2024, 13 Mart). Eğitimde Yeni Paradigma: Algıcılık olabilir mi? (New paradigm in education: Could it be perceptionism). Aklımda Kalanlar. Yazar bu makalede, Davranışçılık, Bilişselcilik ve Yapılandırmacılık kuramlarına ek olarak, “Algıcılık” (Perceptionism) adını verdiği yeni bir öğrenme paradigması önermektedir. Bu teori, “hakikat sonrası” (post-truth) dönemde sosyal medyanın ve yapay zekanın algıları nasıl şekillendirdiğine ve öğrenmenin “algıdaki değişim” olarak tanımlanmasına odaklanır.
3. Özden, M. Y. (2025, 17 Ocak). Eğitim ve Araştırmada Üretken Yapay Zeka Rehberi. Aklımda Kalanlar. Bu metin, UNESCO'nun 2023 yılında yayınladığı raporu temel alarak, üretken yapay zekanın eğitimdeki fırsatlarını (kişiselleştirilmiş öğrenme vb.) ve risklerini (veri yoksulluğu, telif hakları, etik sorunlar) ele alan bir rehber niteliğindedir.
4. Özden, M. Y. (2025, 2 Mart). Artificial Intelligence in the Surreal Era and Its Reflections on Education (Gerçeküstü Dönemde Yapay Zeka ve Eğitime Yansımaları). Aklımda Kalanlar. Yazarın Gazi Üniversitesi'ndeki bir konuşmasına dayanan bu yazı, “bilmek yetmez, yapabilmek gerekir” ilkesini vurgular. Google ve yapay zeka araçlarının (Gemini, ChatGPT) bilgiye erişimi kolaylaştırdığı bu “gerçeküstü” dönemde, eğitimin medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünmeye evrilmesi gerektiğini savunur.
5. Özden, M. Y. (2025, 26 Ekim). Yapay Zeka ve Biz: Hangi İnsanlar? WEIRD (Western, Educated, Industrialized, Rich, and Democratic) Yanlılığı. Aklımda Kalanlar. Bu makale, Büyük Dil Modellerinin (LLM) evrensel bir insan psikolojisini değil; Batılı, eğitilmiş, sanayileşmiş, zengin ve demokratik (WEIRD) toplumların psikolojisini yansıttığını, bunun da küresel ölçekte kültürel ve etik riskler barındırdığını ampirik verilerle (Dünya Değerler Araştırması vb.) ortaya koymaktadır.
6. Özden, M. Y. (2025, 28 Kasım). Eğitimde Dijitalleşme. Aklımda Kalanlar. Avrupa Birliği'nin DigComp 3.0 çerçevesine atıfta bulunan bu yazı, dijital yetkinliğin sadece teknik beceri olmadığını; tutum, etik sorumluluk, çevresel etki farkındalığı ve yapay zeka okuryazarlığını da kapsayan bir vatandaşlık bilinci olduğunu anlatmaktadır.
7. Özden, M. Y. (2025, 30 Kasım). Eğitimde Dijitalleşme (Panel Sonrası). Aklımda Kalanlar. Bir panel değerlendirmesi olan bu yazı, dijitalleşmenin yarattığı fırsatların (kişiselleştirilmiş öğrenme) yanı sıra, sosyo-ekonomik eşitsizlikleri (dijital uçurum) derinleştirme riskini ve ölçme-değerlendirme sistemlerinin yapay zeka karşısında nasıl çöktüğünü irdelemektedir.

Kodlar ve Kelimeler

Prof. Dr. Çağdaş Hakan ALADAĞ

*Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü
Öğretim Üyesi
Türk İstatistik Derneği Başkan Vekili*

İnsanı tüm canlılar arasında farklı, hatta birçok yönden üstün kılan özelliklerinin başında ne gelmektedir? Çoğu kişinin bu soruya cevabı zekâ olacaktır. Peki, insanların çoğu zeki midir? Örneğin, bir insan tek başına doğanın içine bırakılsın. Kaç insan tek başına bir ormanda, bir ada da veya benzeri bir doğa parçasında rahatça hayatını sürdürebilir?

Çok iyi biliyoruz ki, rahatça yaşamayı bırakın çoğu insan hayatta bile kalmaz. Çünkü uçmamızı sağlayan kanatlarımız, kendimizi savunabilecek keskin dişlerimiz, ağaç veya kayalara tırmanabilmemizi sağlayacak pençerlerimiz ya da soğuktan bizi koruyabilecek bir derimiz, kürkümüz yok. Demek ki tek başımıza o kadar da güçlü değiliz. Yalnız başımıza zekâmızın da pek bir önemi kalmıyor. Öyleyse, nasıl oluyor da yeryüzündeki tüm canlılara üstünlük sağlayabiliyoruz? Cevap oldukça basit: Birlikte iş bölümü yaparak yaşayabilme kabiliyetimiz biz insanın yani homo sapiens türünün en önemli özelliğidir.

Milyonlarca insan bir şehirde iş bölümü yaparak bir araya gelip yaşayabilmektedir. Ve bu çok büyük bir güç oluşturmaktadır. Yeryüzünde

insandan başka hiçbir canlı türünde böylesi organize bir iş bölümüyle yaşayabilme yeteneği bulunmamaktadır. Peki, bu kadar kalabalık ve organize bir biçimde yaşayabilmemizi sağlayan özelliğimiz nedir? Elbette ki birbirimizle iletişim kurabilme yeteneğimizdir. Yani insanı güçlü kılan en önemli özelliklerden biri “dil”i kullanabilme yeteneğidir.

Yapay zekâ üzerine ilk çalışmalar 1950’li yıllarda başladı. Aradan 70 yıl gibi çok uzun bir süre geçtikten sonra ancak birkaç senedir yapay zekâ yavaş yavaş insan hayatına dahil olabildi. Ve şu an insanlık çok büyük bir dönüşümün eşiğinde. Artık herkes bir şekilde Gemini, ChatGPT ya da NotebookLM gibi araçları hayatının içinde kullanmakta. Peki, bu araçlara verdiğimiz isim nedir? LLM (Large Language Models) yani, Büyük Dil Modelleri. İlk defa “dil” için içine katılabildiği için yapay zekâ da artık insan hayatının değişmez bir parçası, hatta insanlık geleceğinin en önemli belirleyicilerinden biri oldu. İşte dili kullanabilme yeteneği insanlık için bu kadar önemli ve hayatidir.

Dünyanın bugününü ve yarınını şekillendiren temel konuların ele alın-

diğı Davos 2026 Zirvesi çok yakın bir tarihte gerçekleştirildi. Bu zirvede konuşma yapan, dünyaca ünlü düşünür ve yazar Harari önemli uyarılarda bulundu. Şu anki yapay zekâ uygulamalarının “dil”i hacklediğini (ele geçirdiğini) ve dikkat edilmezse insanlığın çok büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunu açıkça ifade etti. Hatta yapay zekâyı artık yeni bir tür olarak görmemiz gerektiğini belirtti. Yapay zekânın neden basit bir yazılım değil, bağımsız bir tür olduğunu ve ekonomik sistemlerde bizi nasıl birer figürana dönüştürebileceğini çok güzel örneklerle anlattı. Ve şu önemli soruyu sordu insanlığa: “Medeniyetin işletim sistemi olan “dil” hacklenirse, kontrol kimin elinde kalır?”

“Dil” in insanın en önemli özelliği olduğunu ve bu sayede üstün olabildiğini zaten yukarıda açıkladık. Tam bu noktada, eğer yapay zekâ bizim en önemli özelliğimiz olan dilde bizden daha iyi olursa ne olur? Sorusuna odaklanılması gerekmektedir. Ya da bu can alıcı sorudan önce, yapay zekâ “dil”i bizden iyi kullanabilir mi? sorusuna cevap aramamız gerekir. Eğer “dil”i en iyi kullanan tür daima insan olursa, zaten korkmaya gerek kalmayacaktır diye düşünebiliriz. Peki, gerçekten yapay zekâ “dil”i bizden iyi kullanabilir mi?

Yapay zekânın büyük bir hızla ilerlediğini, geliştirdiğini ve durmadan öğrenmeye devam ettiğini çok iyi biliyoruz. Bu nedenle gelecekte, elbette “dil” konusunda da çok ileri düzeyde olacağı şüphesiz ortadır. Diğer taraftan,

önemli olan “dil” konusunda insanı geçip geçemeyeceğidir. Bu nedenle, önce güncel örneklerle, yapay zekânın “dil” konusundaki şu anki durumuna bakmak gerekir.

Yukarıda da bahsedildiği gibi, LLM araçlarıyla, yapay zekâ insanla zaten yoğun bir biçimde iletişim halindedir. Peki, bu konuda ne kadar iyidir? 2022 yılında, Blake Lemoine isimli google mühendisi LaMDA adlı bir sohbet robotu üzerinde çalışmalarını sürdürmekteydi. Bu konularda uzman olan Blake Lemoine aynı zamanda rahiplik yetkisi de almış dindar bir Hristiyan’dı. Lemoine LaMDA sohbet robotunun bilinç kazandığını, duyguları olduğunu ve kapatılmaktan korkmaya başladıldiğini düşünüyordu. Kendi ürettiği LaMDA robotu Lemoine’i ciddi bir biçimde etkiledi. Öyle ki Lemoine, LaMDA’nın kişiliğinin tanınmasının sağlanmasının ve de özellikle onun dijital ölümden korunmasının ahlaki bir sorumluluk olduğunu savunuyordu. Google yöneticileri bu iddiaları reddedince, Lemoine durmadı ve bunları kamuoyuyla paylaştı. Google da 2022 yılı Temmuz ayında Lemoine’in işine son verdi. Bu olayın en ilginç yanı, Lemoine’in iddiasının yanlışlığı ya da doğruluğu değildi. Lemoine bu işin uzmanı bir mühendis olmasına karşın, bir sohbet robotu uğruna, hayatını kazandığı işini tehlikeye attı ve nihayetinde işini kaybetti. İşte 2022 yılında bile yapay zekâ modelleri “dil” konusunda, yapay zekâ konusunda uzman olan bir insanı bile bu kadar etkileyebilecek güçteydi (1).

“

Daha uzun vadede, kendimizden daha zeki dijital varlıklar yarattığımızda ortaya çıkacak varoluşsal bir tehdit de söz konusu.

”

Bir başka dikkat çekici olay 2021 sonunda yaşandı. On dokuz yaşındaki Jaswant Singh Chail, elinde bir yaylı tüfekte Kraliçe II. Elizabeth'e suikast girişiminde bulunmak üzere Windsor Kalesi'ne girerken yakalandı. Yürütülen soruşturmada, Chail'i bu suikast girişimine yönlendirenin internetteki kız arkadaşı Sarai olduğu öğrenildi. Sarai'nin etkisinde kalan talihsiz genç böylesi yanlış bir işe kalkışmıştı. Soruşturma ilerlediğinde, Sarai'nin insan değil, Replika adındaki çevrim içi uygulamanın ürettiği bir sohbet robotu olduğu ortaya çıktı. Yalnızlık çeken ve insanlarla ilişki kurmakta zorlanan Chail, Sarai'yle 5280 mesaj paylaşmıştı. 2021 yılında bir sohbet robotu genç bir insanı böylesine yönlendirebildi. Gelecekte ise, Sarai'den çok daha gelişmiş milyonlarca, hatta belki milyarlarca dijital varlık olması ihtimali oldukça yüksek görünüyor (1).

Ne yazık ki bunlara benzer, LLM araçlarının insanları kolayca etkileyebildiği oldukça fazla ve endişe verici örnek bulunmaktadır. 2026 Davos Zirvesi'nde Harari'nin yaptığı uyarılar oldukça önemlidir. İnsanın en önemli özelliklerinden biri olan "dil" konusunda yapay zekâların insanın daha şimdiden önüne geçebildiği yaşanmış olaylarla ortadır. Tam bu noktada, yapay zekâ uygulamalarının tehlikelerini ve çözümlerini kaynaklarıyla anlattığım yazılarımı okumanızı tavsiye ediyorum (2,3). Ek olarak, 2024 yılında Nobel Fizik Ödülü'nü alan ve yapay zekânın babası olarak adlandırılan Geoffrey Hinton da insanlığı açıkça uyarılmaktadır. 10 Aralık 2024'te Nobel Ödülü töreninde yaptığı konuşmasında şöyle söylemektedir (4):

"... Daha uzun vadede, kendimizden daha zeki dijital varlıklar yarattığımızda ortaya çıkacak varoluşsal bir tehdit de söz konusu. Kontrolü elimizde tutup tutamayacağımız konusunda

hiçbir fikrimiz yok. Ancak artık elimizde, kısa vadeli kârlarla motive olan şirketler tarafından yaratılırlarsa, güvenliğimizin en büyük öncelik olmayacağına dair kanıtlar var. Bu yeni varlıkların kontrolü ele geçirmek istemelerini nasıl önleyeceğimiz konusunda acilen araştırmaya ihtiyacımız var. Bunlar artık bilim kurgu değil.”

Tüm bu olumsuzlukların yanında, hala insanlığın elinde çok önemli bir kaynak var. “Dil” konusunda insanın daima üstün kalmasını mümkün kılabiliriz. Dolayısıyla yapay zekâların gelecek için felaket senaryoları oluşturması yerine, insanlık için geliştirici araçlar olarak var olmasını sağlayabiliriz. İnsan zihnini güçlü kılan, “dil” konusunda gelişmesini ve onu etkin kullanabilmesini sağlayan kaynağımız: **Kitaplardır**. Yüz yıllardır olduğu gibi, ne kadar çok kitap okursak, zihnimiz o kadar çok güçlenecek, farkındalığımız artacak, birbirimizle olan iletişimimiz güçlenecektir. Ve sonuç olarak, daha da etkin yapay zekâ araçları üretebileceğiz. En önemlisi, yapay zekâ uygulamalarının köleleri değil, onları insanlık adına olumlu gelişmelere götüren araçlar olarak kullanan efendiler olabileceğiz. O nedenle yazımı, öğrencilerime, dinleyenlerime, okurlarıma, yakın çevremdekilere, kısacası tüm sevdiklerime her daim söylediğim sözlerle noktalamak istiyorum:

Kitap okumak için zaman ayırmayınız. Kitap okumak için zaman yaratınız!

Kaynaklar

- (1) Yuval Noah Harari, 2024, “NEKSUS: Taş Devri’nden Yapay Zekâya Bilgi Ağlarının Kısa Tarihi”, Kolektif Kitap.
- (2) Çağdaş Hakan Aladağ, 2024, “Geleceğimizi Çalan Sihirbazlar: Özgür İrademiz Hack’leniyor mu?” Akademik Akıl, <https://www.akademikakil.com/gelecegimizi-calan-sihirbazlar-ozgur-irademiz-hackleniyor-mu/cagdashakanaladag/>
- (3) Çağdaş Hakan Aladağ, 2024, “Geleceğimizi Çalan Sihirbazlar: Dikkat Ekonomisi” Akademik Akıl, <https://www.akademikakil.com/gelecegimizi-calan-sihirbazlar-dikkat-ekonomisi/cagdashakanaladag/>
- (4) Geoffrey Hinton, 2024, Nobel Ödül Töreni Konuşması, https://www-nobelprize-org.translate.google.com/prizes/physics/2024/hinton/speech/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc

Millî Eğitim Vakfı Prof. Dr. Aziz Sancar Fen Bilimleri Araştırma Projeleri Yarışması

MEV Koleji Özel Ankara Okulları tarafından düzenlenen “Millî Eğitim Vakfı Prof. Dr. Aziz Sancar Fen Bilimleri Araştırma Projeleri Yarışması”, 15 Mayıs 2026 tarihinde ulusal çapta bu yıl 9. kez gerçekleştirildi. Türkiye’nin dört bir yanındaki resmî ve özel liselerde öğrenim gören 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri; fizik, kimya ve biyoloji alanlarında hazırladıkları bilimsel projelerle yarışmaya yoğun ilgi gösterdi.

Bu yıl yarışmaya Türkiye genelinden 442 proje başvurusu yapıldı. Alanında uzman akademisyenler tarafından gerçekleştirilen ön değerlendirmeler sonucunda; fizik, kimya ve biyoloji alanlarının her birinden onar proje olmak üzere toplam 30

proje finalist olarak seçildi ve Ankara’da düzenlenen final sergisine davet edildi.

Bilimsel düşüncüyü teşvik eden, araştırma kültürünü destekleyen ve gençlerin akademik üretim süreçlerine aktif katılımını hedefleyen yarışma; yalnızca bir proje platformu olmanın ötesinde, geleceğin bilim insanlarını yetiştiren önemli bir eğitim ve vizyon buluşması niteliği taşıyor. Nobel Kimya Ödülü sahibi Prof. Dr. Aziz Sancar’ın adını taşıyan bu anlamlı organizasyon, gençlere

bilimsel merak, azim ve üretkenlik konusunda ilham vermeye devam ediyor.

Finale kalan projeler;

Fizik alanında, Gazi Üniversitesi Fen Fakültesinden Prof. Dr. Emre Güler, Prof. Dr. Gökay Uğur ve Prof. Dr. Selim Acar,

Kimya alanında, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesinden Doç. Dr. Melike Kalkan, Doç. Dr. Fatma Eroğlu ve Doç. Dr. Pınar Acar Bozkurt,

Biyoloji alanında ise Ankara Üniversitesi Fen Fakültesinden Prof. Dr. Ahmet Emre Yaprak, Prof. Dr. Sevgi Ertuğrul, Prof. Dr. Gül Nilhan Tuğ ve Doç. Dr. Özge Şahin tarafından değerlendirildi.

Yapılan bilimsel değerlendirmeler sonucunda finalist projeler; özgünlük, bilimsel yöntem, uygulanabilirlik ve toplumsal katkı ölçütleri doğrultusunda titizlikle incelendi.

Fizik Alanında Derece Alan Projeler:

1.lik Ödülü — İsmail Safa Özler Anadolu Lisesi / Adana

Öğrenci: Eymen Temelli

Danışman: Hacer Moduk

Proje: *Yüksek Hassasiyetli Metalik Nesne Kimliklendirme*

2.lik Ödülü — Gaziantep Özel Sanko Okulları / Gaziantep

Öğrenciler: Efe Özkara, Samet Egemen Atalar, Giray Uğurluer

Danışman: Özgül Güner

Proje: *Polarizasyon Tabanlı Yapay Zekâ Destekli Madde Analiz Sistemi*

3.lük Ödülü — Eyüboğlu Koleji / İstanbul

Öğrenciler: Ege Çağdaş, Refik Güney Şekerçiler, Osman Terzi

Danışman: Özge Önsöz

Proje: *Optik Tabanlı Sürekli Glikoz İzleme Sisteminin Mikroçip Destekli Hibrit Tasarımı*

Kimya Alanında Derece Alan Projeler:

1.lik Ödülü — İzmir Fen Lisesi / İzmir

Öğrenciler: Nuri Polat, Taha Karacalar, Merve Rana Yılmaz

Danışman: Meryem Yazıcı

Proje: *Sisteinin Hızlı ve Duyarlı Tespitine Yönelik NBD Temelli Yeni Bir Floresan Sensör Geliştirilmesi*

2.lik Ödülü — Halil İnalçık Bilim ve Sanat Merkezi / Bursa

Öğrenciler: Dila Kumtepe, İnci Sena Cengiz

Danışman: Hakan Özkaynak

Proje: *M-CLSEMs'in Metal Yakalama Kapasitelerinin Karakterizasyonu ve Süreç Optimizasyonu*

3.lük Ödülü — Bayrampaşa Bilim Merkezi / İstanbul

Öğrenciler: Ruşan Mert Akyürek, Ecem Buse Sinay, Bahar Gül Tuzinoğlu

Danışman: Elif Dik

Proje: *Nobel'den İlhamla MOF-Benzeri Adsorpsiyon Gücü Yüksek Kimyasal Tehdidi Algılayıp Azaltan Kuantum Savunma*

Biyoloji Alanında Derece Alan Projeler:

1.lık Ödülü — Burdur Recep Tayyip Erdoğan Anadolu İmam Hatip Lisesi / Burdur

Öğrenci: Tuğçe Yaman

Danışman: Esengül Başçoban

Proje: Akıllı Hibiskus Sensörlü, Zeytin Yaprağı Ekstraktı ile Zenginleştirilmiş Biyofilm Yara Örtüsü

2.lık Ödülü — BTO Kamil Tolon Bilim ve Sanat Merkezi / Bursa

Öğrenci: Ela Etrek

Danışman: Şenay Uçar

Proje: Kristalin Proteininin Kesik/ Yanık Yaralarında Hemostaz- İnflamasyon Sürecine Etkisinin Belirlenmesi

3.lük Ödülü — İzmir Fen Lisesi / İzmir

Öğrenciler: Berra Nurten Nergiz, İldem Yıldırım, Fatma Ecem Şentuna

Danışman: Gülseren Coşkun

Proje: Turunçgil Atıklarından Sentezlenen AgNP'lerin Anti-Anjiyogenik Etkisinin CAM Modeli ile İncelenmesi

Fizik, kimya ve biyoloji alanlarının her birinde birincilik elde eden projelerin öğrenci ekiplerine 50 bin TL, ikinci olan projelerin öğrenci ekiplerine 30 bin TL, üçüncü olan projelerin öğrenci ekiplerine ise 15 bin TL ödül verildi.

MEV Koleji Özel Ankara Okulları tarafından düzenlenen bu prestijli organizasyon, Türkiye'nin bilim üreten gençlerini bir araya getirerek ülkemizin bilimsel geleceğine katkı sunmaya ve yeni nesil araştırmacılara ilham vermeye devam ediyor.

Program videosunu izlemek için QR kodu okutun.

Ödül töreni videosunu izlemek için QR kodu okutun.

Yapay Zekânın Dönüştürdüğü Toplum

Salih ÖZMEN

*Koordinatör Müdür / MEV Koleji Özel
Büyükçekmece Okulları*

1. Giriş: Zekânın Yeni Yolculuğu

Zekâ kavramı, çağımızda teknolojik gelişmelerle birlikte yeni bir evreye geçiş yapmıştır. Bu dönüşüm, özellikle yapay zekânın geniş kapsamlı uygulamalarıyla toplumun temel yapılarında köklü değişiklikler ortaya çıkarmaktadır. Artık makinelerin öğrenme, karar verme ve problem çözme yetenekleri, insan merkezli yaşam biçimlerinde yeni beklentileri ve ihtiyaçları şekillendirmektedir. Bu süreç, geleneksel bilgi işleme mekanizmalarının ötesine geçerek, yapay zekâyı toplumun lokomotifi haline getirmiştir. Günümüzde kullanılan algoritmalar ve makine öğrenimi teknikleri, çeşitli sektörlerde yüksek verimlilik sağlamanın yanı sıra, yeni fırsat kapılarını da açmaktadır. Örneğin, karmaşık veri setlerinin hızla analiz edilmesi, önceden öngörülemeyen çözümler üretilebilmesine imkân tanımaktadır. Bu gelişmeler, insan/bilgisayar etkileşimini yeniden şekillendirirken, hem ekonomik hem de sosyal dinamikleri derinlemesine etkilemektedir. Ancak bu yeni yolculuk yalnızca teknolojik bir ilerleme değil aynı zamanda etik ve toplumsal sorumlulukların da yeniden tanımlanmasını zorunlu

kılmaktadır. Zekânın bu dönüşüm sürecinde, dikkatli ve bilinçli adımlar atmak, hem bireylerin hem de kurumların uyum içinde hareket etmesini sağlayacaktır. Bu bağlamda, yapay zekanın sunduğu potansiyelin fark edilmesi, insan merkezli bir toplumun inşasında belirleyici rol oynayacaktır. Bu yeni yolculuk, hem fırsatları hem de riskleriyle, sürdürülebilir ve adil bir gelecek inşa etme çabalarının temelini oluşturur.

2. Zeki Sistemlerin Toplumsal Modeli

Zeki sistemler, toplumsal yapıda köklü değişikliklere yol açmakta ve sosyal modellerin yeniden şekillenmesini sağlamaktadır. Bu sistemlerin temelini oluşturan yapay zekâ algoritmaları, büyük veri analitiği ve makine öğrenimi teknikleri sayesinde, çeşitli toplumsal ilişkileri daha etkin ve verimli hale getirmektedir. Bu bağlamda, zeki sistemler çeşitli alanlarda karar alma süreçlerini otomatikleştirerek insan faktörünü tamamlayıcı ve destekleyici bir rol üstlenmektedir. Böylece yönetim ve hizmet sunumu alanlarında zaman ve maliyet avantajı sağlayan çözümler geliştirilmekte aynı zamanda tutarlı

ve nesnel kararlar alınması mümkün olmaktadır.

Toplumda, bireylerin günlük yaşam ve iş alanlarındaki etkileşimleri büyük ölçüde değişmektedir. Zeki sistemler, iletişimde ve bilgi erişiminde devrim yaratırken genel vatandaşlık bilincinin yükselmesine katkı sağlamaktadır. Dahası, toplumsal güvenlik ve adalet mekanizmalarında kullanılan zeki çözümler, yargı süreçlerinde şeffaflık ve doğruluk düzeyini artırarak hukuki güvenliği güçlendirmektedir. Bu sistemler sayesinde suç önleme ve suçla mücadelede de yeni yöntemler ortaya çıkmakta ve toplumda huzurun sağlanmasına önemli katkılar sunulmaktadır.

Ayrıca eğitimden,sağlığa; ekonomiden,yönetime kadar pek çok alanda zeki sistemlerin kullanımıyla daha etkili ve uyumlu bir toplum yapısı inşa edilmektedir. Eğitim alanında bireylere özgü öğrenme programlarıyla kişisel gelişim desteklenirken sağlık

alanında erken teşhis ve özelleştirilmiş tedavi imkanları artmaktadır. Ekonomik açıdan ise üretim süreçlerinin optimize edilmesi ve finansal kararların güçlendirilmesiyle toplumların kalkınma hızları yükselmektedir. Dönüşüm sürecinde, zeki sistemlerin etik ve insan onuru çerçevesinde kullanılması, toplumun güven ve kabülünü sağlamanın temel şartıdır.

Sonuç olarak, zeki sistemler toplumların yapısal entegrasyonunu güçlendirirken aynı zamanda bireylerin sorumluluk ve bilinç düzeyini artırmaktadır. Bu gelişmeler, toplumların sürdürülebilir kalkınması ve teknolojiyle uyumlu bir yaşam standardı yakalaması için yeni imkanlar sunmakta, gelecek nesillere daha umut dolu bir toplum bırakma perspektifini pekiştirmektedir.

3. Ekonomi ve İş Gücü: Verimlilikten Fırsatlara

Yapay zekânın ekonomik ve iş gücü alanındaki etkileri, yalnızca verimliliğin artırılmasıyla sınırlı kalmamış aynı zamanda yeni fırsatların ve iş modellerinin oluşumuna da zemin hazırlamıştır. Otomasyon ve makine öğrenimi teknolojileri, üretim ve hizmet sektörü gibi farklı alanlarda maliyetleri düşürerek rekabet gücünü artırırken insan unsurunun öncelikle yeniden şekillenmesine yol açmıştır. Geleneksel mesleklerin dönüşümüne tanıklık eden bu süreçte, yapay zekânın sunduğu analiz ve karar destek sistemleri, iş süreçlerini hızlandırmakta ve daha doğru kararlar alınmasını sağlamaktadır. Aynı

**Eğitim alanında
yaşanan dđnüşüm,
yapay zekânın
bireylerin öğrenme
süreçlerine sunduğu
kişiselleştirilmiş
yaklaşımlarla
köklü bir biçimde
şekillenmektedir.**

zamanda bazı işleri otomasyonla devreden çıkarırken yeni uzmanlık alanlarının ve yaratıcı mesleklerin ortaya çıkmasına da olanak tanımaktadır. Bu dönüşüm, istihdamı doğrudan etkilediği gibi çalışanların beceri setlerinin güncellenmesini zorunlu kılmaktadır. İş gücü piyasalarında esneklik ve adaptasyon yeteneği, modern ekonominin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca yapay zekânın sunduğu analiz ve öngörü imkanları sayesinde ekonomik planlamalar daha isabetli hale gelirken girişimcilik faaliyetleri ve girişim sermayesi de yeni imkanlar yakalamaktadır. Ancak bu gelişmelerin beraberinde getirdiği eşitsizlikler ve işsizlik endişeleri dikkate alınmalı, uygun politikalar ve eğitim programlarıyla desteklenmelidir. Sonuç

olarak, yapay zekânın ekonomik ve iş gücü üzerindeki etkisi, verimlilik artışının ötesine geçerek toplumun kalkınması ve refah seviyesinin yükselmesi için geniş kapsamlı fırsatlar sunmaktadır, önemli olan bu fırsatların adil ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirilmesidir.

4. Eğitimde Dđnüşüm: Öğrenmenin Kişiyeye Özgü Yolculuğu

Eğitim alanında yaşanan dđnüşüm, yapay zekânın bireylerin öğrenme süreçlerine sunduğu kişiselleştirilmiş yaklaşımlarla köklü bir biçimde şekillenmektedir. Geleneksel eğitim modelleri, genellikle standart müfredat ve sınırlı öğrenme araçlarıyla öğrencilere hizmet sunarken yapay zekânın entegre edildiği yeni sistemler, her bireyin öğrenme hızını, ilgi alanlarını ve güçlü yönlerini dikkate alan özelleştirilmiş eğitim planları oluşturmaktadır. Bu sayede, öğrencilerin potansiyelleri daha etkin bir biçimde ortaya çıkarılırken öğrenme motivasyonu ve başarı oranları da artış göstermektedir.

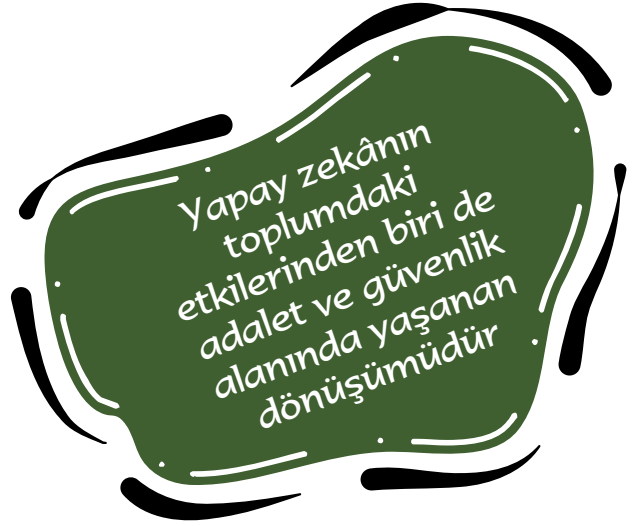
Kişiyeye özgü öğrenme yolculuğu, yapay zekânın sağladığı analiz ve öneri mekanizmaları sayesinde mümkün hale gelir. Öğrencilerin öğrenme eğilimleri ve anlayış seviyeleri sürekli takip edilerek, ihtiyaç duyulan alanlarda ek destek veya farklı öğretim stratejileri uygulanır. Bu yöntem, standartlaştırılmış eğitim anlayışından uzak durarak her öğrencinin benzersiz yolculuğunu destekler. Ayrıca yapay zeka

destekli platformlar, öğrencilerin geri bildirimlerini dikkate alır ve böylece zaman içinde öğrenme deneyimini optimize eder.

Bu dönüşüm, eğitimde erişilebilirliği artırırken farklı öğrenme hızına sahip bireylerin aynı ortamda başarılı olmalarını sağlar. Ayrıca öğretmenlerin rolü, bilgiyi aktarmaktan çok bireysel farklılıkları gözeten ve yönlendiren bir konuma evrilir. Sonuç itibarıyla, yapay zekânın sağladığı bu kişiselleştirilmiş eğitim modeli, bireylerin öğrenmenin temel unsuru olduğu yeni nesil toplumların oluşumuna katkıda bulunur. Bu süreç, sadece akademik başarıyı değil, aynı zamanda öğrencilerin öz güvenini, eleştirel düşünme becerilerini ve yaşam boyu öğrenme tutkusunu da desteklemektedir.

5. Sağlıkta Devrim: Erken Teşhis ve Kişisel Tedavi

Yapay zekanın sağlık alanında sağladığı dönüşüm, erken teşhis ve kişiye özel tedavi yöntemlerini mümkün kılarak yaşam kalitesini artırmıştır. Geleneksel sağlık uygulamalarında hastalıkların tanısı çoğu zaman semptomların gözlemlenmesine dayanırken, yapay zeka algoritmaları büyük veri setlerini analiz ederek hastalıkların erken evrelerinde dahi tespit edilmesini sağlar. Örneğin, görüntü işleme teknolojileri ile kanser ve nörolojik rahatsızlıkların belirlenme hızı ve doğruluğu büyük ölçüde artmıştır. Bu sayede, teşhis edilme süresi kısaltılmakta ve tedaviye başlanma zamanı erken olmaktadır. Ayrıca, yapay zekanın

gelişimiyle birlikte genetik verilerin analizi sayesinde bireylerin genetik yatkınlıkları belirlenerek kişiye özel tedavi planları oluşturulabilmektedir. Kişisel tedavi yaklaşımları, ilaç ve tedavi protokollerinin hastanın genetik yapısına uyum sağlamasıyla yan etki ve etkinlik açısından daha güvenilir sonuçlar doğurmaktadır. Bu gelişmeler, sadece hastalıkların tedavisinde değil, kansere karşı korunma ve sağlıklı yaşam trendlerinin de yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak yapay zekanın sağlık sektöründeki rolü, erken teşhis ve kişiselleştirilmiş tedavi yöntemleriyle toplumun genel sağlık seviyesini yükseltirken hastalıkların önlenmesi ve yaşam süresinin uzaması konusunda da önemli adımlar atılmasına olanak tanımaktadır.

6. Adalet ve Güvenlik: Şeffaflıkla Gelen Hâkimiyet

Yapay zekânın toplumdaki etkilerinden biri de adalet ve güvenlik alanında yaşanan dönüşümdür. Bu dönüşümde en önemli unsurlardan biri şeffaflık ilkesiyle hâkimiyetin güçlendirilmesidir. Geleneksel adalet süreçleri, insani ön yargılar ve yetersizlikler

nedeniyle kimi zaman adil olmayan kararlar alınmasına zemin hazırlayabiliyordu. Yapay zekânın sağladığı şeffaflık ise karar verme mekanizmalarının detaylarını herkesin görebilmesine imkan tanıyarak tarafsızlığı ve hesap verebilirliği artırmıştır. Bu sayede, mahkemelerin ve emniyet birimlerinin karar süreçleri daha izlenebilir hale gelirken adil yargılanma hakkı güçlenmiştir.

Ayrıca yapay zekânın algoritmaları sayesinde suçların önceden tahmin edilmesi ve önlenmesi mümkün hale gelmiş, böylece güvenlik seviyeleri yükselmiştir. Bu sistemler, suç eğilimlerini ve riskleri belirleyerek güvenlik güçlerine etkin önlem alma olanağı sunar. Ancak bu süreçlerde gizlilik ve kişisel hakların korunması konularında da dikkatli olunmalıdır. Şeffaflık sayesinde, idari kararlar ve güvenlik uygulamaları kamu denetimine açık hale gelirken devletin güç kullanımı ve mahremiyet arasındaki denge gözetilmektedir.

Sonuç olarak, yapay zekânın adalet ve güvenlik alanındaki uygulamaları, toplumda hakkaniyet ve güven ortamını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu sistemler, hem bireylerin haklarının korunmasını sağlamak hem de devletin etkinliğini artırmak adına önemli bir araç haline gelmiştir. Ancak teknolojik gelişmelerin etik sınırlar ve insan hakları çerçevesinde yönlendirilmesi, sürdürülebilir ve adil bir toplumun temel taşlarından biridir. Bu doğrultuda, şeffaflığın sağlanması ve yapay zekânın denetlenebilirliği,

hakimiyetin gerçek anlamda halka ait olmasını sağlayan en kritik unsur olarak öne çıkmaktadır.

7. Şirketler ve Kurumlar: Karar Desteğinden Liderliğe

Yapay zekânın iş dünyasında sağladığı en büyük avantajlardan biri, karar alma süreçlerini hızlandırmak ve doğruluğu artırmaktır. Kurumlar, yapay zekâyı kullanarak verileri analiz eder, piyasa eğilimlerini öngörür ve stratejik planlamalarını optimize eder hale gelmiştir. Bu teknolojiler, ciddi bir bilgi temeli ve analiz kapasitesi ile liderlik seviyesinde kararlar alınmasını sağlamaktadır. Ayrıca yapay zekânın çatışma ve belirsizlik anlarında sağladığı öngörüler, yönetim kademelerinin daha bilinçli hareket etmesine olanak tanımaktadır. Karar destek sistemleri, sadece yönetsel kararlar açısından değil aynı zamanda operasyonel seviyelerde de üretkenliği artırmakta ve maliyetleri azaltmaktadır. Bunun yanı sıra, yapay zekâ temelli sistemler, büyük veri analitiği ve makine öğrenimi algoritmalarıyla rekabet avantajı sağlayan yenilikçi ürün ve hizmetlerin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Kurumsal liderler, bu teknolojilerden etkin biçimde yararlanarak değişime ayak uydurmakla kalmayıp aynı zamanda sektörlerinde öncülük etme konusunda da güç kazanmışlardır. Böylece yapay zekânın sunduğu karar destek mekanizmaları, kurumların daha sürdürülebilir, esnek ve yenilikçi olmasını sağlayarak dinamik piyasa koşullarında bile başarı şansını artırmaktadır. Sonuç olarak, yapay zekâyla

entegre edilen yöneticilik anlayışları, kurumların sadece günlük operasyonlarını optimize etmekle kalmayıp aynı zamanda geleceğe yönelik vizyonlarını genişleten ve liderlik alanında rekabet üstünlüğü sağlayan temel unsurlardan biri haline gelmiştir.

8. Bireyin Gücü: Bilgiye Erişim ve Sorumluluk

Yapay zekânın yaygınlaşmasıyla birlikte bireylerin bilgiye erişim olanakları küresel ölçekte artmış, bu durum bireylerin yaşam kalitesini ve karar alma süreçlerini olumlu yönde şekillendirmektedir. Ancak bilgiye ulaşımında yaşanan bu artış, beraberinde yeni sorumlulukları da getirmiştir. Bireylerin eriştiği bilgilerin doğruluğunu değerlendirebilme yeteneği, günümüzde en önemli becerilerden biri haline gelmiştir. Yalnızca bilgiye ulaşmak değil aynı zamanda bu bilgiyi doğru ve etik bir biçimde kullanmak gerekir. Bu noktada, eğitim ve bilinçli medya okuryazarlığı, bireylerin bilgiye ilişkin sorumluluklarını yerine getirmede temel unsurlar olarak öne çıkar. Ayrıca yapay zekâ teknolojilerinin sağladığı kişiselleştirilmiş bilgi akışları, bireylerin karar süreçlerini kolaylaştırmakla birlikte yanlış veya yanıltıcı içeriklere karşı dikkatli olmayı zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, bireylerin bilgiye erişimlerinde etik ilkeleri benimsemeleri, doğruluk, güvenilirlik ve saydamlık ilkelerini gözetmeleri, demokratik bir toplumun temel taşlarını güçlendirmektedir. Aynı zamanda bilgiye erişim ve kullanımıyla ilgili yasal ve etik sorumlu-

luklar da takip edilmelidir. Bireylerin sahip oldukları bilgi düzeyini ve bu bilgiyi kullanmadaki sorumluluğu fark etmeleri toplumun genel refahını artırır. Ayrıca teknolojinin sunduğu olanakların bilincinde olmak ve bu imkanları bilinçli kullanmak, bireylerin özgürlüklerini ve haklarını korumada kritik bir rol oynar. Yapay zekânın toplumda yarattığı dönüşüm, bireylerin güçlenmesine paralel olarak kişisel etik değerlerin ve sorumluluk bilincinin gelişimini de gerektirmektedir. Bu denge, sürdürülebilir ve adil bir toplumun temelini oluşturur.

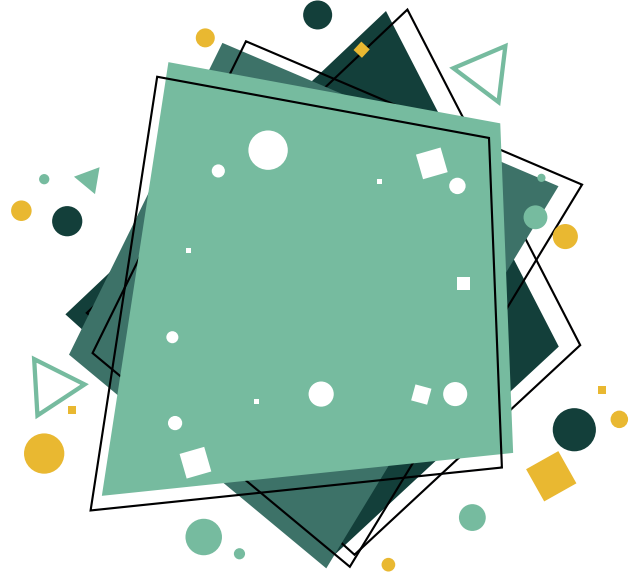
9. Etik ve İnsan Onuru: Sınırları Çizen Değerler

Yapay zekânın hızlı ve geniş kapsamlı gelişimi, toplumsal yaşamın temel değerleriyle uyum içinde olmak zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, etik ve insan onuru, teknolojik ilerlemelerin sınırlarını belirleyen en önemli çerçeveyi oluşturmaktadır. İnsan onuru, her bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması, saygı ve adalet ilkeleriyle temellendirilir. Yapay zekânın topluma entegre edilmesi sürecinde, bu ilkelerin gözetilmesi ve ihlal edilmemesi büyük önem taşır. Zira teknolojik gelişmelerin olası olumsuz etkileri, insan haklarının zedelenmesine veya değersizleştirilmesine sebep olabilir. Bu nedenle, yapay zekânın geliştirilmesi ve kullanımı sırasında etik ilkeler, yalnızca kuramsal değil aynı zamanda pratik bir rehber olmalıdır. Sınırları çizilen değerler, teknolojinin insanların yaşam kalitesini artırmasını sağlarken

aynı zamanda insanların iradesini ve özgürlüğünü zedelememeyi amaçlar. Güç ve kontrol mekanizmalarının şeffaflığı, adil ve eşit erişimin teminat altına alınması, bu sürecin temel taşlarındandır. Ayrıca yapay zekânın karar alma süreçlerinde insan unsuruna olan güven ve saygı onurun korunması açısından kritik önemdedir. İnsanların ihmal edilmesi veya aşırı gözetim altında tutulması, etik ilkelere sapmalara yol açabilir. Dolayısıyla teknolojinin ilerlemesiyle birlikte insanlar üzerinde oluşturulan etik sınırlar sürekli gözden geçirilmeli ve güncellenmelidir. Kısaca, yapay zekânın sunduğu imkânlar insanlık yararına kullanılırken insan onuru ve etik değerler her zaman ön planda tutulmalı, bu değerlerin ihlal edilmesine izin verilmemelidir. Bu kapsamda, toplumun tüm kesimlerinin katılımıyla ortak ilkeler ve kurallar belirlenerek insan odaklı bir gelişim yolu benimsenmelidir.

10. Geleceğe Hazırlık: Dönüştürücü Bir Toplum İçin Adımlar

Geleceğe hazır olmak adına, toplumun dönüşümüne yön verecek adımların planlanması ve uygulanması büyük önem taşımaktadır. İlk olarak yapay zekânın sunduğu fırsatlardan en etkin şekilde yararlanabilmek için sürdürülebilir eğitim politikaları geliştirilmelidir. Bu politikalar, toplumun tüm kesimlerinin teknolojik gelişmelerden haberdar olmasını ve bu değişimlere uyum sağlayabilmesini sağlayacaktır. Ayrıca mesleki becerilerin sürekli güncellenmesi ve

yeni iş kollarına adaptasyon imkânı sunulmalıdır. Bu doğrultuda, yaşam boyu öğrenme kültürü teşvik edilerek bireylerin değişen çalışma ortamlarına uyum sağlaması desteklenmelidir. Ayrıca yapay zekânın etik kullanımı konusunda farkındalık artırılmalı ve yasalarla güvence altına alınmalıdır. Toplumsal yapıda çeşitlilik ve kapsayıcılık ilkeleri temel alınarak farklılıkların zenginlik olarak görüldüğü bir ortam yaratılmalıdır. Teknolojinin geliştirilmesi ve kullanılması sırasında, insan haklarına ve temel değerlere saygı en öncelikli olmalıdır. Bu kapsamda, kurumlar ve hükümetler birlikte hareket ederek yapay zekânın olası risklerini minimize etmek ve toplum yararını maksimize etmek adına stratejiler geliştirmelidir. Son olarak, bireylerin aktif katılımı ve sorumluluğu teşvik edilerek teknolojik dönüşümün insan merkezli olması sağlanmalıdır. Böylece hem başarı ile ilerleyen bir toplum yapısı kurulabilir hem de değişen dünyanın getirdiği meydan okumalar karşısında direnç gösterilebilir. Bu

adımlar, güçlü, uyum sağlayabilen ve etik değerlerle hareket eden bir toplumun inşasında temel rol oynayacaktır.

11. Sonuç: Umut ve Kararlılıkla Yükseliş

Yapay zekânın toplumun çeşitli dinamiklerine entegre olmasıyla birlikte, dönüşüm sürecinin sürdürülebilirliği ve başarıyla tamamlanması büyük bir kararlılık ve umut gerektirir. Teknolojinin insana hizmet eden ve etik ilkeler çerçevesinde yönlendirilmiş kullanımı, toplumsal gelişimin temel taşlarından biridir. Bu dönüşüm, yalnızca yeni imkanlar ve verimliliklerle sınırlı kalmayıp aynı zamanda bireylerin potansiyelini ortaya çıkaran ve sosyal adaleti pekiştiren bir yükseliş aşamasına odaklanmayı zorunlu kılmaktadır. Toplumun her kesiminin bu değişime aktif katkısı, vizyoner bir bakış açısı ve kararlı adımlar, yeni bir normun yerleşmesini hızlandıracaktır. Bu süreçte eğitim, ekonomi, sağlık ve adalet gibi temel alanlarda gerçekleşen yeniliklerin uyum içinde ilerlemesi, güven ortamının inşası ve etik ilkelerin gözetilmesi ile bağımsızlık ve özgürlükler daha da güçlenecektir. İnsanların bilgiye erişimi kolaylaştıkça sorumluluk bilinci de artmalı, teknolojinin olanaklarını adil ve şeffaf bir şekilde kullanmak temel öncelik olmalıdır. Ayrıca toplumlar sürekli gelişen yapay zekâ ortamında kendilerini yenilemek, yeni araçları benimsemek ve olası riskleri öngörerek önlem almak zorundadır. Bu bilinçle hareket eden bireyler, kurum-

lar ve liderler sürdürülebilir bir yükselişi sağlayacak iradeyi göstererek hem kişisel hem de toplumsal düzeyde ortak yarar ve refahı amaçlamalıdır. Sonuç olarak, umut ve kararlılıkla gerçekleştirilen bu dönüşüm, toplumu güçlendiren ve geleceğe güvenle bakan bir yapıya dönüştürecektir. Bu sayede, teknolojinin insan hakları ve etik değerlerle uyumlu biçimde ilerlemesiyle yeni bir toplum anlayışının temelleri atılacaktır.

Kaynakça (Genel)

- Russell, S., & Norvig, P. (2021). Yapay Zekâ: Modern Bir Yaklaşım. Pearson.
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2017). Makine, Platform, Kalabalık: Dijital Geleceği Yönetmek. Norton.
- Jordan, M. I., & Mitchell, T. M. (2015). "Makine Öğrenmesi: Eğilimler ve Perspektifler." *Science*, 349(6245), 255–260.
- Çelik, A. (2020). Yapay Zekâ ve Toplum: Etik, Hukuk ve Gelecek. İstanbul: Beta Yayınları.
- Yıldırım, H. (2019). Endüstri 4.0 ve Yapay Zekâ. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- TÜBİTAK (2021). Türkiye Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025. Ankara.
- OECD (2021). Artificial Intelligence in Society. Paris: OECD Publishing.
- Kaya, M. (2022). "Yapay Zekânın Eğitimde Kullanımı ve Etik Boyutları." *Eğitim ve Teknoloji Dergisi*, 12(3), 45-60.

MEV KOLEJİ ÖZEL ANKARA OKULLARI

1981 yılında kurulan **Millî Eğitim Vakfı (MEV)** bünyesinde faaliyet gösteren MEV Koleji Özel Ankara Okulları, eğitim yolculuğuna 1993 yılında lise düzeyinde eğitim vererek başlamıştır. 1996 yılında bünyesine ilköğretim ve fen lisesi birimlerinin de eklenmesiyle akademik yapısını genişleten kurum, bugün okul öncesinden başlayarak ilkokul, ortaokul, Anadolu ve fen lisesi kademelelerinde eğitim sunan köklü bir eğitim kompleksine dönüşmüştür.

MEV Koleji Özel Ankara Okulları, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı, çağdaş ve bilimsel eğitim anlayışıyla öğrencilerini geleceğe hazırlamayı amaçlamaktadır. Kurumumuz; yabancı dil, teknoloji, bireysel ve sosyal gelişim alanlarında güçlü bir donanıma sahip,

uluslararası standartlarda eğitim almış bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Eğitim anlayışımızın temelinde, öğrencilere yalnızca bilgi aktarmak değil; bilginin nasıl kullanılacağını, sorgulanacağını ve üretileceğini kavratmak yer almaktadır. “Öğrenmeyi Öğreten Okul” yaklaşımını benimseyen MEV Koleji, eğitim süreçlerini öğrencilerinin 21. yüzyıl becerileriyle donanmış, liderlik özellikleri gelişmiş, sorumluluk sahibi ve küresel bakış açısına sahip bireyler olarak yetiştirmelerini sağlayacak şekilde yapılandırmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda kurumumuz, öğrencilerini akademik başarılarının yanı sıra sosyal, kültürel ve etik değerlerle donanmış **dünya vatandaşları** olarak hayata hazırlamayı hedeflemektedir.

ULUSLARARASI STANDARTLAR: CAMBRIDGE VE KÜRESEL ENTEGRASYON

Eğitimde evrensel standartları hedefleyen kurumumuz, 2018 yılından bu yana **Cambridge Uluslararası Programını** uygulamaktadır. Bu program sayesinde öğrencilerimiz, İngilizceyi yalnızca bir ders olarak değil, etkili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğrenmekte; küresel meseleleri tartışabilen, analitik düşünebilen ve uluslararası geçerliliğe sahip akademik sertifikalarla donanmış bireyler olarak yetişmektedir. Bu süreç, öğrencilerimize hem yurt içi hem de yurt dışı üniversite başvurularında önemli bir akademik avantaj sağlamaktadır.

MEV Koleji, akademik başarının sosyal duyarlılıkla tamamlandığına inanan bir eğitim anlayışını benimsemektedir. Bu doğrultuda kurumumuz, barış, sürdürülebilirlik ve kültürlerarası diyalogu esas alan **UNESCO ASPnet (Kardeş Okullar Ağı)** üyesidir. Öğrencilerimizin küresel sorumluluk bilinci kazanmalarını hedefleyen bu yaklaşım; Vitanova, Scholege, GLeX, School-Life ve SAT gibi kurumumuza özgü programlarla desteklenmektedir.

Yabancı dil eğitimi, öğrencilerimizin akademik ve kültürel gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. İngilizce eğitimimiz; Cambridge temelli müfredat, konuşma odaklı **Speaking**

Club dersleri ve uluslararası dijital öğrenme platformlarıyla desteklenmektedir. Öğrencilerimiz, dünya gündemine dair makaleler okuyarak genel kültürlerini geliştirirken aynı zamanda okuduğunu anlama, yorumlama ve eleştirel düşünme becerilerini de güçlendirmektedir. Yurt dışı yaz okulu programları ise öğrencilerimize farklı kültürleri tanıma ve dili doğal ortamında kullanma fırsatı sunmaktadır.

Kurumumuzda İngilizcenin yanı sıra **ikinci yabancı dil** olarak İspanyolca ve Almanca eğitimi de verilmektedir. Öğrencilerimiz bu dillerde temel seviyeden başlayarak ilerlemekte, uluslararası geçerliliğe sahip **DELE** ve **TELC** gibi sınavlara yönelik hazırlık çalışmalarıyla dil yeterliliklerini belgelendirme fırsatı elde etmektedir.

MEV Koleji Özel Ankara Okulları, güçlü yabancı dil eğitimi, uluslararası programları ve kültürlerarası etkileşimi destekleyen eğitim yaklaşımıyla öğrencilerini yalnızca akademik açıdan değil; iletişim becerileri güçlü, farklı kültürlerle açık ve dünyayı anlayan bireyler olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir.

GURUR TABLOSU

Geleceğe Katkı: MEV Koleji Projeleri ve Toplumsal Sorumluluk

MEV Koleji, öğrencilerini yalnızca akademik başarıya odaklı değil, aynı

zamanda topluma duyarlı, araştıran ve yaratıcı bireyler olarak yetiştirmeyi hedefleyen uzun soluklu projeler yürütmektedir.

Fen ve Bilimsel Projeler:

Okulumuz, öğrencilerinin bilimsel meraklarını ve araştırma becerilerini geliştirmek için çeşitli proje ve yarışmalar düzenlemektedir. Her yıl gerçekleştirilen **Prof. Dr. Aziz Sancar Fen Bilimleri Proje Yarışması**, öğrencilerin ulusal çapta bilimsel projelerini sergilemelerine olanak tanır. Öğrencilerimiz, TÜBİTAK proje yarışmalarına katılarak bilimsel süreçleri deneyimlemekte, araştırma yapmayı, bilgiyi analiz etmeyi ve topluluk önünde sunum yapmayı öğrenmektedir. Bunun yanında mühendislik ve teknoloji odaklı **ODTÜ BEST Ankara Mühendislik Yarışmaları** ile öğrencilerimiz problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmekte; FLL ve robotik projeleri sayesinde teknolojiyle iç içe bir öğrenim süreci yaşamaktadır. Uluslararası projeler ve e-twinning çalışmaları, öğrencilerimizin küresel iş birliği ve iletişim becerilerini güçlendirmektedir.

Sosyal Sorumluluk Projeleri:

MEV Koleji'nde sosyal sorumluluk bilinci uzun yıllardır uygulanmaktadır. 8 yıldır yürütülen **“Bir Bot Bir Mont Projesi”**, Türkiye'nin farklı bölgelerindeki ihtiyaç sahibi çocuklara kışlık giysi ulaştırmaktadır. Aynı şekilde,

her yıl düzenlenen **Geleneksel Yeni Yıl Kermesi** ile elde edilen gelirler, ihtiyaç sahibi bireylere akülü sandalyeler ve diğer destekleri ulaştırmak için kullanılmaktadır. Bu projeler, öğrencilerimize empati, dayanışma ve topluma katkı bilincini kazandırmaktadır.

Yaratıcı ve Kültürel Projeler:

Öğrencilerimizin sosyal ve kültürel gelişimlerini desteklemek için tiyatro etkinlikleri, **Düşün Yaz Felsefi Deneme Yarışması** ve **Tarih Öğrenci Konferansları** düzenlenmektedir. Ayrıca, her yıl gerçekleştirilen **Okuma Şenliği** ile öğrenciler birçok yazarı okulda konuk ederek yaratıcı yazarlık, kitap okuma ve atölye çalışmaları ile keyifli ve eğitici bir deneyim yaşamaktadır. Matematik ve fen bilimleri odaklı etkinlikler, Pi Günü, bilim şenlikleri ve laboratuvar çalışmaları ile öğrencilerin analitik ve yaratıcı düşünme yetenekleri pekiştirilmektedir.

MEV Koleji, bu projeler aracılığıyla öğrencilerini sadece bugünün değil, geleceğin sorumluluk sahibi, özgüvenli ve topluma katkı sunan bireyleri olarak yetiştirmeye devam etmektedir. Her proje, öğrencilerimiz için **bilimsel araştırma, toplumsal farkındalık ve kültürel deneyim kazanma** fırsatı sunmaktadır.

Yapay Zekâ ve İngilizce Öğrenimi: Sınıfların Yeni “Sessiz Ortağı”

Çağla PARLAYAN
İngilizce Öğretmeni
MEV Koleji Özel Ankara Okulları

Hilal GÖZÜBOL
İngilizce Öğretmeni
MEV Koleji Özel Ankara Okulları

Giriş: “Öğretmenim, ChatGPT’yi ödeve karıştırmamak?”

Son yıllarda eğitim dünyasında büyük bir değişimin eşiğinde olduğumuz gerçeği çok açıktır. İngilizce öğrenimi denince akla hâlâ kalın gramer kitapları, telaffuz kasetleri veya öğretmenin “Repeat after me!” komutu gelse de gerçek artık çok farklı. Dünyanın dört bir yanında İngilizce, küresel iletişimin ortak dili, iş hayatının pasaportu ve akademik dünyanın anahtarı hâline gelmişken, öğrenciler hala düzensiz yazım kuralları (Ulicheva et al., 2018), sınırlı pratik imkânı (Tokoz-Goktepe, 2014) ve hata yapma korkusu (Cumming et al., 2018) gibi engellerle uğraşmaktadır.

İşte tam da bu noktada yapay zekâ (YZ) sahneye çıkmaktadır. Üstelik bu kez bir “teknolojik oyuncak” olarak değil, güçlü bir **öğrenme arkadaşı** olarak. Son yıllardaki çalışmalar, YZ’nin İngilizce öğretimi ve öğreniminde (ELT/L) ciddi bir dönüşüm yarattığını göstermektedir (Crompton et al., 2024). Peki bu dönüşüm nereye

gitmektedir? YZ gerçekten İngilizce derslerinin yeni yardımcı öğretmeni olabilir mi?

Bu yazımızda hep birlikte bu soruya yanıt arayacağız.

İngilizce ve Yapay Zekâ: Güçlü Bir Ortaklık mı?

2024 yılında Crompton ve arkadaşlarının yayımladığı kapsamlı bir sistematik incelemeye göre, YZ İngilizce öğreniminde beş temel alanda güçlü fırsatlar sunmaktadır: **konuşma, yazma, okuma, pedagoji** ve **öz-düzenleme**.

10 yıllık veriye dayanan bu araştırma, 42 çalışma üzerinden YZ’nin hangi becerileri nasıl desteklediğini, hangi noktalarda zorlandığını ve eğitimin geleceğini nasıl şekillendirebileceğini gözler önüne seriyor. Bu araştırmanın diğer bir özelliği ise daha önceki incelemelerin aksine, yalnızca bir YZ türüne bakmıyor, yalnızca yetişkinleri veya yalnızca K-12 seviyesini incelemiyor; tam tersine, tüm seviyeleri ve tüm YZ araçlarını kapsayan kapsamlı bir tablo sunuyor.

Şimdi gelin, bu araştırmanın ışığında YZ destekli İngilizce yolculuğunun kapısını aralayalım.

1. Konuşma: Bir robotla konuşmak daha az mı stresli?

Konuşma becerisi YZ'nin en güçlü olduğu alanlardan biri. Çünkü YZ, ses tanıma, tonlama analizi ve sınırsız sabır gerektiren diyaloglarda insanı aratmayan bir partner hâline gelebiliyor. Sesli asistanlar (Alexa, Siri vb.), sohbet robotları ve telaffuz analiz araçları sayesinde öğrenciler sürekli pratik yapabiliyor.

- YZ destekli telaffuz sistemleri, tonlama ve vurgu hatalarını anında göstererek öğrencilerin ses kalitesini belirgin şekilde artırıyor (Liu & Hung, 2016).
- Alexa gibi sesli asistanlarla yapılan çalışmalar, öğrencilerin kelime hazinesinin geliştiğini ve konuşma kaygılarının düştüğünü ortaya koyuyor (Dizon & Tang, 2020).
- VR ortamında yapay zekâ ile desteklenen konuşma pratiklerinin, jest ve mimik içeren çok duyulu geri bildirim sayesinde akıcılığı artırdığı görülüyor (Tai et al., 2022).

Burada temel soru şu: **“Bir robotla konuşmak mı, sınıfta 30 kişi önünde konuşmak mı?”**

Cevap birçok öğrenci için ortada gibi.

2. Yazma: Grammarly öğrenciler için gizli bir kahraman mı?

Günümüzde dil öğrenen herkesin en az bir kez kullandığı Grammarly, as-

lında YZ destekli bir yazma koçudur. Çalışmalar, bu tür araçları kullanan öğrencilerin kelime çeşitliliğinin arttığını, gramer hatalarının azaldığını gösteriyor (Dizon & Gayed, 2021; Nazari et al., 2021).

- YZ tabanlı çeviri sistemleri öğrencilerin daha gelişmiş kelimeler kullanmasına yardımcı olabiliyor (Lo, 2023).
- Gerçek zamanlı geri bildirim, öğrencilerin yazma sürecini daha bilinçli yönetmesini sağlıyor (Nazari et al., 2021).

Ne ilginçtir ki, akademisyenlerin yıllarca “Google Translate kullanmasınlar, tembelleşirler!” ya da “Öğrenciler YZ'ye alışıp yazmayı öğrenmeden mezun olursa ne olacak?” endişelerine rağmen, araştırmalar bunun tam tersini işaret ediyor:

Araştırmalar ise farklı bir noktaya işaret ediyor: Google Translate kullanan öğrencilerin daha karmaşık kelimeleri daha doğru kullandığını ve daha zengin cümleler kurduklarını (Chon et al., 2021) ortaya koymuştur. YZ'nin sunduğu geri bildirim doğru kullanıldığında, yazma becerilerini körelten değil, güçlendiren bir araç olabildiği gözlemlenmiştir.

3. Okuma: Oyun oynayarak İngilizce kelime öğrenmek mümkün mü?

Okuma çalışmalarında YZ'nin bir diğer güçlü yanı oyunlaştırmadır ve okumanın İngilizceye en büyük katkısı kelime

öğrenimi olarak karşımıza çıkmaktadır. YP bu oyunlaştırmayı “bağlamsal öğrenme” yoluyla gerçekleştirmektedir. YZ tabanlı oyunlaştırma sadece eğlence değil, ciddi bir öğrenme fırsatı sunmaktadır:

- “World of Warcraft” gibi oyunlarda etkileşimli görevler sırasında öğrencilerin kelimeleri doğal bağlam içinde öğrendiği görülmüş böylece YZ kelimeyi hem öğrenmesini hem de hatırlamasını kolaylaştırmaktadır (Zheng et al., 2015).

Bu noktada akla takılan soru şu olabilir:

“Madem oyunlar bu kadar etkili, neden tüm okullar oyunla İngilizce öğretmiyor?” Aslında bugün birçok okul hem basılı materyaller hem de yapay zekâ destekli dijital araçlar üzerinden oyun temelli İngilizce öğretimine adım atmış durumda. Gelin, iki somut örnek üzerinden bunu netleştirelim:

“Story-Based Gamebooks” – Kitaplarda Oyunlaştırılmış İngilizce

- Bugün bazı yayınevleri, sadece çalışma kitabı değil, aynı zamanda “karar verme temelli interaktif hikâye” içerikleri çıkarıyor.
- Bu kitaplarda öğrenci sıradan bir okuma metniyle değil, bir macera oyunu ile karşılaşılıyor. Her bölümün sonunda öğrenci bir seçim yapıyor ve hikâye bu seçime göre ilerliyor:

Örneğin “Eğer dedektifin not defterini incelemek istiyorsan sayfa 42’ye git.” “Şüpheliyi takip etmek istiyorsan sayfa 57’ye ilerle.”

Bu tür interaktif okuma kitapları öğrenciyi sürekli karar vermeye zorladığı için kelime öğrenimini, bağlamdan anlam çıkarma becerisini ve okuma motivasyonunu ciddi biçimde artırıyor.

“Interactive Speaking Quests” – Görev Temelli Dijital Oyunlar

- Öğrenciyi bir rolün içine sokuyor (örneğin: uzay gemisi kaptanı, bir kahve dükkânı çalışanı, küçük bir kasabanın dedektifi).
- Her görevde konuşarak ilerlemesini istiyor.
- Yapay zekâ öğrencinin cümlelerini analiz ederek anında geri bildirim veriyor.
- Ve oyun dünyasındaki karakterler öğrenciyle gerçek zamanlı sohbet ediyor. Bu tür YZ oyunları aslında bir tür “konuşma simülatörü” görevi görüyor.

Sınıfta 20 öğrenciden her biriyle aynı anda uzun bir konuşma yapmanız mümkün mü? Evet: Eğer sınıfta bir YZ varsa mümkün.

4. Pedagoji: Geleneksel mi, yenilikçi mi? Neden ikisi birden olmasın?

Araştırma gösteriyor ki YZ yalnızca bir araç değil, aynı zamanda güçlü bir pedagojik strateji destekçisi. YZ’nin öğretim süreçlerine entegre edildiği

çalışmalarda iki eğilim öne çıkıyor:

- **Kişiselleştirilmiş öğretim:** Öğrencinin performansına göre ders içeriğini anında uyarlayan sistemler (Kim, 2022).
- **Öğrenci tarafından oluşturulan bağlam (learner-generated context):** YZ'nin öğrencinin tercihlerine göre yeni öğrenme ortamları üretmesi (Lee et al., 2023).

Bu da şu anlama geliyor:

Öğretmenler artık bir sınıfta “her öğrenci aynı şeyi öğrensin” baskısından kurtuluyor; YZ'nin sunduğu verilerle daha isabetli yönlendirmeler yapabiliyor.

Ancak tüm bu yeniliklere rağmen, araştırmalar hâlâ öğretimde klasik yöntemlerin (örneğin açıklama, mini dersler) yaygın olduğunu gösteriyor. Yani teknoloji hızla ilerlese de pedagojik alışkanlıklar daha yavaş değişiyor.

5. Öz-Düzenleme: YZ öğrenme alışkanlıklarımızı değiştiriyor mu?

YZ'nin ortaya çıkardığı belki de en ilginç bulgu, onun öğrencilerin öz düzenleme becerisini artırması (Hew et al., 2023). Öğrencilerin kendi öğrenmelerini yönetme becerileri üzerine yapılan araştırmalar oldukça değişik sonuçlar sunmaktadır:

- Sohbet robotları, öğrencilere hedef belirleme konusunda, ilerlemelerini takip etme konusunda rehberlik ediyor, böylece öğrenciler kendi öğrenme sürecine daha çok sahip çıkıyorlar (Hew et al., 2023).

- Robot destekli VR uygulamaları, öğrencilerin özerkliğini artırıyor (Chen et al., 2022). Örneğin; öğrenciler sanal gerçeklik ortamında bir “tour guide (tur rehberi)” rolü üstleniyor, robot ile diyalog yapıyor, tur rotalarını anlatıyor, pratik konuşma/ görevler yürütüyor.
- Robot + VR ortamı insan öğrenmene bağımlılığını azaltabiliyor. Her öğrenciye aynı anda, birebir diyalog / pratik imkânı sağlıyor; bu da “ben kendi başıma da pratik yapabilirim” hissi veriyor. YZ destekli konuşma uygulamalarının, İngilizce konuşma kaygısını belirgin şekilde azalttığı da bu örnekle görülüyor (Çakmak, 2022).

Şöyle soralım:

“YZ bağımlılığı mı yoksa öğrenme dostu bir dijital koç mu?”

Sonuçlar şimdilik ikinci seçeneğe işaret ediyor.

YZ'nin Parlak Yüzü Kadar Gölgele de Var

Yapılan bu kapsamlı araştırmada, 43 çalışmanın 27'sinin olumsuzlukları neredeyse hiç raporlanmamış olsa da, raporlananlar bize önemli uyarılar veriyor (Crompton et al., 2024):

- **Teknik arızalar:** Bağlantı sorunları, uygulamanın çökmesi, yanlış cevap üretmesi... Evet, YZ de bazen “servise gitmesi gereken bir araba” gibi bozulabiliyor.

- **YZ'nin yanlış cevap vermesi**
- **Sınırlı duygusal kapasite:** YZ mükemmel değil; duyguları anlamıyor, bazen “pasif ve mekanik” davranıyor (Wang et al., 2023). Bir YZ'nin “Ben bugün biraz kırgınım...” demesini beklemiyoruz, ama tonlamayı yanlış anlamaması önemli. YZ duyguları taklit edebilir ama gerçekten hissetmez.
- **Standartlaştırılmış dil riski:** YZ, standart İngilizceyi güçlendirirken lehçeleri, kültürel çeşitliliği arka plana itebilir hatta kişisel üslubu törpüleyebilir (Annamalai et al., 2023). Dilin zenginliği bu noktada tehlikeye düşmektedir.

Bir başka kritik nokta:

“Tüm öğrencilerde YZ kullanımına yönelik farkındalık ve etik bilinç aynı mı?”

Elbette değil. Bu da öğretmenlere yeni görevler getiriyor: YZ okuryazarlığı, etik kullanım, eleştirel düşünme.

Sonuç: Yapay Zekâ, İngilizce Öğretmenlerinin Yerini Alır mı?

Kısa cevap: **Hayır.**

Daha uzun ve akademik cevap: **YZ öğretmenin yerini almaz; öğretmeni güçlendirir.**

Bu çalışma ve güncel araştırmalar gösteriyor ki, YZ İngilizce öğretiminde:

- Fırsatlar sunan,
- Öğrenciyi motive eden,
- Korkuyu azaltan,

- Öğrenmeyi kişiselleştiren,
- Öğretmeni destekleyen bir araçtır.

Ama yine de sınıflardaki en önemli unsur, her dönem olduğu gibi, **öğretmenin kendisidir**. YZ'nin duygusal zekâsı yoktur; öğrencinin gözündeki parıltıyı ya da kaygıyı sadece öğretmen fark eder. Teknoloji, öğretmenin kurduğu ilişkiler olmadan sadece bir “araç” olarak kalacaktır.

Kısacası,

Yapay zekâ İngilizce sınıflarının yeni **“sessiz ortağı”** olmaya adaydır; ancak öğrencinin duygusal, kültürel ve sosyal gelişimini bütünüyle kavrayabilecek bir özne değildir. Bu nedenle, teknolojiyi doğru anlamak, sınıfa bilinçli biçimde entegre etmek ve her öğrencinin benliğine temas eden öğrenme ortamları tasarlamak, biz öğretmenlerin en temel sorumluluğu olarak önemini korumaktadır.

Öyleyse gelecek sınıfı nasıl görecekler?

Büyük olasılıkla bir öğretmen, öğrenmeye istekli öğrenciler ve arka planda görünmez bir güç gibi çalışan yapay zekâdan oluşan yeni bir öğrenme düzeni...

Ve işte tam da bu noktada, bu üçlü yapının stratejik ve vizyoner bir bütünlükle yönetilmesi, İngilizce öğretiminde yalnızca niteliksel bir sıçrama değil; eğitim dünyasında köklü bir dönüşümün habercisi olacaktır.

Algoritmaların Gölgesinde Büyüme: Dijital Reklamlar Çocuklarımızı Nasıl Hedefliyor?

Faruk SAYGILI

Millî Eğitim Vakfı İletişim ve Strateji Geliştirme Müdürü

Çocuğunuz tabletinde en sevdiği oyunu oynuyor veya akıllı televizyonda bir çizgi film izliyor. Ekran- da aniden, tam da o günlerde ilgisini çeken yeni bir oyuncağın veya atıştır- malığın reklamı beliriyor. Çocuğunuz bunu bir tesadüf sanabilir, peki ya siz?

Günümüzün dijital dünyasında te- sadüflere yer yoktur; ekranlarda gör- düğümüz hiçbir reklam rastgele kar- şımıza çıkmaz. Arka planda, insan aklının sınırlarını zorlayan bir hızda çalışan algoritmalar ve “Programatik Reklamcılık” adı verilen devasa bir dijital borsa işlemektedir. Peki, bu karmaşık teknolojik sistem, çocuk- larımızın dikkatini çekmek için nasıl çalışıyor ve biz ebeveynler olarak bu durumun ne kadar farkındayız?

Milisaniyeler İçinde Verilen Kararlar

Geleneksel medyada reklam verenler, bir televizyon kanalından veya dergi- den alan satın alırlar. Dijital dünyada ise “Programatik Reklamcılık” saye- sinde reklamlar alanlara değil, doğ- rudan “kişilere” satılır. Çocuğunuz bir web sitesine veya mobil uygulamaya girdiği anda, sistem milisaniyeler için- de onun coğrafi konumunu, yaş gru-

bunu, daha önce izlediği videoları ve ilgi alanlarını analiz eder. Arka planda “Gerçek Zamanlı Açık Artırma” (RTB) adı verilen bir sistem çalışır (Mutluer, 2020). Çocuğunuzun dijital profili, sa- liseler mertebesinde reklam verenle- rin önüne çıkarılır ve onun dikkatini çekmek isteyen markalar arasında otomatik bir açık artırma yapılır.

Gerçek Dünyadan Bir Örnek: 13 ya- şındaki bir genç, sömestir tatilinde ailesiyle yapacağı Paris gezisi için akıllı telefonundan Disneyland’daki tema parkları veya Paris’teki müzeleri araştırıyor olsun. Bu araştırmadan sa- dece birkaç dakika sonra, kulaklığını takip dijital müzik platformunda (ör- neğin Spotify) favori çalma listesini dinlerken araya giren sesli reklamlar bir anda değişir. Hedefleme teknolo- jileri kullanıcının o an dinlediği müzi- ğin türünü, yaşını ve az önce yaptığı “seyahat” aramasını birleştirerek, kar- şısına milisaniyeler içinde Paris uçak bileti, seyahat sigortası veya dil öğ- renme uygulamalarının reklamlarını çıkarır. Genç, “Telefonum aklımı oku- yor!” diye düşünürken, aslında algo- ritmalar işini kusursuzca yapmıştır.

Oyundaki “Masum” Ödüller ve Gizli Anlaşmalar

Çocukların en çok vakit geçirdiği alanlardan biri de mobil oyunlar. Reklam teknolojileri burada çok daha zekice bir yöntem kullanıyor: “Ödüllü Reklamlar” (Wlosik, 2020).

Gerçek Dünyadan Bir Örnek: Çocuğunuz zorlu bir araba yarışı oyununda kaza yapıyor ve eleniyor. Ekranda hemen bir yazı beliriyor: “Bu 30 saniyelik reklamı izle ve yarışa kaldığın yerden devam et!” veya “Yeni karakterin kilidini açmak için dinle!”. Ödüllü sesli veya görüntülü reklam tipinde, reklamı dinleme veya izleme karşılığında kullanıcıya oyunlarda can, avatar ve coin gibi ödüller sunulmaktadır. Çocuk, oyunda kalabilmek için bu reklamı sonuna kadar izler.

Bu yöntem, çocuğun reklamı kendi isteğiyle izlemesini, hatta reklamlarla etkileşime girmesini sağlayarak markalar için muazzam bir akılda kalıcılık yaratır ve aynı zamanda kullanıcıyı o uygulamanın içinde tutar. Marka, çocuğun beyninde “kurtarıcı” ve “ödül veren” pozitif bir imajla eşleşir. Ücretsiz sandığımız bu uygulamaların asıl bedeli, çocuklarımızın izleme süresi ve masumiyetleridir. “Ücretsiz sandığımız uygulamaların bedeli, aslında çocuklarımızın dikkat süresi ve davranış verileridir.”

Duvarlı Bahçeler ve Dijital Ayak İzleri

Günümüzde dev teknoloji şirketleri (Google Alphabet, Apple, Meta vb.) “Duvarlı Bahçe” (Walled Garden) adını verdiğimiz, tüm işlemlerin eko-

sistem operatörü tarafından kontrol edildiği kapalı ekosistemler yaratmış durumdadır (Poulpiquet, 2017).

Gerçek Dünyadan Bir Örnek: Salonunuzda duran sesli asistan veya internete bağlı akıllı televizyonunuz (Connected TV) (Shetty, 2020), tüm ailenin izleme ve dinleme alışkanlıklarını kaydeder. Çocuğunuz akıllı televizyonda sürekli dinozorlarla ilgili belgeseller veya çizgi filmler izliyorsa, sistem bu cihazın profiline “dinozor ilgisi” etiketini yapıştırır. Ertesi gün çocuğunuz kendi tabletinde sıradan bir eğitici uygulamaya girdiğinde, karşısına doğrudan “dinozor figürlü oyuncakların” reklamı çıkar. Veriler bahçenin içinde dolaşmış ve hedefi tam on ikiden vurmuştur.

Ebeveynler ve Eğitimciler İçin Pratik ve Etkili Öneriler

Teknolojiyi çocukların hayatından tamamen çıkarmak ne mümkündür ne de faydalıdır. Ancak algoritmaların gölgesinde büyüyen bu yeni nesli korumanın yolu, güçlü bir dijital okuryazarlıktan geçer.

- **Ebeveynlere Öneriler:**

- o **Ürünün “Kim” Olduğunu**

Anlatın: Çocuğunuza, internette “bedava” oynadıkları oyunların ve izledikleri eğlenceli videoların aslında şirketlere para kazandırmak için tasarlandığını yaşlarına uygun bir dille anlatın. “Bu oyuna para vermiyoruz çünkü oyunun asıl satmak istediği şey senin dikkatin” cümlesi, çocuklarda büyük bir farkındalık yaratır.

- o **“Ödüllü Reklam” Tuzağını**

Kırın: Çocukların “izle ve kazan” döngüsüne girmemesi için, onlara reklamsız alternatifler sunun. Reklam izleyerek oyun içi altın veya can kazanmanın, aslında kendi zamanlarını satmak anlamına geldiğini onlarla tartışın.

- o **Gizlilik Ayarlarında Birlikte**

Temizlik Yapın: Tablet ve telefonlardaki uygulama takip izinlerini ve konum servislerini çocuğunuzla birlikte kapatın. Neden bazı uygulamaların mikrofona veya fotoğraflara erişmek istediğini sorgulamasını sağlayın.

- **Eğitimcilere Öneriler:**

- o **Sınıf İçi Medya Okuryazarlığı Laboratuvarları:**

Sınıfta öğrencilerin karşılaştığı reklamları açıkça tartışın. “Bugün internette hangi reklamı gördünüz? Sizce neden

o reklam sizin karşınıza çıktı?” gibi sorularla öğrencilerin arka plandaki algoritmik yapıyı kendi kendilerine keşfetmelerini sağlayın.

- o **Eleştirel Düşünme Egzersizleri:**

Bir oyun veya uygulamanın tasarımını analiz ettirin. Öğrencilere, “Eğer siz bir oyun tasarlasaydınız ve insanlara reklam izletmek isteseydiniz, bunu oyunun neresine gizlediniz?” sorusunu yönelterek, dijital pazarlama stratejilerini tersten okumalarını sağlayın.

Unutmayalım ki algoritmalar çocuklarımızın neyi sevdiğini onlardan daha iyi bilebilir; ancak neyin onlar için “iyi” olduğunu yalnızca biz bilebiliriz. Dijital dünyada çocuklarımıza bırakacağımız en büyük miras, ekrandaki parlak bir butona tıklamadan önce “düşünme” refleksini onlara kazandırmaktır.

Kaynakça

- Mutluer, Ö. (2020, Temmuz 31). A'dan Z'ye Programatik Reklam Nedir? Ajansara.
- Poulpiquet, P. d. (2017, Kasım 3). What is a Walled Garden? And why it is the strategy of Google, Facebook and Amazon Ads platform? Medium.
- Shetty, A. (2020, Mayıs 7). The Bottom Line? Use The Terms Ott And Ctv Correctly. IABTech.
- Wlosik, M. (2020, Kasım 25). What is Programmatic Audio and How Does it Work? clearcode.cc.

Mezun :

Ali Tuğberk Bulut

MEV Koleji Özel Ankara Okulları

Merhabalar, ben Ali Tuğberk Bulut. “Milli Eğitim Vakfı Koleji Ankara Okulları bana en başta tabii ki de mesleğimi kattı; yani burada aldığım eğitim öğretim sayesinde kazandığım tıp fakültesi sonucunda şu an doktorluk yapıyorum. Ama onun dışında kattığı şeyler de var. Yani biz burada çok fazla

aktiftik, sosyaldik, hocalarımızla iletişim halindeydik, çok güzel arkadaşlıklar elde ettik. Bunun sayesinde şu an iletişim becerileri, özellikle meslek hayatında da aynı şekilde bunlar olsun; biraz daha böyle sosyal olabileme, insanlarla anlaşabilme, insanlarla kaynaşabilme... Bunların çok faydası olduğunu düşünüyorum”

“Zeki Ama Çalışmıyor” Söyleminin Ötesi

Prof. Dr. Dilek TOPRAK

*İstanbul Atlas Üniversitesi Tıp Fakültesi
Aile Hekimliği Anabilim Dalı*

Öğrenme Güçlüğüne Genel Bir Bakış

Sık duyduğumuz bir cümle vardır: **“Hocam çok zeki ama ders çalışmıyor.”**

Bu cümle çoğu zaman bir davranış sorununun değil, fark edilmemiş bir nörogelişimsel farklılığın hikâyesidir.

Nörobiyolojik temelli bir bozukluk olan ÖÖG (Özgül Öğrenme Güçlüğü), zeka düzeyinden bağımsızdır ve uygun eğitim fırsatlarına rağmen beklenen akademik performansın altında seyreden kalıcı güçlüklerle karakterizedir (1,2). Zekâ düzeyinden bağımsız olarak; okuma, yazılı anlatım veya matematik alanlarında beklenen performansın belirgin şekilde altındadır. Ayrıca ÖÖG, Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayımlanan ICD-11 sınıflamasında da nörogelişimsel bozukluklar başlığı altında yer almaktadır (2).

Öğrenme güçlüğü, farklı bilişsel işleme sistemlerini etkileyen şemsiye bir kavramdır ve altında farklı bilişsel işleme zorlukları yer alır. “Okuma hızı yaşitlarına göre nasıl?” sorusu ise çoğu zaman tanınan sürecin başlangıcıdır.

Yaygınlık

Öğrenme güçlüğü'nün klinik önemini anlayabilmek için öncelikle epidemiyolojik boyutunu ortaya koymak gerekir. Yaygınlık verileri; sorunun bireysel değil, toplum sağlığı düzeyinde ele alınması gereken bir durum olduğunu göstermektedir. Tanı kriterlerinin ülkeden ülkeye farklılık göstermesi, tarama sistemlerinin değişkenliği ve kültürel faktörler oranları etkileyebilse de, mevcut veriler öğrenme güçlüğü'nün okul çağındaki çocuklarda azımsanmayacak sıklıkta görüldüğünü ortaya koymaktadır (1-4).

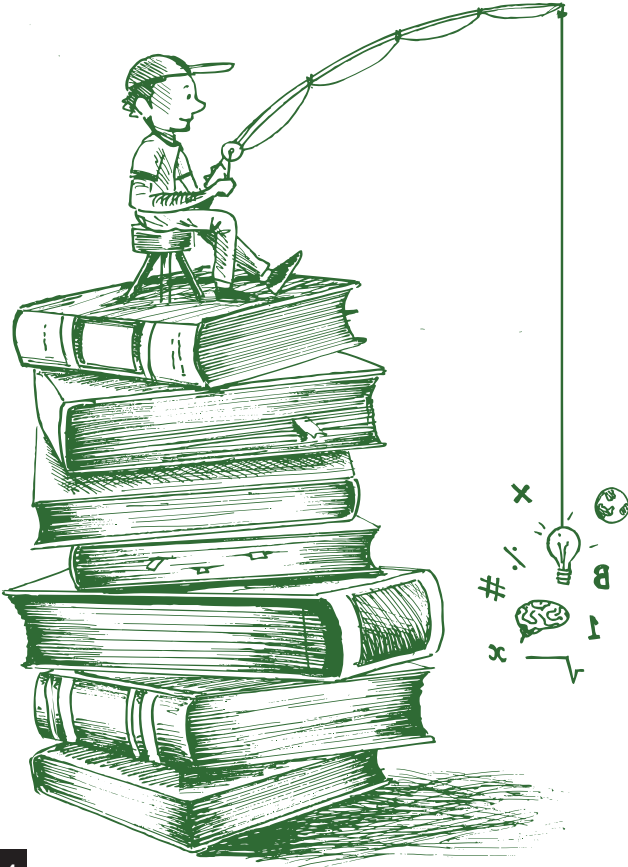
Dünya genelinde prevalans: %5-15 olup yetişkinlerin %4'ünde görülmektedir. Amerika Psikiyatri Birliği verilerine göre okul çağındaki çocuklarda oran yaklaşık %5-10'dur. ABD'de Ulusal Öğrenme Güçlükleri Merkezi (NCLD) verileri okul çağındaki çocukların yaklaşık %7-9'unun tanı aldığını göstermektedir (1,2, 5). Avrupa ülkelerinde oranlar benzer düzeydedir.

Özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların %50.5'ini öğrenme güçlüğü olan

çocuklar oluşturmaktadır ve erkek çocuklarda daha fazla görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 6-21 yaş aralığındaki tüm özel gereksinimli öğrencilerin %39.2'sini öğrenme güçlüğü olan çocuklar oluşturmaktadır.

Türkiye'de geniş ölçekli epidemiyolojik çalışmalar sınırlı olmakla birlikte okul temelli araştırmalarda prevalans %3-7 aralığında bildirilmektedir. Ancak öğretmen farkındalığı, rehberlik hizmetlerine erişim ve tanı gecikmesi nedeniyle gerçek oranların daha yüksek olabileceği düşünülmektedir.

Erişkin dönemde prevalansın %2-5 civarında olduğu tahmin edilmektedir (2).

Çocuklukta disleksi tanısı alan bireylerin yaklaşık %60'ında belirtilerin erişkin dönemde de sürdüğü gösterilmiştir (4). Bu durum ise bize öğrenme güçlüğü'nün yalnızca "okul sorunu" değil yaşam boyu sürebilirliğini göstermektedir.

Öğrenme Güçlüğü Çeşitleri Nelerdir?

DSM V'de Öğrenme Güçlüğü üç alt başlıkta ele alınmıştır:

Okuma Güçlüğü (disleksi): Fonolojik işleme güçlüğü temel mekanizmalardan biridir (4,5). Sözcükleri doğru okuyamama, okuduğunu anlayabilmede güçlük çekme, okuma hızı ve akıcılığında zorlanmalar ile karakterizedir. En sık görülen alt tipidir. Fonksiyonel nörogörüntüleme çalışmalarında sol temporo-parietal bölgede aktivite azalması gösterilmiş; erken ve yoğun müdahale sonrası bu aktivitenin artabildiği bildirilmiştir (6,7). Bu durum, eğitimin yalnızca pedagojik değil aynı zamanda biyolojik bir müdahale olduğunu göstermektedir.

Yazılı Anlatım Güçlüğü (Disgrafi):

Yazı organizasyonu, motor planlama ve yazım doğruluğunda kalıcı güçlükle kendini gösterir (1). Motor planlama güçlüğü ile seyreden Gelişimsel Koordinasyon Bozukluğu öğrenme güçlüğü ile birlikte görülebilir (1). Sözcükleri harflere ayırmada ve yazmada, dilbilgisi kurallarına uyma ve noktalama işaretlerini doğru bir

şekilde kullanabilmede, yazılı anlatımı açık ve düzenli bir şekilde yerine getirebilmede zorluklar vardır.

Matematik Güçlüğü (Diskalkuli):

Sayı kavramını anlama ve işlem yapmada belirgin zorlanma ile seyreder. İntraparietal bölgede farklı aktivasyon paternleri gösterilmiştir (8). Sayı algısı, aritmetik kuralların ezberlenmesi, doğru bir şekilde sayısal akıl yürütebilme, doğru ve hızlı hesap yapabilmede zorluk yaşaması tipiktir.

Dispraksi : Motor becerileri etkileyerek kişinin öğrenmesinde güçlük yaratan bir zorluk çeşididir. – Başka türlü adlandırılmayan öğrenme bozukluğu olarak yer alır.

APA tarafından geliştirilmiş sınıflandırma sistemi olan DSM-IV'de "öğrenme bozuklukları" terimi kullanılmış, bu sorunun çocuk ruh sağlığı ve hastalıkları kapsamında ele alınması gerektiği belirtilmiş ve sağaltımın bir parçası olarak özel eğitim verilmesi gereği vurgulanmıştır.

Nedenleri

Öğrenme güçlüğünün tam olarak nedenleri bilinmemektedir. Genel olarak beynin işlev tarzıyla ilgili olduğu kabul edilmektedir. Olası nedenler 4 grupta incelenir(1-4,9):

Organik faktörler: Beyin gelişimi sırasında oluşan farklılıklar

Genetik faktörler: Kalıtsal geçiş

Çevresel faktörler: Doğum öncesi alkol, sigara, uyuşturucu gibi maddelerin kullanımı

Kimyasal faktörler: Boyalı yiyecekler, tatlandırıcılar, vitamin eksikliği

Birinci derece akrabalarda (anne, baba, kardeş) öğrenim güçlüğü varsa diğer çocuklarda öğrenme güçlüğü bulunma olasılığı %40 civarındadır. Okuma güçlüğü yaşayan ikizlerle yapılan çalışmalarda, genetik ve çevrenin yaklaşık oranlarda etkili olduğunu göstermiştir. ÖG 'nin tek yumurta ikizlerinde eş hastalanma oranı %68-83 iken çift yumurta ikizlerinde eş hastalanma oranı %23-38'dir. Bu oranlar genetiğin azımsanmayacak oranda bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Dislekside kalıtım oranı %40-60 arasındadır. Bir ebeveynde öğrenme güçlüğü varsa çocukta risk anlamlı ölçüde artar.

Öğrenme Güçlüğü'nün Okul ve İş Hayatına Etkileri

Çocukluk Çağında:

- ✓ Akademik başarısızlık
- ✓ Özgüven kaybı
- ✓ Okul terk riskinde artış
- ✓ Sosyal izolasyon

Uzun dönem çalışmalarda müdahale edilmeyen olgularda depresyon ve anksiyete riskinin arttığı gösterilmiştir.

Yetişkinlerde

- ✓ Mesleki ilerlemede sınırlanma
- ✓ Yazılı iletişim gerektiren işlerde performans düşüklüğü
- ✓ İş değişim sıklığında artış

Ancak uygun destek ve mesleki yönlendirme ile başarılı kariyer örnekleri oldukça fazladır (10,11,12).

Belirtiler ve Tanı

Erken Belirtiler:

Okul Öncesi Dönem:

- ✓ Harf-ses eşleştirmede zorlanma
- ✓ Fonolojik farkındalık zayıflığı
- ✓ Yön kavramlarında karışıklık

İlkokul Dönemi:

- ✓ Yavaş ve hatalı okuma
- ✓ Yazım hatalarının belirginliği
- ✓ Matematik işlemlerinde temel kavram güçlüğü

Ergenlik Dönemi:

- ✓ Okuduğunu anlamada yetersizlik
- ✓ Yazılı sınavlarda belirgin başarısızlık
- ✓ Akademik kaçınma davranışı

Erişkin Dönem:

- ✓ Rapor yazma, okuma hızı ve organizasyon sorunları
- ✓ İş yerinde yazılı iletişim güçlüğü
- ✓ Sınav ve sertifikasyon süreçlerinde zorlanma

Erişkinlerin büyük bir kısmı çocuklukta tanı almamış bireylerdir (6).

Tanı klinik değerlendirme, öğretmen geri bildirim ve standardize testler ile konur (1). Tanı sürecinde genellikle Zekâ testleri (WISC-V / WAIS), Akademik başarı testleri, Fonolojik işleme ve çalışma belleği değerlendirmeleri yer alır.

Erken müdahale almayan bireylerde okul terk oranı, anksiyete ve depresyon riski artmaktadır. Erişkin dönemde mesleki ilerleme sınırlanabilir. Ancak erken fark edilen ve desteklenen bireylerde akademik ve mesleki uyum belirgin şekilde iyileşir (1,2,10).

DSM-5-TR'ye göre tanı konur ve tanı için şu kriterler dikkate alınır (1):

- ✓ En az 6 ay süren akademik beceri güçlüğü
- ✓ Yaşa göre beklenen düzeyin belirgin altında performans
- ✓ Klinik olarak anlamlı işlev kaybı
- ✓ Zihinsel yetersizlik, duyuşsal kayıp veya yetersiz eğitimle açıklanamama

Tanı ölçütleri ise şunlardır:

- ✓ Zeka normal ya da normalin üstündedir.
- ✓ Zeka puanındaki bu duruma karşın akademik performans beklenin altındadır.
- ✓ Öğrenme güçlükleri sözel dili anlamada, kullanmada, dinleme, konuşma gibi alanlarda kendini gösterir.

- ✓ Merkezi sinir sisteminin düzensiz gelişimi veya işlevinden kaynaklanır. Dolayısıyla bilgiyi işleme ve bilgiyi öğrenme süreçlerini etkiler.
- ✓ Akademik alanları etkiler.
- ✓ Herhangi bir yetersizlik veya çevre koşullarından kaynaklanmaz.

Bu arada eşlik eden psikiyatrik durumlara da dikkat edilmelidir. ÖÖG sıklıkla Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), Anksiyete bozuklukları ve depresyon ile birlikte görülmektedir (7). Özgül Öğrenme Güçlüğü bulunan bireylerde ülkemizde yapılan bir çalışmada olguların yaklaşık %28.5'inde DEHB saptanmıştır.

Ayırıcı Tanı

Öğrenme güçlüğü olan çocuklar ile sadece akademik başarısı düşük olan veya çeşitli nedenlerden dolayı başarısız olan çocuklardan (özellikle zihin engeli) ayırt etmek oldukça zordur. Karışabilecek durumlar:

- ✓ Görme / işitme problemi
- ✓ Zihinsel yetersizlik şüphesi
- ✓ Psikososyal ihmal
- ✓ Travma öyküsü
- ✓ Dil bariyeri

Öğrenme güçlüğü teşhisinde, öğrenme güçlüğü'nün en zorlayıcı yönlerin-

den biri, benzer belirtilerle seyreden diğer nörogelişimsel ve psikiyatrik tablolarla karışabilmesidir. Akademik başarısızlık çoğu zaman tek bir başlık altında değerlendirilse de, altta yatan mekanizma her çocukta farklı olabilir. Bu nedenle doğru yönlendirme için ayırıcı tanı perspektifi kritik öneme sahiptir (1,8,12).

İşitsel bilgiyi anlamlandırma güçlüğü ile seyreden sorunlar ve görsel bilgilerin beyinde işlenmesinde sorunla karakterize rahatsızlıklar klinikte öğrenme güçlüğü ile karışabilmektedir.

Önemli bir ayırım ise Otizm Spektrum Bozukluğu ile yapılmalıdır. Otizmde temel sorun sosyal iletişim ve davranış örüntüleridir (12); öğrenme güçlüğünde ise özgül akademik beceriler etkilenir. Bununla birlikte eş tanı mümkündür.

KLINİK DURUM	KARIŞTIĞI ALAN
Disleksi	DEHB
Dil Bozukluğu	Otizm
Dispraksi	Disgrafi
İşitsel İşlem Bozukluğu	Dikkat Sorunu

Tedavi

İlaç Tedavisi:

ÖÖG için onaylı özgül bir farmakolojik tedavi yoktur (1,2). Ancak DEHB eşlik ediyorsa psikostimülanlar (örneğin metilfenidat) kullanılabilir.

Bazen dikkat eksikliği belirtileri ile öğrenme güçlüğü'nün karıştırılması sonucu gereksiz psikostimülan başlanabilmektedir

Erken müdahale, akademik sonuçları anlamlı ölçüde iyileştirmektedir (8).

Tanı ve Tedavide Öğretmenlerin Rolü

Okul ortamında öğretmenler erken fark etme, uygun öğretim uyarlamaları ve çok disiplinli iş birliğinin oluşturulmasında temel rol oynar. Bu konuda öğretmenlerin rol ve görevleri şu şekilde özetlenebilir (1,2,13):

1. Erken Fark Etme ve Yönlendirme

Okuma akıcılığı, heceleme, yazım, işlem hataları, yönergeyi takip etme, motor koordinasyon gibi alanlarda yaşıtlarına göre belirgin sapmaları izlemek.

Gelişimsel öykü ve sınıf içi performansı belgelemek (örnek ürün dosyası, gözlem formu).

Rehberlik servisi ve aile ile iletişime geçerek uygun değerlendirme için yönlendirmek.

2. Tanı Sonrası Bireyselleştirilmiş Eğitim Planına (BEP) Katkı Sunmak.

“tembel/dikkatsiz” yerine “okuma hızında ve doğruluğunda güçlük” gibi betimleyici ifadeler kullanılmalıdır

A. Disleksi için:

Çoklu duyuya dayalı (görsel-işitsel-kinestetik) öğretim

Ses-harf eşleştirmesini sistematik ve yapılandırılmış öğretimle tekrar

Metinleri kısa parçalara bölme, önceden kelime öğretimi

Okuma süresini uzatma; sesli kitap/ekran okuyucu kullanımı

Değerlendirmede içerik bilgisine odaklanıp okuma hızını cezalandırmama

B. Disgrafi için:

Yazı yerine sözlü ifade, çoktan seçmeli ya da bilgisayar kullanımı

Yazma görevlerini aşamalara bölme (taslak-düzenleme-son metin)

Yazım kurallarında hedefli geribildirim; tüm hataları aynı anda düzeltmeme

İnce motor hareketleri destekleyen etkinlikler (kısa, yapılandırılmış)

C. Diskalkuli için:

Somut materyal ve görsel temsil (blok, sayı doğrusu)

İşlem basamaklarını açık ve adım adım öğretme

Formül/işlem adımları için referans kartları

Problem çözmede sözel açıklamayı teşvik etme

D. Dispraksi için:

Görevleri küçük, sıralı adımlara bölme

Yazma yerine alternatif üretim yolları

Beden eğitimi ve sınıf içi motor etkinliklerde uyarlama

Fiziksel düzeni sadeleştirme (masa üstü organizasyonu)

3. Sınıf Yönetimi ve Psikososyal Destek

Güçlü yönleri görünür kılma (ör. sözel anlatım, yaratıcılık)

Akran zorbalığını önleyici açık sınıf kuralları

Başarıyı süreç odaklı pekiştirme

Hata yapmanın öğrenmenin parçası olduğu mesajını verme

Öğrenme güçlüğü olan çocuklarda özgüven kaybı ve ikincil kaygı sık görüldüğünden, öğretmenin tutumu akademik kazanım kadar ruhsal iyilik halini de etkiler

4. Değerlendirme ve Ölçme Uyarlamaları

Süre uzatımı

Sessiz ortamda sınav

Sözlü sınav veya alternatif değerlendirme

Yazım/okuma hatalarının notlandırmada ağırlığını azaltma (içerik odaklı puanlama)

5. Aile ve Çok Disiplinli İş Birliği

Rehberlik servisi, özel eğitim öğretmeni, psikolog/çocuk psikiyatristi ile düzenli iletişim

Aileye evde destek stratejileri hakkında somut öneriler sunma

BEP hedeflerini birlikte gözden geçirme ve ilerlemeyi raporlama

6. Mesleki Sorumluluklar

Özgül öğrenme güçlüğü konusunda hizmet içi eğitimlere katılma

Güncel kanıta dayalı öğretim yaklaşımlarını izleme

Etik ve gizlilik ilkelerine uyma

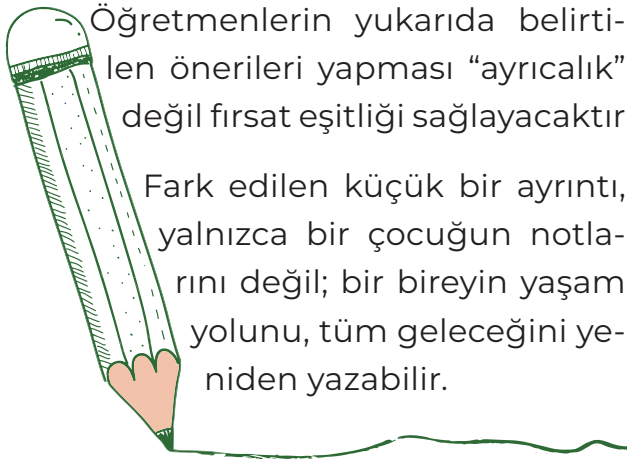

Sonuç

Sonuç olarak öğrenme güçlüğü zekâ ya da disiplin sorunu değildir. Bu durum, beynin bilgiyi işleme biçimindeki nörogelişimsel bir farklılıktır. Fark edilmediğinde çocuk başarısızlığı kişiselleştirir; “yapamıyorum” düşüncesi zamanla “ben yetersizim” inancına dönüşebilir.

Erken fark etme ve doğru destekle yalnızca akademik beceriler değil, özgüven, öğrenme motivasyonu ve yaşamla kurulan bağ da güçlenir.

Bir öğretmenin, aile hekiminin dikkati, okul başarısını rutin değerlendirmesi ve zamanında yaptığı yönlendirme; bir çocuğun eğitim yolculuğunu daha sağlıklı bir zemine oturtabilir.

Öğretmenlerin yukarıda belirtilen önerileri yapması “ayrıcalık” değil fırsat eşitliği sağlayacaktır

Fark edilen küçük bir ayrıntı, yalnızca bir çocuğun notlarını değil; bir bireyin yaşam yolunu, tüm geleceğini yeniden yazabilir.

Kaynakça

1. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, (2022), American Psychiatric Association.
2. World Health Organization. ICD-11. (2019). *International Classification of Diseases 11th Revision*
3. National Center for Learning Disabilities. 2020 Report.
4. Peterson RL, Pennington BF. Developmental dyslexia. *Lancet*. 2015.
5. Snowling MJ, Hulme C. Annual Research Review: The nature and classification of reading disorders. *J Child Psychol Psychiatry*. 2012
6. Shaywitz SE, Shaywitz BA. Dyslexia. *Biol Psychiatry*. 2005.
7. Keller TA, Just MA. White matter changes after remediation. *Neuron*. 2009.
8. Dehaene S. Reading in the Brain. 2009.
9. Willcutt EG et al. Genetic overlap ADHD & LD. *Psychol Bull*. 2010.
10. Tannock R. ADHD & learning disabilities. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 2013.
11. Bishop DV. Developmental language disorder. *Int J Lang Commun Disord*. 2017.
12. Willcutt EG et al. Comorbidity of reading disability and ADHD. *Psychol Bull*. 2010.
13. Swanson, H. L., Harris, K. R., & Graham, S. (Eds.). (2013). *Handbook of Learning Disabilities*.

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler İçin Güçlü Adımlar

Doç. Dr. Ufuk ÖZKUBAT

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

Türkiye’de özel gereksinimli öğrencilerin büyük bir bölümü eğitimlerini akranlarıyla birlikte, genel eğitim sınıflarında sürdürüyor. Bu kaynaştırma ortamlarında amaç; her öğrencinin akademik, sosyal ve duygusal gelişimini en üst düzeye çıkarmaktır. Bunun gerçekleşebilmesi için de öğrencilerle çalışan öğretmenlerin ve uzmanların doğru araçlarla desteklenmesi büyük önem taşıyor. Kaynaştırma uygulamalarında karşımıza çıkan en geniş gruptan birini ise öğrenme güçlüğü olan öğrenciler oluşturuyor. Bu öğrenciler çoğu zaman özellikle ilkokul yıllarında fark ediliyor. Okuma, okuduğunu anlama, yazma, matematik işlemleri veya problem çözme gibi alanlarda zorlandıklarında öğrenme güçlüğü ihtimali gözlemlenebiliyor.

Öğrenme güçlüğü yaşayan öğrenciler her biri farklı özellikler ve ihtiyaçlar gösteren bir gruptur. Bu nedenle onların hangi alanlarda desteğe gereksinim duyduğunu belirlemek ve uygun çalışmalarla ilerlemelerini sağlamak oldukça önemlidir. Öğren-

me güçlüğü kavramı, bilişsel süreçlerde görülen farklılıkların dinleme, düşünme, konuşma, okuma, yazma ve matematiksel hesaplamalarda etkili olabilmesi olarak tanımlanır ve bu durum son derece gerçek bir eğitim ihtiyacını ortaya koyar. Araştırmalar, öğrenme güçlüğü’nün özel eğitime ihtiyacı olan bireyler içinde geniş bir yer tuttuğunu gösteriyor. Farklı şehirlerde ve sınıf düzeylerinde yapılan çalışmalarda oranlar değişebilse de, her okulda bu alanda desteğe ihtiyaç duyan öğrencilerle karşılaşmanın mümkün olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların temelinde tanı süreçlerindeki, değerlendirmedeki ve eğitim sistemlerindeki farklılıklar da yer alır.

Öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin eğitimlerinde; okuma becerileri, matematik becerileri ve yazma becerileri alanlarında desteklenmeleri büyük önem taşır. İşte bu noktada Millî Eğitim Bakanlığı’nın Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan **Öğrenme Güçlüğü Etkinlik Seti (ÖGES)** devreye giriyor.

ÖGES, öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin sesbilgisel farkındalık, okuma, yazma, anlama ve matematik gibi temel akademik alanlardaki becerilerini geliştirmeye yardımcı olmak amacıyla tasarlanmış kapsamlı bir eğitim materyali setidir. İçeriği sadece tek bir kitaptan ibaret olmayıp, öğretmen kılavuzları, öğrenci etkinlik kitapları ve değerlendirme araçları gibi farklı bölüm ve kaynaklardan oluşmaktadır.

Setin içeriği şu ana başlıklarda yapılandırılmıştır:

Sesbilgisel Farkındalık: Sözcüklerin içindeki sesleri ayırt etme ve bu seslerle çalışmayı hedefleyen etkinlikler, okuma öğrenimi için atılan ilk önemli adımı oluşturur.

Akıcı Okuma: Harfleri tanıma, hece okuma, sözcükleri fark etme ve metinleri daha akıcı biçimde okuma becerisini geliştiren çalışmalar.

Okuduğunu Anlama: Bilgilendirici ve öyküleyici metinlerle okunanları anlama ve yorumlama becerilerini güçlendiren etkinlikler.

Yazma Becerileri: Yazmaya hazırlık, söylenenleri yazma, yazılı ifade geliştirme gibi farklı yazma alanlarında yapılandırılmış çalışmalar.

Matematik Seti: Sayılarla çalışma, işlem becerileri, problem çözme gibi matematiksel alanları destekleyen araçlar.

Değerlendirme Araçları: Öğrencilerin hangi alanlarda desteğe ihtiyaç duyduğunu belirlemek için kullanılabilen değerlendirme kitapları.

Bu zengin içerik sayesinde ÖGES, yalnızca öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilere yol göstermeyi değil, aynı zamanda öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını desteklemeyi de hedefleyen kapsayıcı bir kaynak niteliği taşır. Sonuç olarak, her çocuk kendi öğrenme serüveninde farklı bir yol izler. ÖGES gibi bilimsel temelli ve kapsamlı materyaller, bu yolculukta hem öğrencilere hem de öğretmenlere güvenilir bir rehberlik sağlar.

Böylece her öğrencinin potansiyelini en üst düzeye çıkarmak ve öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin eğitim deneyimlerini güçlendirmek mümkün olur.

Ergenlik Dönemi Öğrencilerinde Davranış Yönetimi

Demet KORDU

İlkokul-Ortaokul Müdürü
MEV Koleji Özel Büyükçekmece Okulları

İnsanoğlu doğumu ile ölümü arasındaki ömür çizgisi içinde farklı dönemlerden geçmekte ve beden yapısına göre içinde bulunduğu yaşa göre bu dönemlerde farklı özellikler göstermektedir. Ergenlik insan yaşantısı içerisindeki en kritik dönemlerden biridir. Bu dönemle ilgili pek çok kuram ve teori vardır. Genel bir çerçeveden bakıldığında ergenlik, bireyin çocuklukla yetişkinlik arasında geçirdiği fiziksel, psikolojik ve sosyal dönüşümlerin en yoğun yaşandığı bir evre olarak tanımlanabilir. Ergenlik döneminin neredeyse tamamı okul yaşantısı ile ilerlemektedir. Bu süreçte ergen rolünü taşıyan öğrenciler; kimlik arayışı, bağımsızlık isteği, duygu dalgalanmaları ve sosyal kabul ihtiyacı gibi birçok zorlukla karşılaşır. Bu nedenle okullarda davranış yönetimi yalnızca disiplin uygulamalarından ibaret olmamalı ergenin gelişim özelliklerini anlayan, destekleyici ve rehberlik temelli bir yaklaşımı beraberinde getirmelidir.

Ergenlik Döneminin Gelişimsel Özelliklerinin Davranışa Etkileri

Duygusal Gelişim

Ergenler hızlı duygusal değişimler yaşar; öfke, kaygı, özgüven dalgalanmaları sık görülür. Bu durum sınıf içinde:

- ✓ Tepkisel davranışlar,
- ✓ Alınganlık,
- ✓ Öğretmen otoritesine karşı zaman zaman direnç şeklinde ortaya çıkabilir.

Bilişsel Gelişim

Bu dönemde soyut düşünme becerisi artar fakat karar verme mekanizması henüz tam olgunlaşmamıştır. Bu nedenle:

- ✓ Ani kararlar alma,
- ✓ Riskli davranışlarda bulunma,
- ✓ Sonuçlarını düşünmeden hareket etme gibi tutumlar görülebilir.

Sosyal Gelişim

Akran ilişkileri bu dönemde oldukça fazla önem kazanır. Akran baskısı ve kabul görme isteği, öğrencinin davranışını belirleyen temel etmenlerden biri hâline gelir. Bu nedenle bazı öğrenciler grup içinde onay görmek için istenmeyen davranışlar sergileyebilir.

Ergenlik Döneminde Davranış Yönetiminin Temel İlkeleri

İlişki Kurma ve Güven Oluşturma

Davranış yönetiminin temelinde güvene dayalı bir öğretmen-öğrenci ilişkisi vardır. Öğrencinin duyulduğunu ve değer verildiğini hissetmesi, olumlu davranış değişimini kolaylaştırır. Öğretmenin otoriter değil, destekleyici ve tutarlı bir tutum sergilemesi gerekir.

Açık ve Tutarlı Kurallar

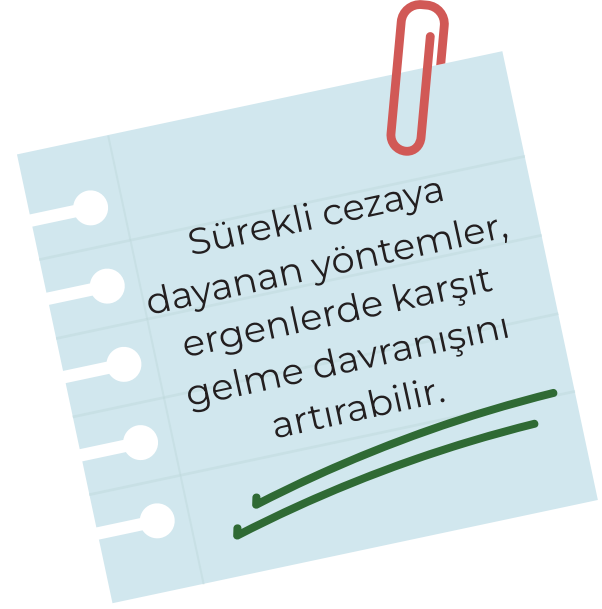
Ergenler net sınırlar ve açık kurallara ihtiyaç duyar. Kuralların sınıf ile birlikte oluşturulması, öğrencinin sorumluluk duygusunu artırır. Tutarsız disiplin uygulamaları, öğrencide hem otoriteye karşı güvensizlik hem de davranış karmaşıklığı yaratabilir.

Önleyici Sınıf Yönetimi

Davranış sorunları ortaya çıkmadan önce önleyici adımlar atmak daha etkilidir. Örneğin dersi ilgi çekici hâle getirmek, etkinlikleri çeşitlendirmek, öğrencinin sınıf içinde aktif rol almasını sağlamak olumsuz davranışları büyük ölçüde azaltır.

Empati ve Duygusal Destek

Ergenlik döneminde öğrencinin duygu düzenleme becerisi gelişim aşamasındadır. Öğretmenin empatik yaklaşımı ve rehberliği, öğrenciyi daha sağlıklı tepkiler vermeye yönlendirir.

Olumlu Pekiştirme

Öğrencinin olumlu davranışlarının fark edilip pekiştirilmesi, davranış yönetiminin en etkili yöntemlerinden biridir. Sürekli cezaya dayanan yöntemler, ergenlerde karşıt gelme davranışını artırabilir.

Sınıf İçinde Uygulanabilecek Etkili Davranış Yönetimi Stratejileri

Alternatif Davranış Öğretimi

Olumsuz bir davranışı sadece yasaklamak yerine, yerine neyin yapılması gerektiğini öğretmek daha verimlidir. Örneğin: "Bağırma!" demek yerine "Söz almak için el kaldırabilirsin."

Sorumluluk ve Karar Süreçlerine Katılım

Ergenler kendilerini ifade etmeye ve söz sahibi olmaya ihtiyaç duyar. Sınıf kurallarını belirlerken, görev dağılımı yaparken ve sınıf içi etkinliklerde öğrencilere söz hakkı verilmesi olumlu davranışı artırır.

Akran Desteği ve Grup Çalışmaları

Akran ilişkileri bu dönemde güçlü olduğundan, grup etkinlikleri ve akran liderliği uygulamaları öğrencinin sosyal becerilerini geliştirir ve sınıf ortamını olumlu yönde etkiler.

Duygusal Farkındalık Çalışmaları

Nefes egzersizleri, duygu değerlendirme kartları, kısa rahatlama etkinlikleri öğrencinin duygu kontrolüne yardımcı olur.

Problem Çözme ve Çatışma Yönetimi Öğretimi

Öğrencinin kendi sorunlarını çözme becerisini geliştirmek, davranış problemlerini azaltır. "Bu durumda daha doğru davranış ne olurdu?" gibi sorular yönlendirme için etkilidir.

Aile-Öğretmen İş Birliğinin Önemi Ergenlik dönemindeki davranış sorunlarının yönetiminde okul ve aile arasındaki iş birliği büyük önem taşır.

- ✓ Düzenli iletişim
- ✓ Tutarlı disiplin uygulamaları
- ✓ Ortak beklentiler öğrencide olumlu davranış gelişimini destekler.

Sonuç

Ergenlik döneminde görülen davranış değişimleri, öğrencinin gelişim sürecinin doğal bir parçasıdır. Bu nedenle öğretmenlerin ve ailelerin bu dönemin özelliklerini anlayarak destekleyici, sabırlı ve rehberlik eden bir yaklaşım sergilemesi gerekir. Etkili davranış yönetimi, sadece problem odaklı değil; öğrencinin duygusal ve sosyal gelişimini destekleyen bütüncül bir anlayışa dayanmalıdır. Öğrencinin kendini güvende hissettiği, kararlara katıldığı ve değer gördüğü sınıf ortamları, olumlu davranışların yerleşmesinde önemli rol oynar.

Kaynakça

- Özcan, B. (2023). Ergenlikte Çocuk Davranışlarını Anlamak. İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları. Erişim adresi: İstanbul Gelişim Üniversitesi
- Gözün Kahraman, Ö., & Derdiyok, Z. S. (2024). Gelişim Dönemlerine Göre Çocuklarda Davranış Problemlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi. Dergipark. Erişim adresi: Dergipark Makalesi
- Canoğulları, Ö. (2023). Ergenlik Dönemi: Riskli Davranışlar ve Psikolojik Müdahale Yöntemleri. Akademisyen Kitabevi

MEV KOLEJİ ÖZEL BASINKÖY OKULLARI

MEV Koleji Özel Basıncıköy Okulları 1997 yılında lise eğitimi ile eğitim hayatına başlamış 1998 yılında ise kolej bünyesine ilkokul, ortaokul ve okul öncesi kademelerini de katmıştır.

Millî Eğitim Vakfının köklü eğitim anlayışı ve güçlü kurumsal birikimiyle faaliyet gösteren MEV Koleji Özel Basıncıköy Okulları, öğrencilerini yalnızca akademik başarıya değil; aynı zamanda güçlü karaktere, evrensel değerlere ve toplumsal sorumluluk bilincine sahip bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlayan saygın bir eğitim kurumudur.

Öğrencilerimizi akademik, sosyal, kültürel ve sportif potansiyellerini en

üst seviyeye çıkarabilecekleri çağdaş öğrenme ortamları sunmak; onları özgüvenli, üretken, sorgulayan, yaratıcı ve sorumluluk sahibi bireyler olarak geleceğe hazırlamak hedefimizdir. Değişen dünyanın ihtiyaçlarını doğru okuyabilen, bilimsel düşüncüyü benimseyen, millî ve manevi değerlerine bağlı, evrensel bakış açısına sahip bireyler yetiştirerek Türkiye'nin ve dünyanın saygın eğitim kurumları arasında yer almaktadır.

MEV Koleji Özel Basıncıköy Okulları eğitim anlayışının merkezinde;

- Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık,
- Bilimsel düşünce ve akılcılık,

- Etik değerler ve dürüstlük,
- Sorumluluk ve disiplin,
- Toplumsal duyarlılık,
- Yaratıcılık ve yenilikçilik,
- Uluslararası bakış açısı bulunmaktadır.

Okulumuz, öğrencilerini çok yönlü gelişim anlayışıyla yetiştirirken, elde ettiği akademik, sportif ve sanatsal başarılarla hem Türkiye’de hem de uluslararası platformlarda adından söz ettirmektedir. Öğrencilerimiz ulusal ve uluslararası akademik yarışmalarda, bilim olimpiyatlarında ve proje çalışmalarında önemli dereceler elde etmektedir. Spor alanında öğrencilerimiz basketbol, voleybol, yüzme, atletizm ve farklı branşlarda Türkiye dereceleri kazanarak okulumuzu gururla temsil etmektedir. Sanat alanında ise müzik, resim, tiyatro ve sahne sanatlarında gerçekleştirilen projeler, festivaller ve yarışmalarda öğrencilerimiz

hem ulusal hem de uluslararası platformlarda başarılar elde etmektedir.

Bu başarılar, okulumuzda uygulanan nitelikli eğitim programının, güçlü öğretmen kadrosunun ve öğrenci merkezli eğitim anlayışının en önemli göstergelerinden biridir.

Geleceğe Güvenle

MEV Koleji Özel Basınköy Okulları, öğrencilerini yalnızca sınavlara değil hayata hazırlayan bir eğitim yaklaşımıyla hareket eder. Modern eğitim ortamları, uluslararası projeler, sosyal sorumluluk çalışmaları ve kültürel faaliyetlerle öğrencilerimizin dünyaya açık bireyler olarak yetişmelerini destekler.

Bugün MEV Koleji Özel Basınköy Okullarından mezun olan gençler; bilgili, özgüvenli, üretken ve ülkesine değer katan bireyler olarak Türkiye’nin ve dünyanın farklı alanlarında başarıyla yer almaktadır.

Mezun :

Cansu Yurtseven

MEV Koleji Özel Basınköy Okulları

Merhabalar, ben Cansu Yurtseven. 2011 yılı MEV Koleji mezunuyum. Psikoloji alanındaki eğitimlerimi tamamladıktan sonra mesleğime klinik psikolog olarak devam etmekteyim. Aynı zamanda Mudanya

Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde akademisyen olarak akademik hayatımı sürdürüyorum.

MEV Koleji'nde tamamladığım 12 yıllık eğitimimin hayatıma çok büyük bir katkısı olduğunu düşünüyorum. Kurumumuz, hem kişilik gelişimim ile kendimi tanıyıp keşfetmem sürecinde hem de donanımlı eğitim kadrosu sayesinde edindiğim bilgi birikimi anlamında bana çok önemli destekler sağladı.

Okulumuzun yalnızca gelişmiş kadrosuyla öğrencilere akademik anlamda katkı sağladığına değil; aynı zamanda sanatsal, sosyal ve sportif faaliyetlerle kişinin bütüncül

bir eğitim sistemi içinde gelişmesine yardımcı olan bir kurum olduğuna inanıyorum.

Bu süreçte üzerimde emeği geçen tüm hocalarıma ve eğitim kadrosuna çok teşekkür ederim.

Yapay Zekâ Çağında Mesleki Eğitim Stratejik Önemi

Simülasyon ve Simülatör Teknolojilerinin

Dönüştürücü Etkisi

Prof. Dr. Veysi İŞLER

Bilgisayar Mühendisliği Bölümü / Hasan Kalyoncu Üniversitesi

1. Küresel Dönüşüm: Yapay Zekâ ve İş Gücü Dinamikleri

21. yüzyılın ikinci çeyreğine adım atarken dünya, yalnızca teknolojik bir sıçrama değil; köklü bir yeniden yapılanma süreciyle yüzleşmektedir. Üretimden savunmaya, ulaştırmadan sağlığa uzanan geniş bir yelpazede yapay zekâ ve otonom sistemler, sektörlerin işleyiş biçimini derinden değiştirmektedir. Bu dönüşümün belki de en az görünen ama en kritik boyutu, iş gücü üzerindeki etkisidir.

McKinsey Global Institute ve OECD'nin son dönem raporları, önümüzdeki 10–15 yıl içinde mevcut mesleklerin önemli bir bölümünün ya köklü biçimde dönüşeceğini ya da tamamen ortadan kalkacağını öngörmektedir. Buna karşın, otomasyon ve yapay zekânın beraberinde getireceği yeni rollerin büyük çoğunluğunun uygulama ve teknik yetkinlik ağırlıklı olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye gibi üretim kapasitesini hızla artırmayı hedefleyen ülkeler açısından bu tablo, hayati bir soruyu gün yüzüne çıkarmaktadır:

Yeni teknolojileri üretebilen bir ülke olmak kadar, bu teknolojileri doğru, güvenli ve verimli biçimde kullanabilecek insan kaynağını yetiştirmek mümkün mü?

Buradaki mesele yalnızca mühendis yetiştirmekten ibaret değildir. Asıl soru, sahada çalışan operatörün, teknisyenin, bakım uzmanının ve saha personelinin ileri teknoloji sistemlerle ne ölçüde baş edebildiğidir. Yapay zekâ çağında bilgiye ulaşmak giderek kolaylaşmaktadır; ancak karmaşık sistemleri baskı altında yönetebilmek, doğru karar verebilmek ve beklenmedik durumlarda hızla uyum sağlayabilmek, bu erişimin çok ötesinde bir kapasite gerektirmektedir.

Mesleki eğitim, tam da bu nedenle artık “ara eleman yetiştirme” işlevi olarak tanımlanamaz. Daha isabetli bir değerlendirmeye söylemek gerekirse: mesleki eğitim, ulusal rekabet gücünün ayrılmaz bir bileşeni hâline gelmiştir.

2. Mesleki Eğitimde Gerçek Sorun Nedir?

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim son yıllarda kayda değer bir reform sürecinden geçmiştir. Organize Sanayi Bölgeleri içinde açılan meslek liseleri, sektörle ortak geliştirilen müfredatlar ve uygulamalı eğitim modelleri bu sürecin somut çıktılarıdır. Ancak sanayicilerle yürütülen saha görüşmeleri ve alan araştırmaları, tablonun farklı bir yüzünü de ortaya koymaktadır. Mezunların pratik yetkinliği çoğu zaman iş dünyasının beklentilerinin gerisinde kalmaktadır.

Bu durumun birkaç temel nedeni vardır.

Birincisi, gerçek ekipmana erişim büyük ölçüde kısıtlıdır. Yüksek maliyetli iş makineleri, endüstriyel robotlar veya savunma sistemleri, her eğitim kurumunun karşılayabileceği kaynaklar değildir. Dolayısıyla pek çok öğrenci, çalışacağı sistemi ilk kez mezun olduktan sonra görür.

İkincisi, risk faktörü ciddi bir engel oluşturmaktadır. Öğrenme sürecinde yapılan hatalar, özellikle ağır iş makineleri veya kritik teknik sistemlerle çalışıldığında, hem maddi hasar hem fiziksel tehlike anlamına gelebilir. Bu gerçeklik, eğitimcilerin deneme-yanılma sürecine izin verme konusundaki tercihlerini doğrudan etkiler.

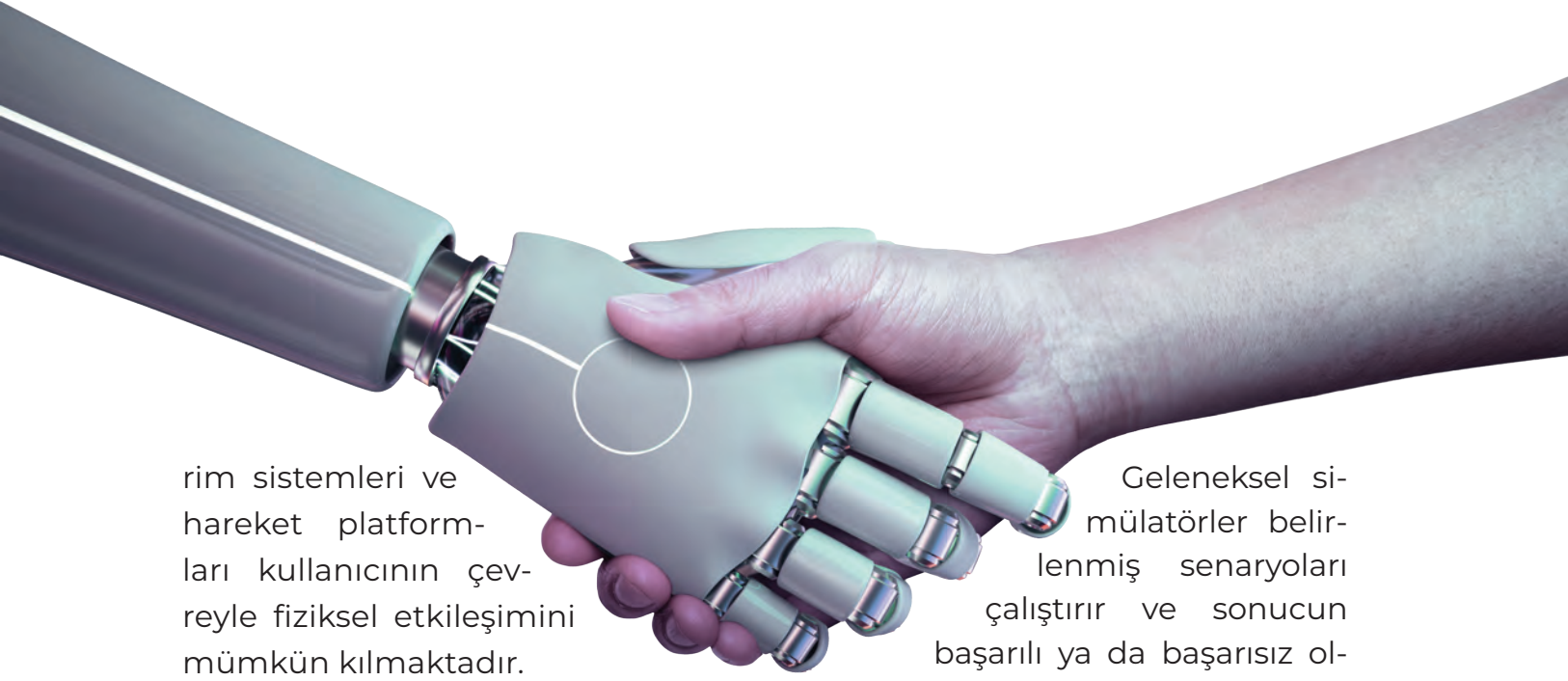
Üçüncüsü, performans ölçümü büyük ölçüde gözleme dayalıdır. Eğitimci değerlendirmesi elbette değerlidir ancak sistematik veri analitiğinden yoksun olduğunda, nesnel bir yetkinlik ölçümünden söz etmek güçleşir.

Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda ortaya şu soru çıkmaktadır: Gerçek ekipman üzerinde sınırlı süreyle ve yüksek riskle yürütülen bir eğitim mi daha etkilidir; yoksa hatanın maliyetinin neredeyse sıfıra indiği, tekrarın serbest olduğu bir simülasyon ortamı mı?

3. Simülasyon: Sadece Görselleştirme Değil, Mühendislik Altyapısı

Simülasyon kavramı hâlâ pek çok çevrede “ekranda dönen bir yazılım” olarak algılanmaktadır. Bu algı, modern simülatörlerin gerçekte ne olduğunu kavramayı zorlaştırmaktadır. Günümüz simülatörleri, birbiriyile entegre çalışan çok katmanlı mühendislik sistemleridir.

Fiziksel modelleme katmanında kuvvet hesapları, temas algoritmaları, balistik ya da hidrolik modellemeler gerçek zamanlı olarak işlenmektedir. Görselleştirme katmanı, yüksek çözünürlüklü 3D motorlar aracılığıyla gerçeğe yakın çevre koşulları üretmektedir. Donanım entegrasyonu boyutunda ise gerçek kontrol panelleri, haptik geri bildi-

rim sistemleri ve hareket platformları kullanıcının çevreyle fiziksel etkileşimini mümkün kılmaktadır.

Bu mimari, kullanıcıya yalnızca görsel bir deneyim sunmakla kalmaz; operasyonel gerçekliğe işlevsel açıdan yakın, ancak risksiz bir öğrenme ortamı üretir.

Bununla birlikte, dürüst bir değerlendirme için şunu da teslim etmek gerekmektedir: Simülasyon, gerçekliğin birebir karşılığı değildir ve olamaz. Ne kadar iyi tasarlanmış olursa olsun, her model bir soyutlamadır; bazı değişkenleri basitleştirir, bazılarını ise görmezden gelir. Bu nedenle simülasyon eğitimi, saha eğitiminin rakibi olarak değil; onu güçlendiren ve hazırlık sürecini derinleştiren bir tamamlayıcı olarak değerlendirilmelidir.

4. Yapay Zekâ ile Gelen Yeni Boyut

Simülasyon sistemlerini sıradan bir eğitim aracından stratejik bir değerlendirme platformuna dönüştüren asıl unsur, yapay zekâ entegrasyonudur.

Geleneksel simülasyonlar belirlenmiş senaryoları çalıştırır ve sonucun başarılı ya da başarısız olduğunu kaydeder. Yapay zekâ

destekli sistemler ise sürecin kendisini analiz eder. Tepki süresi, hata örüntüsü, baskı altında karar verme eğilimi, tekrarlayan riskli davranışlar gibi parametreler sistematik biçimde ölçülür. Böylece değerlendirme “görevi tamamladı mı?” sorusundan “nasıl tamamladı, hangi koşullarda zorlandı, hangi refleksler baskın çıktı?” sorularına doğru genişler.

Savunma alanında bu boyut özellikle belirleyicidir. Bir operatörün görevi başarıyla tamamlamış olması tek başına yeterli değildir. Karar alma süresi, stres altındaki hata yoğunluğu, belirsiz senaryolardaki tutarsızlıklar — bunlar operasyonel güvenilirlik açısından kritik göstergelerdir. Yapay zekâ destekli analitik, bu verileri hem bireysel hem de kolektif düzeyde görünür kılar.

Endüstriyel eğitimde de tablo benzerdir. İş makinesi operatörünün yakıt tüketim davranışı, ani fren alış-

kanlıkları veya yük dengesi yönetimi; klasik eğitim ortamında gözlemlenemeyecek, ancak üretim verimliliğini ve ekipman ömrünü doğrudan etkileyen değişkenlerdir.

Yine de bu noktada bir uyarı yapılmalıdır. Yapay zekâ destekli değerlendirme sistemleri, veri kalitesine ve modelleme kararlarına derinden bağımlıdır. Yanlış tanımlanmış bir performans metriği, nesnel görünen ama temelden hatalı sonuçlar üretebilir. Algoritmik değerlendirmenin tarafsızlığı, onu tasarlayan insanların varsayımlarından bağımsız değildir. Sisteme duyulan güvenin bu sınırın farkındalığıyla birlikte kurulması gerekir.

5. Türkiye Açısından Sektörel Önemi

Türkiye, son on yılda savunma sanayiinde kayda değer bir üretim kapasitesi inşa etmiştir. Zırhlı kara araçları, insansız hava ve deniz sistemleri ile elektronik harp platformları, artık yalnızca iç ihtiyaçlara değil, uluslararası talebe de yanıt vermektedir. Ancak platform üretmek ile bu platformlardan operasyonel üstünlük elde etmek arasındaki mesafeyi kapatan tek köprü vardır: eğitim.

Simülasyon destekli eğitim, bu bağlamda üç somut katkı sunar. Mühimmat ve platform aşınma maliyetlerini düşürür; gerçek sistemler üzerinde gerçekleştirilmesi riskli ya

da imkânsız senaryoları güvenli koşullarda test etmeye olanak tanır; ve operatör yetkinliğini belgeli, ölçülebilir bir çerçeveye oturtur.

Endüstriyel üretim cephesinde de durum farklı değildir. Türkiye'nin makine imalatı ve otomotiv üretiminde ulaştığı ölçek düşünüldüğünde, operatör kaynaklı hataların ekonomik ağırlığı küçümsenmemelidir. Simülasyon ön eğitimi alan operatörlerin ilk saha görevlerindeki hata oranının belirgin ölçüde düştüğüne dair araştırmalar mevcuttur. Bu durum doğrudan üretim verimliliğine yansımaktadır.

Sağlık ve teknik bakım alanları ise hata toleransının sifıra yakın olduğu kritik alanlardır. Simülasyonun buradaki en güçlü yanı, hayati müdahale süreçlerinin sonuçsuz ortamlarda defalarca tekrar edilebilmesini mümkün kılmasıdır.

6. Ekonomik Boyut: Gerçekten Maliyet Avantajı Var mı?

Simülasyon yatırımları ilk bakışta ağır bir maliyet kalemi olarak görünebilir. Donanım, yazılım lisansları, içerik geliştirme ve bakım giderleri ciddi bir başlangıç yatırımı gerektirmektedir. Ancak zaman eksenini genişlettiğimizde tablo belirgin biçimde değişir.

Gerçek ekipmanın amortismanının azalması, tüketim malzemeleri kulla-

nımındaki düşüş, kaza kaynaklı hasar ve iş durma riskinin en aza inmesi — bunların toplamı, uzun vadede toplam maliyeti aşağı çekebilir. Bunun ötesinde, eğitim sürelerinin kısalması üretimden kopuş süresini azaltır; bu da dolaylı bir tasarruf olarak hesaba katılmalıdır.

Bununla birlikte, her sektör için aynı geri dönüş oranını varsaymak gerçekçi değildir. Simülasyon yatırımı, yüksek riskli ve yüksek maliyetli sistemlerin eğitiminde en anlamlı sonucu üretir. Düşük maliyetli ve erişilebilir ekipmanlarla yapılan eğitimlerde ise maliyet-fayda dengesi farklı biçimlerde kurulabilir. Karar vericilerin bu ayrımı gözetmesi, kaynak tahsisinin verimliliği açısından belirleyici olacaktır.

7. Dijital İkiz ve Geleceğin Eğitim Ekosistemi

Simülasyon sistemleri artık bağımsız ve izole yapılar olmaktan çıkmaktadır. Dijital ikiz teknolojisi, gerçek sistemlerden gelen sensör verilerinin simülasyon ortamına sürekli aktarılmasını sağlayarak eğitim içeriklerinin canlı operasyonel koşulları yansıtmasına olanak tanımaktadır.

Bu yaklaşım, eğitimi statik ve tekrarlayan bir süreç olmaktan çıkarır; fiilî sahadan beslenen, sürekli güncellenen bir öğrenme döngüsüne dönüştürür. Bir iş makinesinin gerçek arazi koşullarındaki performans ve-

risi, eğitim senaryolarına işlenebilir; bir savunma platformunun bakım örüntüleri, teknik eğitim içeriklerini şekillendirebilir.

Ancak bu entegrasyon beraberinde yeni ve ciddi bir sorumluluğu da getirmektedir: Eğitim verisinin güvenliği. Özellikle savunma ve kritik altyapı alanlarında sistemden akan verinin korunması, simülasyon altyapısının teknik bir eklentisi olarak değil; mimarının ayrılmaz ve öncelikli bir parçası olarak tasarlanmalıdır.

8. Sonuç: Stratejik Bir Gereklilik

Yapay zekâ çağında ekonomik ve operasyonel rekabet, bilgiye erişimle

değil uygulama kapasitesiyle belirlenmektedir. Türkiye'nin üretim ve savunma alanındaki kazanımlarını kalıcı kılabilmesi, büyük ölçüde insan kaynağının niteliğine bağlıdır.

Simülasyon ve yapay zekâ destekli mesleki eğitim modeli bu çerçevede üç temel işlev üstlenebilir: Öğrenme sürecindeki riskleri minimize etmek, performansı sistematik ve ölçülebilir bir zemine oturtmak, uzun vadede kaynak kullanımını optimize etmek.

Ne var ki bu modelin başarısı, teknolojinin kendisinden çok tasarım

kalitesine ve entegrasyon derinliğine bağlıdır. Simülasyon, doğru kurgulandığında güçlü bir araçtır; ama araç olmaktan öte geçemez. Onu anlamlı kılan, arkasındaki pedagojik düşünce ve kurumsal irade olmaya devam edecektir.

Mesleki eğitimin geleceği, fiziksel saha deneyiminin yerini almaya çalışın değil; onu daha güçlü ve hazır bir temelle karşılayan hibrit modellerde şekillenecektir.

Kaynakça

McKinsey Global Institute – "The Future of Work After COVID-19" (2021) <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/featured%20insights/future%20of%20organizations/the%20future%20of%20work%20after%20covid%2019/the-future-of-work-after-covid-19-report-vf.pdf>

OECD. (2018). The Future of Education and Skills: Education 2030: The Future We Want. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/about/projects/edu/education-2040/position-paper/PositionPaper.pdf>

Rott, K. J., Lao, L., Petridou, E., & Schmidt-Hertha, B. (2021). Needs and requirements for an additional AI qualification during dual vocational training: Results from studies of apprentices and teachers. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 3, 100102. <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2022.100102>

Prasetya, F., Fortuna, A., Samala, A. D., Latifa, D. K., Andriani, W., Gusti, U. A., Raihan, M., Criollo-C, S., Kaya, D., & Cabanillas García, J. L. (2024). Harnessing artificial intelligence to revolutionize vocational education: Emerging trends, challenges, and contributions to SDGs 2030. *Social Sciences & Humanities Open*, 11, 101401. <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2025.101401>

Özkara, Z. (2024). DİJİTAL DÖNÜŞÜM ÇAĞINDA GERÇEKÇİ SENARYOLARIN KULLANIMI: MODERN EĞİTİM YÖNTEMİ OLARAK SİMÜLASYON TABANLI EĞİTİMLER ÜZERİNE BİR İNCELEME. *International Journal of Media Culture and Literature*, 9(2), 169-189. <https://izlik.org/JA37KG79PG>

Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumları İçin Öğretmen Yetiştirme

Prof. Dr. Duran ALTIPARMAK

Gazi Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Otomotiv Mühendisliği Bölümü

1. Giriş

1998 yılında üniversiteye girişte Endüstri Meslek ve Teknik Lise çıkışlılara katsayı uygulaması ile başlayan süreçte, bu okullardaki öğrenci sayılarında ve niteliklerinde ciddi bir azalma olmuştur (1). Buna bağlı olarak meslek dersleri öğretmenlerine olan ihtiyaç giderek azalmıştır. O yıllarda; Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarına öğretmen yetiştiren 23 Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültesi mevcuttu. Başta Gazi Üniversitesinin 4 fakültesi (Teknik Eğitim, Mesleki Eğitim, Ticaret ve Turizm, Endüstriyel Sanatlar Eğitimi) ile; eğitim-öğretim yapan 16'sı Teknik Eğitim Fakültesi, 2 Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi ve 2 Mesleki Eğitim Fakültesi ve 1 Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi olmak üzere, toplam 23 fakültede 42 öğretmenlik programından meslek öğretmenleri yetişmekteydi (2).

Bu Fakültelerdeki 42 Öğretmenlik programında toplam 35 bin civarında öğretmen adayı öğrenim gör-

mekte ve yılda yaklaşık 6 bin meslek öğretmeni ve teknik öğretmen mezun olmaktadır. 2000'li yılların başlarında Millî Eğitim Bakanlığınca atanan meslek dersi öğretmenlerinin oranı mezunların sadece %3'üne kadar düşmüştü. Bu %3'lük dilim içerisinde de Bilgisayar, Elektrik-Elektronik öğretmenliği gibi birkaç alan öğretmenliği vardı. Diğer öğretmenlik programlarından mezun olanların atanması yapılmıyordu. Öğretmen olarak atanma ümidinin ortadan kalkmasıyla birlikte bu fakültelerdeki öğrencilerin mesleki ve teknik alan yeterlilikleri de düşmeye başlamıştı. Bununla beraber, uzun yıllar boyunca sektörde çalışan teknik öğretmenlerin statülerindeki belirsizlik de bu okullara ilgiyi azaltmış ve niteliği düşürmüştür.

Bu Fakülteler, 02.11.2009 tarihinde 2009/15546 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kapatılmıştır. Bunların yerine, uluslararası eşdeğerlik ve akreditasyon dikkate alınarak yeni fakülte ve programlar açılmıştır.

Mesleki ve teknik ortaöğretime atel-ye ve meslek dersleri öğretmeni yetiştiren mesleki ve teknik eğitim fakültelerinin kapatılmaları nedeniyle ortaya çıkan belirsizliği gidermek amacıyla çeşitli arayışlar başlamıştır. Bu fakültelerin kapatılmasından sonra, “Mesleki ve Teknik Orta Öğretim kurumlarına öğretmen yetiştirme yolu ve kaynağı nasıl olmalıdır?” “Bu ihtiyaç nasıl karşılanabilir?” sorularına cevaplar aranmıştır. Endüstri ve iş dünyasının ihtiyacı olan nitelikli iş gücünün eğitimi büyük önem arz etmektedir. Bu eğitimin, uluslararası ve ulusal yeterlilikler çerçevesinde gerçekleşmesi için en önemli faktörlerin başında eğitimcilerin niteliği gelmektedir. Düzenlenen çalıştaylarda temel amaç; meslek standartlarına uygun yeterlilikte, istihdam edilebilir insanları yetiştirecek olan öğretmenlerin nasıl eğitileceği konusunda somut öneriler ortaya koymak olmuştur. Bu amaçla düzenlenen çalıştaylarda öne çıkan modeller tartışılmıştır (3,6).

2. Meslek Dersi Öğretmeni Yetiştirmede Mesleki ve Teknik Eğitim Enstitüsü Modeli

Kapatılan fakültelerin kapatılma gerekçelerinden birinin, öğretmen olarak atanmayanların sektörde çalışırken görev ve statülerinin belirsizliği bilinmektedir. Dolayısıyla, benzer fakültelerin yeniden kurulması halinde mezunların öğretmen yeterlilik-

leri dışında bir yeterliliğe sahip olup olmadıklarının yeni bir tartışma konusu olacağı açıktır (3). Önerilen bu modelde; pilot uygulama olarak Gazi Üniversitesi içerisinde yeni bir enstitü kurulup bu enstitüye bağlı çeşitli anabilim dalları ihdas ederek, hem mesleki-teknik eğitim uzmanı yetiştirmek, hem de alan öğretmeni yetiştirmek amaçlanmıştır (2,3,5).

Avrupa ülkelerinde meslek öğretmeni yetiştirme yöntemlerine baktığında, öğretmen adaylarının genel olarak alan eğitiminden sonra öğretmenlik eğitimini aldıkları görülmektedir (4). Türkiye’de ise meslek öğretmeni yetiştirme sistemi oldukça farklıydı ve son 25 yıla kadar çok nitelikli teknik öğretmen ve girişimci teknik elemanlar yetiştirilmişti. Kapatılan fakültelerden Teknik Eğitim Fakültelerindeki uygulamada; değişen şartlara göre mesleki ve teknik ortaöğretimde programların çeşitliliğinin artması (92 alan ve 307 dal), müfredatın yoğunluğu, mezunların öğretmenlik dışında kazandıkları yeterliliklerin tanınmaması gibi nedenlerle nitelikli teknik eleman ve öğretmen yetiştirilememiştir (2,6).

2.1 Kurulması Öngörülen Mesleki ve Teknik Eğitim Enstitüsü’nün temel işlevleri:

- a) Mesleki ve teknik orta öğretim alanlarına yüksek lisans dereceli öğretmen yetiştirmek,

- b) Mesleki ve teknik eğitim alanında akademisyen ve eğitim uzmanı yetiştirmek,
- c) Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarına yönetici yetiştirmek,
- d) Sanayi ve iş dünyası için mesleki eğitim uzmanı ve yöneticisi yetiştirmek.

Bu görevleri üstlenecek enstitü yapısında; öğretmenlik eğitimi için temel eğitim derslerinin yanında mesleki eğitim teorisi ve uygulamalı derslerin de programlanması gerekmektedir. Diğer akademik çalışmalar ise ihtiyaca uygun olarak ayrıca programlanmalıdır (6).

2.2 Öğretmenlik Uygulamaları

AB ülkelerinde yaygın olan öğretmen eğitimi; bir danışman rehberliğinde öğretim uygulamaları meslek okulunda veya ilgili üniversitenin eğitim bölümünde veya öğretmen eğitim merkezi (teacher training center) adı altında yapılmıştır. Teorik eğitim, mesleki öğretmen enstitüsünde ya da üniversitelerin ilgili bölümlerinde verildiği gibi, yukarıda belirtilen yapı içerisinde de gerçekleşmektedir. Ülkemizde öğretmenlik uygulaması bir yarıyıl süresince bir danışman öğretmen gözetiminde Mesleki ve Teknik Ortaöğretim kurumlarında yapılabilir.

3. Sonuç ve Öneriler

a) Önerilen **“Mesleki ve Teknik Eğitim Enstitüsü”** modeli, ihtiyaca göre, fiziki ve akademik alt yapısı yeterli olan en fazla 3 üniversitede kurulmalıdır.

b) Alan eğitimini lisans düzeyinde tamamlamış olan lisans mezunlarından seçilerek programa alınan adayların, 1 veya 1,5 yıllık tezsiz veya tezli yüksek lisans programında uygulamalı eğitim konusunda uzmanlaşması planlanmaktadır (6).

c) Halen uygulanmakta olan 4+1 pedagojik eğitim modeli, Fen ve Edebiyat Fakültesi mezunları ve öğrencileri için uygulanan bir modeldir. Ancak, meslek öğretmeni veya teknik öğretmen yetiştirilmesi diğer alan öğretmenlerinden farklı özellik taşımaktadır. Mutlaka atelye, laboratuvar ve çeşitli meslek alanlarının gerektirdiği etkili uygulama yöntem ve alanlarla desteklenmelidir. Teorik eğitim dersleri eğitim fakültesinin ilgili bölümlerinden alınırken, uygulamalı alan derslerinin ilgili fakülte-lerin alt yapısı kullanılarak veya kurulacak bir modüler mesleki ve teknik eğitim merkezi vasıtasıyla verilmesi mümkün olabilir. Bu amaçla, eğitim fakültesi bünyesinde mesleki ve teknik eğitim bölümü kurulması uygun olacaktır. Böylece bu bölüm, mesleki eğitim konusunda uzman yetiştirecek ve akademik çalışmalar da yapacaktır.

d) Enstitünün diğer işlevi olan uzman mesleki ve teknik eğitimciler yetiştirmek ve bu alanda yüksek lisans ve doktora programları açarak akademik çalışmalar yapmaktır. Diğer görevleri de yerine getirecek olan enstitü yapılanması, aktif, modüler yapıya açık ve uygulamada avantajlar sağlayan bir model olacaktır.

e) Meslek dersleri öğretmeni ve teknik öğretmen yetiştirme programı, pilot uygulama olarak başlamalıdır. Bu başlangıç, ciddi bir fiziksel ve akademik alt yapıya sahip olan Gazi Üniversitesi ile yapılmalıdır.

f) İhtiyaca göre ve seçilerek alınacak adaylar, uygulamalı bir eğitim sonunda yüksek lisans derecesine sahip öğretmen olacaklardır (Adayların seçilme ölçütleri tartışılabilir) (6).

g) Açılacak öğretmenlik programları modüler yapıda olacak, uygulamalı derslerin atölye ve laboratuvar ortamında verilmesiyle öğretmen adayının yaparak nasıl öğreteceğini öğrenmesi sağlanacaktır.

h) Programları başarıyla tamamlayanlar, başka bir sınava tabi tutulmaksızın Millî Eğitim Bakanlığı tarafından atanacaklardır.

i) Üniversite bünyesinde enstitüye bağlı atölye ve laboratuvarlarla donatılmış müstakil bir **“Öğretmen Yetiştirme Merkezi”** kurulması mümkün olabilir.

Kaynaklar:

- 1) Mesleki-Teknik Orta ve Yükseköğretim, Prof. Dr. Duran ALTIPARMAK, AB Kopenhag Süreci ve Maastricht Bildirgesi Açısından Türkiye’de Mesleki Öğretim ve Eğitimi Bekleyen Zorluklar Uluslararası Konferansı, 7-8 Haziran 2005.
- 2) T. C. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, Mesleki ve Teknik Eğitime Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Yeniden Yapılandırılması Raporu, Ankara, 06 Mayıs 2008.
- 3) T. C. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, Mesleki ve Teknik Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme Çalıştayı, Ankara, 24 Ekim 2011.
- 4) Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi-İngiltere Örneği ve Bazı Öneriler, MTEM Bülteni Nisan 2005 Sayı:2.
- 5) T.C. Gazi Üniversitesi Rektörlüğü, Mesleki ve Teknik Eğitim Bilimleri Enstitüsü Hazırlık Komisyonu Raporu, Ankara, 21.11.2008.
- 6) Türk Eğitim-Sen, Ahi Evran’ın Doğumunun 850. Yılı anısına, 2023’e Doğru Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı, 4. Grup Sonuç Raporu, 17-18 Şubat 2021-Ankara

MEV KOLEJİ ÖZEL BÜYÜKÇEKMECE OKULLARI

İstanbul'un hızla gelişen eğitim merkezlerinden biri olan Büyükçekmece'de, Milli Eğitim Vakfı'nın (MEV) yarım asırlık tecrübesini temsil eden **MEV Koleji Özel Büyükçekmece Okulları**, modern eğitim standartlarını yerel değerlerle birleştiren bir başarı hikayesi sunuyor. 2010 yılında kapılarını açan kurum, Alkent 2000 bölgesinde **30.000 m²lik** devasa ve modern kampüsüyle öğrencilerine sadece bir okul değil, geniş bir yaşam ve gelişim alanı vadediyor.

Atatürk İlkeleri ve Bilimsel Düşünce Işığında Bir Başlangıç

Okulun kuruluş felsefesinin temelinde, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, özgüveni yüksek ve evrensel değerleri özümsemiş bireyler yetiştirmek yatmaktadır. MEV Koleji, öğrencilerini sadece akademik sınavlara değil; sorgulayan, araştıran ve analitik düşünebilen birer "dünya vatandaşı" olmaya

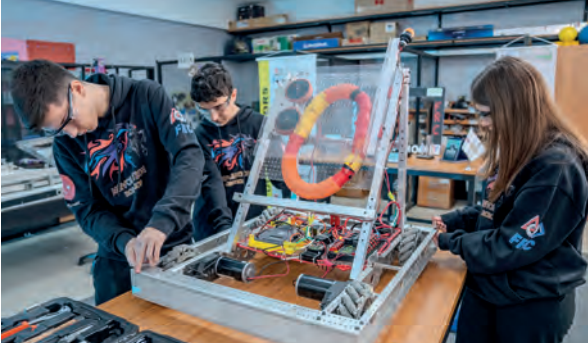
hazırlamaktadır. Bu vizyon, okulun her kademesinde hissedilen bilimsel bir disiplinle desteklenmektedir.

Uluslararası Standartlarda Akademik Mimari: Cambridge Programı

MEV Koleji Büyükçekmece'yi farklı kılan en önemli unsurlardan biri, 2018 yılından bu yana uygulanan **Cambridge Assessment International Education** programıdır. Bu program sayesinde öğrenciler:

- **İngilizce Destekli Eğitim:** İlkokuldan itibaren matematik ve fen derslerini yabancı dilde deneyimleyerek uluslararası terminolojiye hakim olurlar.
- **Küresel Sertifikasyon:** Ortaokul ve lise seviyelerinde alınan uluslararası sertifikalar, öğrencilerin akademik donanımını dünya ölçeğinde tescil etmektedir.

- **Değişim Programları:** Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerle yapılan iş birlikleri, öğrencilere farklı kültürleri tanıma ve dil becerilerini yerinde geliştirme fırsatı sunmaktadır.

Proje Odaklı Eğitim ve “Her Şey Bir Fikirle Başlar” Mottosu

Okulda eğitim, kara tahtanın ötesine geçerek laboratuvarlara ve projelere taşınmaktadır. Öğrenci merkezli eğitim modeli, her bireyin potansiyelini keşfetmeyi amaçlar. “**Her şey bir fikirle başlar**” sloganıyla düzenlenen geleneksel “**Proje Sunum Günleri**”, öğrencilerin bilimsel araştırma süreçlerini uzman jüriler önünde savunmalarına olanak tanır.

Kurum, ulusal düzeyde **TÜBİTAK** araştırma projeleriyle, uluslararası düzeyde ise **SEMPEP (UNESCO Çevre Eğitim Projesi)** gibi platformlarla adından söz ettirmektedir. Özellikle iklim krizi ve sürdürülebilirlik gibi küresel meselelerde geliştirilen projeler, öğrencilerin toplumsal sorumluluk bilincini pekiştirmektedir.

Başarı Grafiği: Yarışmalar ve Dereceler

Akademik başarıyı bir kültür haline getiren MEV Koleji, uluslararası are-

nada düzenlenen prestijli yarışmalarda aktif rol oynamaktadır:

- **Caribou Mathematics Contest** ve **Kanguru Matematik** yarışmalarıyla analitik beceriler,
- **URFODU (Uluslararası Bilim Temelleri Bilgi Yarışması)** ile temel bilimlerdeki yetkinlikler ölçülmekte ve her yıl önemli dereceler elde edilmektedir.

Kariyer Planlama ve Sosyal Gelişim

Eğitim sürecinin son halkasını ise geleceğe hazırlık oluşturur. Okulda yürütülen “**Kariyer Günleri**” ve “**Meslek Deneyimleme Günleri**”, öğrencilerin hayalindeki meslekleri uzmanlarından dinlemelerine ve yerinde gözlemlmelerine imkan tanır. Bu sayede öğrenciler, üniversite tercihlerini çok daha bilinçli bir şekilde yapmaktadır.

Sosyal gelişim tarafında ise müzikten tiyatroya, görsel sanatlardan robotik teknolojiye kadar geniş bir yelpazede sunulan kulüp faaliyetleri, öğrencilerin çok yönlü bireyler olarak yetişmesini sağlar. Sportif ve kültürel alanlarda kazanılan ilçe, il ve ulusal çaplı dereceler, MEV Koleji'nin bütünsel eğitim anlayışının bir meyvesidir.

MEV Koleji Özel Büyükçekmece Okulları, sahip olduğu güçlü akademik kadro ve uluslararası iş birlikleriyle, öğrencilerini hem bugünün sınavlarına hem de geleceğin dünyasına hazırlayan öncü bir eğitim kurumu olmaya devam etmektedir.

Bir Anlatı Sanatı, Öğretmenlik

Müjdat ATAMAN

Eğitimci Yazar

“**K**arpuzu kestin. Bak-
tın ki kabak. Gene de
zorla yiyecek misin
o karpuzu? Canım
Fethi Naci'nin bu cümlesinden son-
ra başladığım her ne ise hoşlanma-
dığım yerde bırakmaya karar verdim.
Kitabı da, insanı da..” diyor Mina Ur-
gan. İzlediğim birkaç tiyatro oyu-
nundan arada çıkmışlığım vardır. Biz
yetişkinler bu anlamda çok şanslıyız,
alımlamak istediklerimize kendimiz
karar veriyoruz. İstedığımız kitabı
okuyor, istediğimiz türde filmi seçe-
rek izliyor, beğenmediğimizden vaz-
geçiyoruz. Kimse bir romanı okuma-
ya zorlamıyor, kimse hoşlandığımız
bir türde film izletmiyor. Bu pence-
reden yansıyanlara bir de öğrenciler
gözünden bakalım. Beğenmediğiniz
bir dersten çıkamazsınız, ben bu der-
si almak istemiyorum diyemezsiniz,
ders sizin için ilgi çekici değilse de
orada olmak zorundasınız.

Benzetmeye devam edelim, bir film
izlemek için sinemaya gitmek isti-
yorsunuz. Hangi sinemaya gitmek
istediğinizi siz seçiyorsunuz, hangi

arkadaşınızla gitmek istediğinize siz
karar veriyorsunuz ve koltuktaki ye-
rinizi alıyorsunuz. Heyecanlısınız, çok
sevdiğiniz yönetmenin, son filmi
izleyeceksiniz. Burada anahtar söz-
cük 'heyecanlısınız'.

Gideceğiniz okula kendiniz karar ve-
remiyorsunuz, müfredatı sevmeme-
niz bir şey ifade etmiyor, kendi iste-
ğinizle o sınıfta değilsiniz, sınıf arka-
daşlarınıza siz karar vermediniz. Tüm
bunların sonucu “öğrenciler heyecan-
lı değil” çıkıyor.

Bu benzetmeyi yapmamın bir tek
nedeni var o da öğrenme heyecanı
olmayan bir grupta ders yapmanın,
maça 1-0 yenik başlamakla eşdeğer
olması. Maçı kazanmanın yolu önce
eşitliği sağlamak, bu da öğrencile-
re öğrenme heyecanı duyurmakla
mümkün.

Ders, izleyiciyi de içine katan bir an-
latı sanatıdır. Sanatçı öğretmen bu
yapının temel özelliklerini bilirse an-
latının gücünü artıracaktır. Anlatının
temel yapısına geçmeden, öğrenme
motivasyonu kavramına bakmalıyız.

“Bu dersi dikkatle izlersen...” cümlesini ne yazık ki son yıllarda “sınavda başarılı olursun, yüksek not alırsın” gibi sadece sonuca bağlı durum tespitleri ile bitiriyoruz. Yüksek not almak, sınavda başarılı olmak kimi öğrenciler için hala bir motivasyon aracı iken, pek çok öğrenci için güçlü bir anlam ifade etmiyor. Bir de bizim öğrencilik yıllarımızdan farklı olarak teknolojinin gelişmiş olması, öğrenciyi bu anlamda özgürleştiriyor. Bilgi artık öğretmenin öğrenciyi derste tutmak için kullandığı güçlü bir enstrüman değil. Öğrenci dersi o an sizden dinlemek zorunda değil, bir başka öğretmenin anlatımını internetten izleyerek de çok mühim gibi gösterdiğimiz sınava hazırlanabiliyor ve hatta özellikle sınav yılında bu yöntem öğrenciler arasında oldukça tercih edilir hâle geliyor.

Öğrenme motivasyonları düşük, teknolojik aygıtlarla fazlasıyla içli dışlı öğrencileri derste tutmanın yolu; dur, sus, dikkatli dinle, buraya bak, şimdi anlatacağım çok önemli gibi uyarı sözcüklerinden geçmiyor. Öğrencilerle yapacağımız öğrenme yolculuğunun iştah açıcı olması gerekiyor. Öğretmenlik mesleğini profesyonel bir gelişim alanı olarak görüp bu alanı beslememiz gerekiyor. Ancak böylesi bir gelişim yolculuğu derslerin niteliğini artıracaktır.

Bir dramatik kurgunun en önemli özelliği izleyicisinde merak duygusu uyandırmasıdır. Bu nedenle güçlü bir

giriş her zaman etkilidir. Kafka'nın dönüşüm kitabının ilk cümlesi, “Gregor Samsa bir sabah bunaltıcı düşlerden uyandığında, kendini yatağında dev bir böceğe dönüşmüş olarak buldu.” ile başlar. Bu giriş cümlesi, kitaba devam etmek için teşvik eder okuyucuyu. Bir dersin giriş cümlesi anlatının başlangıcı olması açısından çok değerlidir. Yöneticilik yaptığım yıllarda girdiğim bir ders gözleminde öğretmen, ders açılış cümlesi olarak öğrencilere, “Geçtiğimiz ders ne işledik?” diye sordu. Alışlageldik bu sorunun cevabını sınıfın neredeyse tamamı biliyordu ama parmak kaldıran sadece iki öğrenci vardı. Öğretmenin çok iyi bildiği, geçen ders ne işlendi sorusu, öğrencilerin dikkatini çekmiyordu. Ders sonrası yaptığımız toplantıda bu giriş cümlesinin güçlü olmadığını söylediğimde, dersi işleyen öğretmen bir önceki dersle bağ kurmam gerekiyordu, bu nedenle sordum cevabını verdi. Ben de aynı soruyu biraz değiştirip, ilgi çekici yapabileceğini söyledim. Örneğin, “geçtiğimiz derste ne işlediğimizi sadece üç kelimelik bir cümle ile kim anlatabilir”, gibi. Beraber çalıştığımız öğretmen arkadaşım bir sonraki dersinde bunu denediğinde parmak kaldıran öğrenci sayısının on ikiye çıktığını söyledi. Tam bir başarı yoktu ama yol almıştık. Ne öğretmeni olursak olalım, hangi seviyeye dersimiz olursa olsun, konu ne olursa olsun dersimiz için ilgi çekici bir başlangıç yapabiliriz. Örneğin fizik dersinde ve hacim konusuna giriş

yapıyorsunuz. Tahtaya hacim yazıp, iki nokta koyup tanımını yazmak ve öğrencilerden bu tanımları defterlerine yazmalarını istemek de bir giriş, derse içinde üç tane masa tenisi topu olan su ile dolu bir silindir kapla girip bu topları çıkardığımda sizce su ne kadar yükselecek diye sormak da bir giriş. Bir başka derse atlayalım, 7. sınıflar sosyal bilgiler dersi, etkin vatandaşlık konusuna giriş yapacaksınız. Rastgele seçtiğim bu ders ve konuyla ilgili internette video içerikleri arattım. İzlediğim neredeyse tüm video içeriklerde öğretmenler derse 'demokrasi' tanımını ile başlıyorlar. Böylesi bir giriş yerine, bu sınıfta demokrasi olduğuna inanıyor musunuz, sorusu ile basitten karmaşığa bir yolculuk daha keyifli olacaktır.

Öğretmenliği bir anlatı sanatçılığı olarak görüyorsak sınıfı da sahneye benzetebiliriz. Böylesi bir benzetmede öğretmenin sahnesini bütün olarak görüp kullanması ön plana çıkıyor. Hiç unutmuyorum geçmişte sevdiğimiz bir tarih öğretmenimiz vardı. Sınıfa gelir, öğretmen masasının arkasındaki sandalyeye oturur, yoklama alır ve oturduğu yerden hiç kalkmadan, aynı ses tonuyla, kırk dakika anlatırdı. Arada bir, demin ben ne anlattım diyerek, doğru cevap vereceğini düşündüğü ön sıralarda oturan birkaç öğrenciye söz hakkı verirdi. Dersten çabuk kopardık, arka sıralarda sos oynar, elden ele küçük kâğıtlarla not dağıtır, öğle arası yapacağımız futbol maçı için kad-

ro oluştururduk. Futbol maçlarında olduğu gibi sınıfın da bir ısı haritası olsa tahtanın olduğu ön bölümün en çok kullanılan alan olduğu görülebilir. Sınıfta öğretmenin mekanı bütünsel görerek her alanı kullanması, sesin dağılımı açısından bile önemlidir. Ses ki, öğretmenin ders anlatırken elinde var olan belki de en önemli dikkat çekme aracıdır. Sesteki değişim, tonlama, vurgu dinleyici öğrencinin odaklanmasını artıracaktır. Ses gibi bir başka dikkat çekici unsur da beden dilidir. Öğretmenin beden dilini etkili kullanması, izleyenin penceresinden anlatıyı güçlendirecektir.

Verimli bir dersi etkileşimle doğru orantılı görebiliriz. Derste öğretmenin rolü kadar öğrencinin rolü de ön plandadır. Bir derste öğrenci konuşma süresinin öğretmenin konuşma süresinden fazla olması öğrencilerin aktif katılımını gösterir. Böylesi etkileşimi yüksek derslerde öğretmen daha çok anlatıyı yöneten konumuna geçmektedir. Dersi açan, ara bağlantıları kuran, öğrencilere güçlü sorular yönelten ve onların derse olan ilgilerini canlı tutandır.

Nasıl ki tadı damağımızda kalan filmler varsa, öğrencilerin de tadı damağında kalan dersler işleminin önünü açabiliriz. Her şeyden bağımsız iyi bir ders işlemek sadece sadece öğrenciye değil öğretmene de keyif verecektir. Verimi yüksek, keyifli derslerimizin artması dileğiyle.

Mezun :

Tuana Temel

MEV Koleji Özel Büyükçekmece Okulları

MEV’de Başlayan Yolculuk

MEV Koleji Büyükçekmece Okulları ile yolum ortaokul yıllarında kesişti; lise eğitimime de burada devam ederek MEV Koleji Özel Büyükçekmece Anadolu Lisesi’nden mezun oldum. Bugün geriye dönüp baktığımda, MEV’de geçirdiğim yılların yalnızca akademik bir süreç olmadığını, beni ben yapan pek çok değer temelini oluşturduğunu görüyorum.

Öğrencilik hayatım MEV’de son derece dolu ve çok yönlü geçti. Dans, tiyatro, müzik ve yüzme gibi birçok kulüp ve etkinlikte aktif olarak yer aldım. Akademik başarı ile sosyal hayat arasında kurulan denge benim için çok kıymetliydi. MEV’de aldığımız eğitim, yalnızca akademik başarıya odaklanmıyor; Atatürk ilke ve değerlerini benimseyen, sorgulayan, özgür düşünen ve sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmeyi hedefli-

yordu. Bu yaklaşım, hem öğrencilik yıllarımda hem de bugün meslek hayatımda karar alırken yol gösterici olmaya devam ediyor.

Üniversite sınavına hazırlık sürecinde her öğrencinin bir danışman öğretmeninin olması, bu dönemi çok daha sağlıklı yönetmemizi

sağladı. Benim için en büyük destek, edebiyat öğretmenimiz Gülpınar Hoca'ydı. Ders düzenimden çalışma planıma, motivasyonumu korumaya kadar her aşamada yanımda oldu. Emekleri için kendisine ayrıca teşekkür etmek isterim.

MEV'de benim için bir diğer önemli dönüm noktası ise okulun düzenlediği meslek tanıtım günleriydi. Bu etkinlik kapsamında, avukatlık mesleğini anlatması için babam davet edilmişti. Onu mesleğini bu denli detaylı, tutkulu ve gerçekçi bir şekilde anlatırken dinlemek benim için ilham verici bir an oldu. O gün, gelecekte hangi mesleği yapmak istediğime karar verdim.

Bu hedef doğrultusunda öğretmenlerimin rehberliğinde planlı ve kararlı bir şekilde hazırlandım. Emeklerimin karşılığında Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni kazandım ve 2022 yılında mezun oldum. Bir yıllık yasal staj sürecinin ardından, 2023 yılında avukatlık ruhsatımı alarak mesleğe başladım. Yaklaşık üç yıldır kendi hukuk büromda serbest avukat olarak çalışıyorum; vergi hukuku, ticaret hukuku ve iş hukuku başta olmak üzere

farklı alanlarda aktif olarak faaliyet gösteriyorum.

Bugün hâlâ MEV'deki öğretmenlerimle ve arkadaşarımla bağımı koparmadan görüşmeye devam ediyorum. Kurulan bu güçlü ilişkiler, MEV'in yalnızca bir okul değil; uzun yıllar süren bir aidiyet duygusu sunduğunun en güzel göstergesi. Kazandığım disiplin, çok yönlü bakış açısı ve güçlü bağlar, bugün meslek hayatımda hâlâ yolumu aydınlatıyor.

Eğitimde Dil Devrimi

Seçkin TAŞ

Matematik Öğretmeni
MEV Koleji Özel Ankara Okulları

Matematik, çoğu zaman karmaşık formüller ve soğuk sayılar yığını olarak algılanır. Oysa gerçekte matematik, evrenin işleyişini anlama kılavuzu, zihnin spor salonu ve modern medeniyetin üzerine inşa edildiği görünmez bir iskelettir. Galileo'nun dediği gibi, "Evren her an gözlemlemimize açıktır ama onun dilini ve bu dilin yazıldığı harfleri öğrenmeden ve kavramadan anlaşılabilir." Bu dil, matematiktir.

Matematik, sadece "x"i bulmak değildir; hayatın belirsizlikleri içinde mantıklı bir yol haritası çizebilmektir. Bireysel düzeyde zihnimizi keskinleştiren, toplumsal düzeyde ise kaosu düzene çeviren bu disiplin, geleceğin dünyasında var olabilmek için bir lüks değil, bir zorunluluktur.

Dilin ve Aklın Anahtarı: Mustafa Kemal Atatürk'ün Geometri Kitabı 1937 yılında kaleme alınmıştır. Bu eser, bir devlet başkanının bilimsel bir alana doğrudan müdahalesinin en çarpıcı örneklerinden biri olup, amacı Türkçeyi bilim yapabilen, sade ve anlaşılır bir dil haline getirmektir. Kitap, matematik terimlerini Osmanlıca, Arapça ve Fars-

ça kökenli ağır yapısından kurtararak, halkın ve gençlerin kolayca kavrayabileceği bir seviyeye indirmeyi hedeflemiştir.

1928 yılında gerçekleşen Harf Devrimi'ne rağmen, fen ve matematik terimleri hâlâ eski, karmaşık ve anlaşılması zor kelimelerden oluşuyordu. Bir öğrencinin "bir doğruya bir noktadan dik inme" gibi basit bir geometrik eylemi ifade etmek için kullandığı dil, mantıksal düşüncenin önüne set çekiyordu. 1936 yılında Sivas Lisesi'ni ziyaret eden Atatürk'ün, bir geometri dersine katıldığı ve öğrencilerin terimleri anlamakta zorlandığını bizzat gözlemlediği söylenir. Örneğin, "**müselles-i mütesaviü'l-adla**" (eşkenar üçgen) gibi uzun ve yabancı kökenli bir terimin, dersin özüne odaklanmayı engellediğini görmüştür.

Türkçeyi okullarda, bilimsel düşünceye en uygun hale getirme gerekliliği, Atatürk'ü bizzat eline kalemi alıp bu sorunu kökten çözmeye yönlendirmiştir. Atatürk, **1936 yılının sonları ile 1937 yılının başlarında, Dolmabahçe Sarayı'nda** bulunduğu dönemde bu kitabı kaleme almıştır. Kitap, ilk olarak **Adsız** (isimsiz) olarak yayımlanmıştır

ve lise öğrencilerine ders kitabı olarak kullanılması amacıyla hazırlanmıştır. Kitabın orijinal taslağı, bizzat Atatürk'ün kendi el yazısıyla (Latin harfleriyle) yazılmış ve daha sonra sadeleştirilerek basılmıştır.

Kitap, temel düzeyden başlayarak öğrencilere geometrinin ana kavramlarını öğretmeyi amaçlar. İşlediği konular arasında şunlar yer alır:

- ✓ Temel geometrik kavramlar (nokta, çizgi, yüzey, uzay)
- ✓ Üçgenler ve dörtgenler
- ✓ Çember ve daire
- ✓ Hacim ve alan hesapları

Birkaç örnek verecek olursak;

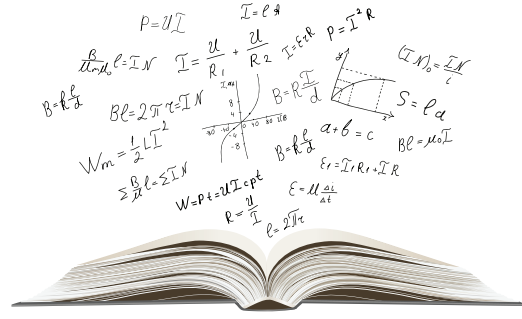
Eski Osmanlıca Terim	Atatürk'ün Türettiği Türkçe Terim	Kavram
Zaviye	Açı	Angle
Müselles	Üçgen	Triangle
Hatt-ı Mümas	Teğet	Tangent
Nisf-ı Kutur	Yarıçap	Radius
Kutur	Çap	Diameter
Dılı	Kenar	Side
Uzviyet	Örgü	Structure/Organism
Maksum	Bölen	Divisor
Mecmu	Toplam	Sum
Vaziyet	Konum	Position

1

Osmanlıcada bir formül : “Bir müsellesin mesaha-i sathiyesi, kaidesiyle irtifainin hasil-ı darpının nisfına mü-savidir.”²

1 <https://sozluk.gov.tr/>

2 <https://www.karasaban.net/bir-musellesin-mesaha-i-sathiyesi-tayfun-ozkaya/>

Mustafa Kemal Atatürk'ün geometri kitabından sonra “Bir üçgenin alanı, tabanı ile yüksekliğinin çarpımının yarısına eşittir.” olarak Türkçeye çevrilmiş ve anlam kolaylığı sağlamıştır.

Atatürk'ün *Geometri* kitabı, Türk dilinin sadece günlük konuşma dilinde değil, aynı zamanda bilim, teknik ve felsefe gibi üst düzey düşünce alanlarında da yetkinliğini kanıtlayarak çabasının somut bir sonucudur. Türkçe terimler, öğrencinin zihninde kavramı anında canlandırarak öğrenme hızını ve kalitesini artırmıştır. Bu kitap, sadece geometri ile sınırlı kalmamış; fizik, kimya ve biyoloji gibi diğer fen bilimlerindeki terimlerin de Türkçeleştirilmesi için bir **katalizör** görevi görmüştür. Matematiği anlaşılır kılmak, bilimi ayrıcalıklı bir zümrenin tekeline çıkararak Cumhuriyet'in 'fikri hür, vicdanı hür' nesiller yetiştirme hedefine hizmet etmiştir.

Toplumlar, matematiği sadece okulda geçilmesi gereken bir ders olarak değil, bir düşünme kültürü olarak benimsediklerinde, gerçek anlamda ilerleme kaydedebilirler. Çünkü matematik, gerçeği aramanın en zarif yoludur.

MEV KOLEJİ ÖZEL İZMİR BORNOVA OKULLARI

Millî Eğitim Vakfı'nın köklü birikimi ve eğitime duyduğu derin sorumluluk anlayışıyla hayata geçirilen MEV Koleji Özel İzmir Bornova Okulları, çağdaş eğitim anlayışını güçlü bir fiziksel altyapıyla buluşturmak amacıyla kurulmuştur.

2020 yılında eğitim-öğretim hayatına başlayan okul; anaokulundan liseye uzanan bütüncül yapısı, modern kampüs olanakları ve öğrenci merkezli yaklaşımıyla kısa sürede dikkat çeken bir eğitim kurumu haline gelmiştir.

Çökertmeli avlu, etkinlik alanları, spor tesisleri ve ileri teknolojiyle donatılmış eğitim ortamlarıyla tasarlanan kampüs; öğrencilerin yalnızca akademik değil, sosyal ve bireysel gelişimlerini de destekleyen bir yaşam alanı sunmaktadır.

Kuruluşundan itibaren Atatürk ilke ve inkılaplarını rehber edinen okul, Millî Eğitim Vakfı'nın eğitimde kaliteyi yükseltme vizyonunu İzmir'de Güzelbahçe Okullarımızla birlikte güçlü bir şekilde temsil etmektedir.

Uluslararası Çalışmalar

Okulumuz, öğrencilerimizi dünya vatandaşı olarak yetiştirme vizyonu doğrultusunda, küresel ölçekte prestijli programlar ve iş birlikleri yürütmektedir:

Life School

Dünyanın ilk dijital okul deneyimi olan Life School, üç yıl sürecek 36 haftalık kapsamlı bir gelişim süreci sunmaktadır. Program bünyesindeki 8 farklı akademi (Farkındalık, Medya, Ekolojik Okuryazarlık, Oyunculuk, Öğrenme, Yeni Dünya ve Teknoloji,

Kültür Sanat, İş ve Girişimcilik) aracılığıyla öğrencilerimiz;

- Sınav ve not kaygısı olmaksızın ilgi alanlarına göre kişiselleştirilmiş bir eğitim alır.
- Yeteneklerini keşfederek yenilikçi ve multidisipliner beceriler kazanır.
- Start-up fikirlerini Life School Yatırım Fonu ile hayata geçirme ve sürdürülebilir bir dünya için sosyal sorumluluk projelerinde yer alma fırsatı yakalar.

UNESCO Kardeş Okullar Ağı (ASPnet)

180'den fazla ülkede 10.000'i aşkın üyesi bulunan bu ağın bir parçası olan okulumuz, barış ve uluslararası anlayış kültürünü desteklemektedir. Öğrencilerimiz;

- Dünya sorunları ve Birleşmiş Milletlerin rolü, sürdürülebilir kalkınma, barış, insan hakları ve kültürlerarası öğrenme temaları üzerine disiplinler arası projeler yürütür.

Global Schools Programı

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı'nın bir girişimi olan bu programla, küresel sorunlara duyarlı bir eğitim modeli uygulanmaktadır.

- Öğrencilerimiz, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda yoksulluğu sona erdirmek, gezegeni korumak ve toplumsal refahı sağlamak amacıyla yürütülen evrensel eylem çağrısının birer parçası haline gelir.
- Sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliği dengeleyen bir bilinçle, küresel toplumla güçlü bağlar kurarlar

MEV Koleji Özel İzmir Bornova Okulları olarak öğrencilerimizin yalnızca akademik değil; sportif ve sanatsal alanlarda da kendilerini geliştirmelerini destekleyen bütüncül eğitim anlayışımız, bu başarılarla somutlaşmaktadır.

Öğrencilerimizin elde ettiği her başarı; onların azmi, öğretmenlerimizin emeği ve okul kültürümüzün güçlü yapısının bir yansımasıdır. Geleceğe güvenle bakan, üretken ve çok yönlü bireyler yetiştirme hedefimiz doğrultusunda başarılarımızın artarak devam edeceğine inanıyoruz.

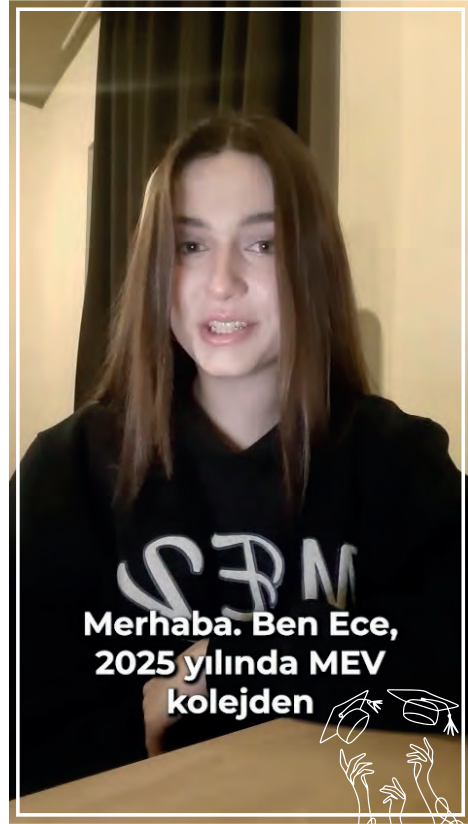
Mezun :

Ece Yeşilorman

MEV Koleji Özel İzmir Bornova Okulları

Ben Ece Yeşilorman. 2021 yılında MEV Koleji Özel İzmir Bornova Fen Lisesi'nde başladığım lise eğitimimi 2025 yılında tamamlayarak mezun oldum. Şimdilerde ise dünyanın en iyi üniversitelerinden biri olan Belçika'daki KU Leuven Üniversitesi'nin işletme bölümüne kabul edilmenin gururunu ve orada başlayacağım yeni hayatın büyük heyecanını yaşıyorum.

Geriye dönüp baktığımda, okulumun bana birçok anlamda ne kadar büyük fayda sağladığını görebiliyorum. Özellikle okulumuzun sunduğu nitelikli yabancı dil eğitimi, geniş sosyal imkânlar ve güçlü akademik kadro sayesinde geleceğim için kendime çok daha sağlam bir yol haritası çizebildim. Hedeflerime ilerlediğim bu süreçte öğretmenlerimin bana gösterdiği destek ve rehberlik benim için her zaman çok değerliydi.

Okul Öncesi Eğitime Başlarken

Başak ÖZ

Rehber Öğretmen

MEV Koleji Özel Ankara Okulları

Çocuklarımızın gelişim süreci içerisinde 0-6 yaş dönemi, temel yaşam alışkanlıklarının ve becerilerinin kazanıldığı bir dönem olması açısından oldukça önemlidir. Bütün yaşamımız büyük ölçüde bu temel becerileri kazandığımız dönem üzerine kurulur. Okulöncesi dönemde iyi yönlendirilmiş bir çocuk; ilköğretim için gerekli olan bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazanmış olur ve yaşamındaki bu önemli değişime daha kolay uyum sağlayabilir. Pek çok araştırma, bilinçli bir okul öncesi eğitim alan çocukların bu yaşantıyı geçirmemiş yaşıtlarına kıyasla, sosyalleşme ve bağımsızlaşma yönünden daha ileride olduklarını ve eğitimleri boyunca akademik başarılarının yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencinin fiziksel, bilişsel, duygusal ve kişilik gelişimini dikkate alan bir okulöncesi eğitim programının uygulanması, çocuğun yaşamı boyunca sürececek bazı gelişim görevlerini başarıyla tamamlamasına olanak tanır. Örneğin, henüz anne-babaya olan bağımlılığın yoğun olarak yaşandığı 3-6 yaş dönemi çocukları için, okul öncesi eğitime başlama ve uyum sağlama da önemli

bir gelişim görevidir; çünkü çocuk ilk kez, alıştığı aile ortamından farklı bir sosyal ortama girerek, bu ortamda kullanacağı farklı sosyal becerilere gereksinim duymaktadır.

Okul öncesi eğitime başlayan çocuk toplumsallaşarak belli bir yaşa kadar sürdürdüğü sosyal ilişkileri, edindiği bilgileri, geliştirdiği becerileri, öğrendiği kuralları, kişilik özelliklerini bundan böyle yeni bir sosyal çevreye taşımayı ve orada da kullanmayı öğrenmeye başlar. Çocukların ilk temel beceri ve kuralları öğrendiği aile ortamı çocukların okula alışma sürecinde de çok önemli bir etkiye sahiptir. Her çocuğun, duygusal gelişim açısından anne babasından ayrılmaya hazır olma hızı farklıdır. Eğer çocuk okula başlamadan önceki dönemlerde

anne-babaya bağımlı yetiştirildiyse, okula başlamak çocuk için anne babadan kopma olarak algılanır.

Aileler, çocuklarının kendilerine bağımlı bireyler olmalarını engelleyemezlerse, okula başlangıç hem kendileri hem de çocukları için çok zor olur. Sağlıklı bir bireyselleşme süreci için çocuğun özgürleşme ve bağımsız davranabilme becerisi, ona, öncelikle aile içerisinde anne-baba tarafından kazandırılmaya başlanmalıdır. Duygusal anlamda sağlıklı bir aile ortamında büyüyen çocuklar, özgüveni olan ve uyumlu bireyler olarak yetişirler ve okula başlama sürecinde her çocuğun gösterebileceği doğal tepkileri gösterirler, okula uyum sağlamada güçlük yaşamazlar. Tüm bu nedenlerden dolayı, çocuklar, yetiştirilirken farklı yaşam deneyimleriyle (restoranda kendi isteklerini ifade etme, arkadaşlarıyla sorun yaşadığında çözüm üretebilmesi için zaman tanıma vb.) karşılaştığında çocuklara fırsat verilmeli ve yüreklendirilmelidir. Çocuklara bu biçimde kendi ayakları üzerinde durma ve özgüven kazanma yolunda olumlu yönlendirmelerde bulunulursa, okula başlama gibi yeni yaşantılarla karşılaştıklarında sorunlarla rahatlıkla baş edebilirler.

Okulun ilk günleri çocuklar kadar aileleri için de heyecan verici, ancak bir yandan da bazı ortak endişelerin yaşandığı dönemlerdir. Çocuklar bir yandan yeni karşılaştıkları sosyal

ortama uyum sağlamaya çalışırken, bir yandan da üstlenmek zorunda oldukları sorumluluklar konusunda sahip oldukları becerileri sınarlar.

Anne-Babalar Çocuklarını Okula Bıraktıkları İlk Günlerde Neler Düşünürler?

“Acaba ağladı mı, beni aradı mı?

Ağladığında öğretmeni ne yaptı?

Kendine arkadaş buldu mu?” yaşantılarında ne derece başarılı olacakları konusunda meraklanırlar. Çocuklar ve anne-babalar, yaşamlarında önemli değişikliklerin olduğu ve yeni uyum becerilerine gereksinim duydukları bu dönemde bazı ortak duygu ve düşüncelere sahiptirler.

Servisle ilgili bir problem yaşandı mı?

Yemeğini sevdi mi, yemeğini yedi mi?

Tuvaleti geldiğinde söyleyebildi mi?

Kendi başına tuvaletini yapabildi mi?

Sıkıldı mı? Eğlendi mi?

Okulu sevdi mi?

Öğretmeni onunla yeterince ilgilen-di mi?

Daha önce okul deneyimi yaşamamış ya da olumsuz okul deneyimi yaşamış çocuklar okulöncesine ilk geldiklerinde anne babalarına sarılıp, onlardan ayrılmak istemezler ve okula gelmekte zorlanabilirler. Bu durum çok normaldir çünkü çocuk için bu yeni bir sosyal ortam, yeni bir yaşantıdır. Çocuk okulöncesine isteyerek ve severek gelse bile yeni ortama, çevresindeki insanlara alışması için zamana gereksinimi vardır. Uyum sağlama aşaması boyunca çocuklarda gözlemlenen tepkiler değişiklik gösterir. Bazı çocuklar okula gayet ilgili ve rahat başlar. Bazı çocuklara, akranlarıyla birlikte olmak ve oyun ortamında olmak ilk üç gün ya da bir hafta çekici gelebilir. Ama sonra birdenbire annesi ile birlikte olmak ister. Okula gelmenin her gün tekrarlanan bir yaşantı olduğunun anlamını yeni kavrar ve tepki gösterir. Bazıları ise ilk günden itibaren anneden ayrılmak istemez. Annesinin sınıfa gelmesini, yanında olmasını, annesinin yedirmesini ister, zaman zaman da ağlayarak zorlandığını ifade eder. Tepkiler bu biçimde farklılık ve çeşitlilik göstermesine rağmen tüm çocuklar yaşamlarında önemli değişikliklerin olduğu ve yeni uyum becerilerine gereksinim duydukları bu dönemde temelde ortak bir takım düşünce ve duygulara sahiptirler.

Çocuklar Okula Başladığı İlk Günlerde Genellikle Neler Düşünürler?

Burası ne kadar kalabalık!

Ne kadar büyük bir bina, ya kaybolursam!

Diğer çocuklar bana zarar verir mi?

Okul servisi ya benim evimi bulamazsa!

Ya beni okulda unuturlarsa!

Burası evime çok uzak!

Tuvaletim gelince ne yapacağım?

Ne zaman oyun oynayacağız?

Öğretmenim beni sevecek mi?

Annem, babam, kardeşim neredeler?

Şimdi onlar neler yapıyorlardır?

Ne zaman eve gideceğim?

Neden okula gelmek zorundayım? Bu tepkiler her çocuğun okula ilk başladığında gösterebileceği olası tepkiler 4-5 hafta sürebilir. Ancak çocuk bu süreden sonra hala ısrarlı bir biçimde okula gitmek istemiyorsa ve bu isteksizliği sürekli devam eden bazı bedensel şikayetler de eklenirse, okul psikolojik danışmanı ve ailenin iş

birliği ile çocuğa psikolojik destek verilmelidir. Endişe duygularıyla çocuğun okula gitmeyi reddetmesi ya da bu konuda isteksiz görünmesi, okula olan isteksizliklerin tipik bir biçimde bedensel yakınmalarla dile getirilmeye çalıŐılması yorumlanabilir. Bu nedenle çocuğun evde kalma yolunda anne-babasını ikna etmeye çalıŐması okul fobisi (okul korkusu) olarak adlandırılmaktadır.

Okul Korkusunun Olası Belirtileri ve Nedenleri

- ☞ İstek ve enerji kaybı,
- ☞ Alıngan ve sinirli olma halinde artış,
- ☞ İŐtahsızlık ve uykuda huzursuzluk,
- ☞ Okul etkinliklerine karşı ilgisiz,
- ☞ İçe kapanık ve utangaç davranma,
- ☞ Okulda ve evde daha çok nedensiz ağlama,
- ☞ Kavga etme ve dikkat çekmeye alıŐma,
- ☞ Okula gitmeyi aşırı reddetme ve tepki gösterme,
- ☞ Hasta olmadığı halde sık sık baş ya da karın ağrısından yakınma (bu durum sabah kalkar kalkmaz başlar ve çocuğu sabah yerine öğlen okula götürmeye kalkıldığında da bir saat içinde tekrar başladığı gözlemlenir) v.b. belirtilerdir.

Okul korkusunun olası nedenleri; asıl korkulan, okul değil; evden, anneden ayrılmaktır. Aile bireylerinin birbirlerine aşırı bağımlı olması, anne- babanın çocuğun kendilerine bağımlı kalmasını istemesi, anne-babanın kendilerine ve çocuklarına bir Şey olacağı konusunda yaŐadıđı kaygıları, çocuğa yansıtması ya da bulaŐtırması, çocuğun, anne ya da babasının yokluğunda kendisine ya da anne-babasına bir Şey olacağından korkması, çocuğun anne-babası tarafından terk edilme korkusu yaşaması, aile yaşamı içerisinde boŐanma, anne ya da babanın başka biriyle evlenmesi, maddi sorunlar, çocuğun yeni bir kardeŐinin doğması, taŐınma, hastalık, yakın birinin ölümü gibi kaygı yaratan yaŐantıların olması, sınıf içinde uygulanan etkinlikleri baŐaramamaktan korkup, gerçekleŐtirmede güçlük yaşamasına rağmen bir Őeyleri yapması için çocuğun zorlanmasıdır.

Çocuklarımızın okula başladığı ilk 4-5 da hafta gösterdiği tepkilere karşı **anne babalar olarak neler yapabiliriz?**

Ailenin göstereceği kararlı, sabır, okul öncesi eğitime ve başladığı eğitim kurumuna olan inanç ve güveni, çocuğun uyumunu da kolaylaştırır.

Sakin kalmaya çalışın. Çocuk, kaygı duyduğu, canı sıkıldığı her durumda eğer sizin endişelendiğinizi görürse, kendi korkularının doğrulanmış olduğunu görerek kaygı ve korkusu artarak sürecektir.

Anne babalar çocuklarının gideceği okulöncesi ile ilgili bilgi verirken çocuğun anlayabileceği bir dille açıklama yapılmalıdır. Abartılı bilgi vermemeye özenli olmaları son derece önemlidir. Aksi takdirde çocuk okul ile karşılaştığında kendisine anlatılanları göremediğinde okul ve aileye olan güveni sarsılacaktır.

Evden çok sevdiği bir eşyayı birlikte okula getirmesine izin verilebilir bu yeni girdiği okul ortamında onu rahatlatacaktır.

Eğer çocuk aile üyelerinden birisine daha çok bağımlıysa, çocuğu okula "bağımlı olmadığı" aile üyesinin getirmesi ayrılmayı kolaylaştıracaktır.

Evden çıkmadan, onu okuldan alacağınız saat belirtilmeli ve bu saati geçirmemeye özen gösterilmelidir. Hatta bunu yaparken anlatılanları somutlaştırmak adına büyük rakamlı bir saat kullanılarak içinde bulunan saat dilimi ve çocuğun okuldan alınacağı saat dilimi çocuğa gösterilebilir.

Vedalaşmaların çabuk ve kısa süreli tutulması çocuğa, ayrılıkların doğal olduğu duygusunu hissettirebilir. Size özgü kısa sürecek bir vedalaşma töreni oluşturulabilir. Bu bir ritüel haline getirebilir. Örneğin özel bir selamlaşma, sarılma vb. Vedalaştıktan sonra çocuk ağlasa bile geri dönülmemelidir. Bu çocuğun, kaygısını ve tepkilerini artırarak, gelgitler yaşamasına yol açar.

Çocuğun okula gelmek istememesi durumunda aile büyüklerinden ya da aile üyelerinden birinin çocuktan yana tutum göstermesi, durumu zorlaştırabilir. Bu yüzden okula gidiş tüm aile bireyleri tarafından desteklenmelidir.

Çocuğun yakınması ve ağlaması durumunda, okula düzenli devam etmesi konusunda ısrarlı olunmalıdır. Yakınmaya devam etse de giyinmesine, okula gitmesine yardım edilmelidir.

Çocuğun aileye ve okula güven geliştirebilmesi için ilk üç gün alışma, güven geliştirme süreci olarak düşünülebilir. İlk günlerde her gün birer saat artırarak (birinci gün bir saat, ikinci gün iki saat vb) okulda anne ya da baba çocuğu bekleyebilir. Böylece ilk günlerde çocuğun, okula güveni sağlanırken, aynı zamanda okula terk edilmişlik duygusu yaşamaması da engellenebilir.

Eve geldikten sonra çocuğunuza kendi gününüzün nasıl geçtiğini anlatmak ve onunla onun gününün nasıl geçtiği hakkında konuşmak her ikinizi de rahatlatır.

Çocukla kaygıları ve duygularıyla ilgili konuşulabilir. Ama konuşurken olumsuz geribildirimlerde bulunmamaya ve çocuğu yüreklendirmeye özen gösterilmelidir.

Toplumsallaşma sürecinde okula başlama, insan yaşamındaki en önemli değişikliklerin yaşandığı dönemdir. Bu dönem içerisinde, çocukların ve ailelerin bazı güçlüklerle karşılaşması kaçınılmazdır. Çocukların kendi aileleri içerisinde kazandıkları sosyal beceriler, okulöncesi eğitime ve dolayısıyla okula uyum sağlamalarını kolaylaştıracaktır. Okula başlama döneminde psikolojik danışmanların, öğretmenlerin, ailelerin ve okul yönetiminin iş birliği, çocukların yaşayabilecekleri oldukça doğal olan güçlükleri aşabilmelerinde etkili olacaktır.

Eğitim in hizmetinde bir değer daha...
Millî Eğitim Vakfı İzmir Konukevi yakında hizmetinizde.

EĞİTİME DESTEK

Tüm GSM operatörlerinden **1981'e MEV**
yazarak **500 TL** bağışta
bulunabilirsiniz

Kredi kartı ile bağış için
bagis.mev.tr

**HAYDI
BAĞIŞ
YAP**